

Vrije
Universiteit
Brussel

KU LEUVEN

Universiteit
Antwerpen

universiteit
hasselt

DE TAMPONTAKS EN HET TABOE OMTRENT MENSTRUATIE

EEN DISCOURSANALYSE VAN DE BERICHTGEVING OMTRENT DE
TAMPONTAKS IN DE VLAAMSE PERS

Aantal woorden: 23 800 (Klassieke Masterproef)

Lore De Smet

Studentennummer: 01506504

Promotor: Prof. dr. Sofie Van Bauwel

Masterproef voorgelegd tot het behalen van de graad Master in Gender en Diversiteit

Academiejaar: 2016-2017 - Datum van indienen: 17 juli 2017

Vrije
Universiteit
Brussel

KU LEUVEN

Universiteit
Antwerpen

universiteit
hasselt

DE TAMPONTAKS EN HET TABOE OMTRENT MENSTRUATIE

EEN DISCOURSANALYSE VAN DE BERICHTGEVING OMTRENT DE TAMPONTAKS
IN DE VLAAMSE PERS

Lore De Smet

17 juli 2017

Academiejaar: 2016-2017

Promotor: Prof. dr. Sofie Van Bauwel

Masterproef voorgelegd tot het behalen van de graad Master in Gender en Diversiteit

Abstract

Vandaag geldt in België een btw-tarief van 21% op menstruatiegerelateerde artikelen. Dit gegeven is gekend als de tamponsaks. Heel wat activistische actoren protesteren tegen dit categoriseren van deze artikelen als 'luxeproducten' en richten zich hierbij tot politieke actoren.

Deze masterproef heeft als einddoel achterhalen hoe de standpunten in de media aan bod komen. De onderzoeksvraag luidt: *"Hoe wordt het debat omtrent de tamponsaks weergegeven in de Vlaamse pers?"*. Het eerste deel schetst het theoretisch kader, waar vooreerst wordt stilgestaan bij het taboe omtrent menstruatie en de manier waarop dit weerspiegeld is in de media. Vervolgens belicht dit deel de actoren betrokken bij de tamponsaks. In deel twee wordt stilgestaan bij de methodologie in hoofdstuk 1, waarna in hoofdstuk 2 de bespreking van de resultaten volgt.

Een discoursanalyse van 12 krantenartikels toont aan dat de berichtgeving oppervlakkig en ongekaderd is. Binnen de meeste artikels zijn vooral de politieke actoren prominent aanwezig. Activistische actoren krijgen geen vermelding of hun rol wordt geminimaliseerd. Heel wat auteurs bestendigen het taboe omtrent menstruatie door iedere associatie ermee te vermijden. Toekomstig onderzoek kan trachten na te gaan hoe het taboe omtrent menstruatie aanwezig is in de geschreven pers. Daarnaast is het aangewezen te onderzoeken wat de verschillen zijn in representatie van politieke versus activistische actoren en in welke mate deze laatste een invloed kunnen uitoefenen op de berichtgeving.

Dankwoord

Tijdens het schrijven van deze masterscriptie kon ik op de steun van heel wat mensen rekenen, waaronder mijn promotor, Dr. Sofie Van Bauwel, die ik wil bedanken voor de hulp bij het opbouwen van mijn verhaal.

Daarnaast bedank ik Sarah Scheepers, die mij met haar expertise over discoursanalytisch onderzoek door dit onderzoeksveld gidste. Ook mijn goede vriend Maxim wil ik bedanken om me met zijn taalkundige kennis bij te staan. Mijn dank gaat ook uit naar mijn collega's op stage bij zij-kant die mij nieuwe inzichten boden over de tampontaks.

Verder wil ik mijn vriendinnen uit de master bedanken om steeds klaar te staan met raad en daad. Ook mijn ouders en zus wil ik graag bedanken. Speciale dank aan Naomi en Emma voor nalezen van mijn thesis. Als laatste een welgemeende dankjewel aan mijn vriend Simon, die mij in het hele proces heeft gesteund en intussen haast evenveel weet over dit thema als ikzelf.

Inhoudstafel

Inleiding	5
DEEL I: Theoretisch kader	6
Hoofdstuk 1: Het taboe omtrent menstruatie	6
1 Stereotypen over vrouwelijkheid	6
1.1 De vrouw en moeder natuur	6
1.2 Menstruatie als noodzakelijk kwaad	6
1.2.1 Een negatieve kijk op menstruatie	6
1.2.2 Een meervoudig taboe	8
2 Media: clichébevestigend of uitdaging van de norm?	8
2.1 Representatie van vrouwen in de media.....	8
2.2 Reclame-advertenties voor menstruatiegerelateerde artikelen.....	9
2.3 Menstruatie in printartikels.....	10
2.3.1 Journalistieke tendensen.....	10
2.3.2 Menstruatie in berichtgeving	10
2.4 Protest en sociale media.....	11
Hoofdstuk 2: De tampontaks	12
1 Een beleidskwestie?	12
1.1 Begripsomschrijving.....	12
1.2 Regeling en wettelijk kader omtrent btw	12
1.3 Gender mainstreaming- en budgeting.....	13
2 Activisme: ‘Stop taxing our periods’	14
2.1 Wereldwijd protest	14
2.2 Betrokken actoren uit activistische hoek in de Belgische context	14
2.2.1 Vrouwenbeweging Zij-kant en Kamerleden sp.a.....	14
2.2.2 Collectief ‘Belgisch en Regelvrij’	15
2.2.3 Partnerorganisatie Test-Aankoop.....	15
2.2.4 Het IGVM	15
2.3 Een discriminatoire taks.....	17
2.3.1 Chronologisch overzicht van wetsvoorstellen tegen de tampontaks	17
2.3.2 Gemeenschappelijk strijd: argumentatie tegen de tampontaks.....	18
2.4 België regelvrij?.....	19
DEEL II: Empirisch luik	21
Hoofdstuk 1: Methodologie	21
1 Onderzoeksvraag	21
2 Discoursanalyse	21
2.1 Critical Discourse Analysis toegepast.....	21
2.1.1 Analysemodel van Fairclough.....	22
2.1.2 Verantwoording methode: Discours en macht	24
2.2 Onderzoeksofzet	24

2.2.1	Keuze analysemateriaal	24
2.2.2	Positie onderzoeker	25
Hoofdstuk 2: Bespreking resultaten		26
1 Tekst.....		26
1.1	Tekstuele structuur	26
1.1.1	Thema en tijdstip verslaggeving	26
1.1.2	Ruimte gegeven aan het onderwerp	27
1.1.3	Rubriek.....	28
1.2	Woordgebruik en connotatie.....	28
1.2.1	Visie op feminisme en vrouwen die de taks aanvechten	28
1.2.2	Kijk op het aandeel van politieke actoren	29
1.2.3	Visie ten aanzien van de tampontaks.....	30
1.2.4	Bestendigen of doorbreken van taboesfeer rond menstruatie?.....	32
1.3	Intertekstualiteit	34
1.3.1	Kadering gebeurtenis.....	34
1.3.2	Argumentatie ten aanzien van de tampontaks	34
1.3.2	Betrokken actoren: 'significant absences'	38
1.4	Grammaticale structuur.....	40
1.4.1	Representatie actoren	40
1.4.2	Modaliteit	42
1.4.3	Assumpties.....	43
1.5	Foutieve informatie	44
2 Discursieve praktijk		46
3 Conclusie: Sociale praktijk		47
Besluit		50
Literatuurlijst		51
Bijlagen.....		59
Bijlage 1: Analyse in tabelvorm		59
Bijlage 2: Analyse uitgeschreven		60
Bijlage 3: Geanalyseerde artikels.....		61
Bijlage 4: Chronologisch overzicht berichtgeving en gebeurtenissen.....		74

Lijst van figuren en tabellen

Figuur 1: Gedicht menstruatie (Kaur, 2017)	4
Tabel 1: Overzicht geanalyseerde krantenartikels	26

Lijst van afkortingen

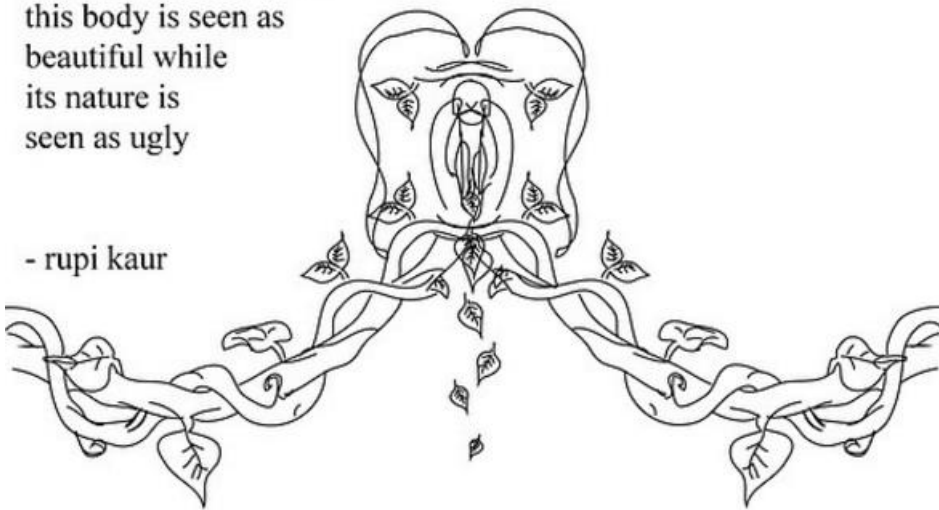
CDA	Critical Discourse Analysis
DS	De Standaard
DM	De Morgen
HLN	Het Laatste Nieuws
HNB	Het Nieuwsblad
IGVM	Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen
WPA	Women's Policy Agency

apparently it is ungraceful of me
to mention my period in public
cause the actual biology
of my body is *too real*

it is okay to sell what's
between a woman's legs
more than it is okay to
mention its inner workings

the recreational use of
this body is seen as
beautiful while
its nature is
seen as ugly

- rupi kaur

Figuur 1: Gedicht menstruatie (Kaur, 2017)

Inleiding

In maart 2015 postte de Canadese kunstenaar Rupri Kaur een foto op Instagram waarop een bloedvlek op haar pyjamabroek zichtbaar is. Instagram verwijderde deze foto tot twee keer toe. De censuur op haar foto bewijst Kaur's punt: menstruatie is een taboe. Na heel wat reactie en protest excusete Instagram zich openlijk. Deze gebeurtenis is slechts één van de vele bewijzen dat het taboe omtrent menstruatie buiten kijf staat. Dit taboe maakt het aankaarten van ongelijkheden die met menstruatie samenhangen tot een moeilijke opgave. De tamponaak is zo'n ongelijkheid, dit is het gegeven dat op 'producten voor de vrouwelijke hygiëne' het hoogste btw-tarief geldt. In België worden luxeproducten belast aan dit hoogste tarief van 21%, wat impliceert dat de overheid menstruatiegerelateerde artikelen als luxegoederen ziet. Ook in andere landen geldt een hoog btw-tarief op deze producten, met internationaal protest tot gevolg. Actiegroepen roepen vrouwen op om tegen deze taks te protesteren. Over het taboe omtrent menstruatie in reclame-advertenties is reeds heel wat onderzoek verricht. Hoe dit taboe zich uit in nieuwsberichtgeving, blijft tot op heden een hiaat binnen de literatuur. Ook de tamponaak is hierbinnen een vrij onbesproken kwestie.

Het doel van deze masterproef is tweeledig. Dit onderzoek tracht inzicht te verkrijgen in het taboe omtrent menstruatie en de tamponaak. Hierbij is het einddoel een overzicht te hebben van de betrokken actoren en hun standpunten. De hoofddoelstelling is achterhalen hoe de verschillende standpunten in de media zijn uitgelijnd. Deze masterproef biedt een antwoord op de centrale onderzoeksvraag: *"Hoe wordt het debat omtrent de tamponaak weergegeven in de Vlaamse pers?"*. Om een antwoord te bieden op deze onderzoeksvraag, wordt een discoursanalyse gevoerd van 12 krantenartikelen uit de Vlaamse pers. Dit is een interpretatieve methode, wat maakt dat de resultaten niet generaliseerbaar zijn. Het betreft een casestudy. Hierbij moet vermeld worden dat ik geen ervaring heb binnen de communicatiewetenschappen, noch taalkunde. De focus ligt bijgevolg niet op het taalkundige aspect, maar op wat deze analyse vertelt over het aanwezige discours omtrent de tamponaak en menstruatie.

Hoewel de tamponaak naast een feministische kwestie ook een politieke dimensie heeft, ligt de focus op het genderaspect. In deze optiek spreekt deze masterproef niet over 'producten voor de vrouwelijke hygiëne', een term die activistische en politieke actoren gebruiken. In plaats daarvan gebruik ik de term 'menstruatiegerelateerde artikelen', om niet te impliceren dat menstruatie een louter hygiënische kwestie is. Deze term verduidelijkt daarenboven dat de taks niet enkel van toepassing is op tampons, maar ook op maandverbanden, inlegkruisjes en meer ecologische alternatieven zoals menstratiecups.

Deze thesis bestaat uit twee delen. Deel 1, het theoretisch kader, omvat twee grote luiken. Het eerste hoofdstuk biedt een verklaring voor het bestaande taboe omtrent menstruatie en geeft inzicht in de manier waarop dit taboe gerepresenteerd is in verschillende mediavormen. Een tweede hoofdstuk gaat in op de tamponaak en schetst de betrokken actoren en standpunten. Het empirisch luik beslaat het tweede deel. Hoofdstuk 1 behandelt de gehanteerde methode. Het tweede hoofdstuk omvat een bespreking van de resultaten volgens de methode van Fairclough. Deze bespreking bevat reeds linken naar de literatuur, gezien de methode van Fairclough ook een interpretatiedimensie betreft.

DEEL I: Theoretisch kader

Hoofdstuk 1: Het taboe omtrent menstruatie

1 Stereotypen over vrouwelijkheid

1.1 De vrouw en moeder natuur

De zaken die velen vandaag als typisch mannelijke bezigheden omschrijven, verschillen sterk van wat men als vrouwelijke taken ziet. Er geldt een *'sameness taboo'* dat oppert dat mannen en vrouwen niet hetzelfde zijn. Algemeen gezien worden mannen vandaag nog steeds als competenter beschouwd dan vrouwen, alhoewel een dergelijke mening expliciteren niet langer zomaar gedoogd wordt (Roberts, Goldenberg, Power, & Pyszczynski, 2002; Taylor, 2006). Desalniettemin verheerlijken velen de moederlijke rol van vrouwen en de bijbehorende zorgcapaciteiten (Roberts et al., 2002). Deze visie, die vrouwen tot moeders herleid, is gebaseerd op de reproductieve rol van de vrouw. Bepaalde reproductieve functies zoals kinderen baren en menstruatie zijn eigen aan de vrouw. Vrouwen worden door hun belangrijke rol binnen de reproductie geacht een sterkere link te hebben met de natuur. Een natuur waar de mens de afstand tot wil bewaren aangezien hij zichzelf liever als gecultiveerd beschouwt. De zogeheten onlosmakelijke verbondenheid tussen vrouw en natuur geeft aanleiding om vrouwen als minderwaardig te bestempelen. De man zou rationeler zijn en krijgt een hogere status toegekend (Chrisler, 2008; Johnson-Robledo & Stubbs, 2013). De geest van de mens onderscheidt hem van de dieren. Vrouwen laten zich volgens bepaalde verouderde filosofische visies leiden door hun emoties. Plato bijvoorbeeld, stelde dat vrouwen dichter tegen dieren aanleunen dan mannen. Aristoteles ging nog verder, door te claimen dat vrouwelijke inferioriteit gelinkt was aan menstruatiebloed, dat in zijn ogen minder puur was dan mannelijk sperma (Roberts et al., 2002).

Naast een focus op de reproductieve rol van de vrouw, ligt de focus vaak op haar seksualiteit. Vrouwelijkheid wordt tentoongesteld door vrouwen halfnaakt op covers van magazines en reclameborden af te beelden (Marvan, Vazquez-Toboada, & Chrisler, 2014). Een kind borstvoeding geven in het openbaar zou onzedig zijn, terwijl borsten wel tentoongesteld mogen worden in tal van reclame-advertenties. Focussen op uiterlijke schoonheid neemt de aandacht weg van deze lichaams- en reproductieve functies die de vrouw aan de natuur linkt en haar bijgevolg als minderwaardig aan de man ziet (Roberts et al., 2002; Boyer, 2011). De tendens om de vrouwelijke seksualiteit openlijk weer te geven en bespreken, gaat niet enkel van mannen uit. Ook vrouwen trachten zich te distantiëren van hun lichamelijke functies die niet compatibel zijn met lichamelijke aantrekkelijkheid, waaronder menstruatie (Johnston-Robledo & Stubbs, 2013).

1.2 Menstruatie als noodzakelijk kwaad

1.2.1 Een negatieve kijk op menstruatie

Over menstruerende vrouwen bestaan tal van clichés. Zo zouden ze emotioneel onstabiel, zwak en prikkelbaar zijn. Het idee dat menstruatie het gedrag en het intellect van vrouwen beïnvloedt, kent heel wat aanhang. Een dergelijke visie op vrouwen geeft aanleiding tot seksistische praktijken ten

aanzien van vrouwen. Ze zouden nood hebben aan bescherming van mannen, die gezonder en stabiel worden geacht dan menstruerende vrouwen. Er zijn twee vormen van seksisme. We spreken van *'benevolent sexism'* waarbij de man zich opwerpt als beschermheer van de kwetsbare sekse. Dit werkt in combinatie met *'hostile sexism'*, een mysogine attitude ten aanzien van vrouwen, genderongelijkheid in de hand (Glick et al., 2014). Een negatieve visie ten aanzien van menstruatie geeft aanleiding tot *'benevolent sexism'*. Onderzoek toont aan dat een teken dat een vrouw menstrueert (bijvoorbeeld een bloedvlek) aanleiding geeft om deze vrouw als minder competent te beschouwen. Mensen beoordelen een vrouw minder gunstig wanneer ze per ongeluk een tampon laat vallen, aangezien dit wijst op het feit dat ze menstrueert. Het mannelijke lichaam blijft de norm. Alle zaken die de vrouw van de man onderscheiden, dragen bij tot het idee dat vrouwen inferieur zijn. Lichaamsfuncties die eigen zijn aan het vrouw-zijn, zoals menstruatie, worden bijgevolg als afwijkend bestempeld (Roberts et al., 2002). Onderzoek heeft aangetoond dat mannen zich vaak ongemakkelijk voelen bij het onderwerp menstruatie. Zo sterk zelfs, dat ze geneigd zijn van onderwerp te veranderen wanneer dit thema aangesneden wordt (Chrisler, 2008; O'Keefe, 2006). Velen beschouwen menstruerende vrouwen als vies. Het 'Tampax Report' (1981) wees bijvoorbeeld uit dat meer dan de helft van de respondenten van mening was dat vrouwen geen geslachtsgemeenschap horen te hebben tijdens hun menstruatie (Roberts et al., 2002; Costos, Ackerman, & Paradis, 2002).

Wanneer menstruatie in uitzonderlijke gevallen onder de aandacht komt, ligt de focus veelal op negatieve aspecten zoals krampen en stemmingswisselingen (Bobel, 2010). Uitdrukkingen om over menstruatie te spreken – die overigens nooit een directe verwijzing naar bloed bevatten - zijn een illustratie van het immense taboe dat heerst over dit onderwerp. Deze uitdrukkingen hebben vaak een eerder negatieve connotatie (Roberts et al., 2002). Het onderzoek van Thornton (2013) toont aan dat ook in tweets mensen zich eerder negatief uitlaten over menstruatie. Twittergebruikers kunnen posts van eender wie lezen. Sinds de komst van het internet heeft iedereen de mogelijkheid info te publiceren en filteren. Andere visies en meningen kan je met een simpele muisklik wegfilteren. Sommigen zijn van mening dat dit stereotypering in de hand werkt. Taboes zoals menstruatie worden op deze manier versterkt (Thornton, 2013). Tweets stellen de 'tijd van de maand' voor als een periode waarin vrouwen humeurig en irrationeel zijn. Het onderzoek wees uit dat wanneer mannen over menstruatie schrijven, hun boodschap vrij negatief geladen is. Sommige mannen halen uit naar 'overdreven emotionele vrouwen' of klagen over het gebrek aan seks. Mannen reageren soms gedegouteerd op tweets over menstruatie en stellen dat vrouwen er niet over zouden mogen schrijven. Opvallend is dat deze mannen zichzelf tot slachtoffer uitroepen. Vrouwen tweeten dan weer vaak over de emotionele verandering die ze doormaken gedurende hun menstruatie. Ze beschrijven hoe ze snel geïrriteerd zijn gedurende deze periode. Daarnaast gaan ze ook in op fysieke ongemakken zoals vermoeidheid, hoofdpijn en krampen. Hoewel ze zich in soortgelijke uitlatingen baseren op eigen ervaringen, stemmen dergelijke getuigenissen sterk overeen met heersende stereotypen over menstruerende vrouwen. Ook deze vrouwen portretteren zichzelf als slachtoffers. In tegenstelling tot mannen die slachtoffer zouden zijn van menstruerende vrouwen, zien deze vrouwen zich als slachtoffers van hun biologische lichaamsfuncties. Sommigen gaan echter in tegen heersende stereotypen door zich openlijk af te vragen waarom mannen er steeds van uitgaan dat het 'die tijd van de maand is' wanneer een vrouw verbaal agressief uit de hoek komt (Thornton, 2013).

1.2.2 Een meervoudig taboe

Menstruatie is naast een biologisch ook een cultureel gegeven. Een visie ten aanzien van menstruatie is steeds ingegeven door een bepaalde ideologie die verweven is met een cultuur. Hoewel menstruatie een cross-cultureel taboe is, bestaan verschillende praktijken en tradities hieromtrent. In het westen uit het taboe zich op drie manieren: een verbergings-, (*concealment*), communicatie- en activiteitstaboe. Concreet betekent dit dat vrouwen geacht worden hun menstruatie te verbergen en dat het onderwerp bespreken uit den boze is. Daarnaast dient het feit dat vrouwen menstrueren als rechtvaardiging om hun doen en laten in te perken. Voorbeelden zijn het idee dat vrouwen gedurende hun menstruatie best geen fysiek zware arbeid doen en niet sporten. De aanleiding hiervoor is de overtuiging dat menstruatie vrouwen incapabel maakt tot enige fysieke prestatie (Kissling, 1999).

Het verbannen van menstruatie tot de private sfeer heeft het tot een vorm van kwetsbaarheid gemaakt (O'Keefe, 2006). Het taboe omtrent menstruatie blijft dan ook niet zonder gevolgen. Negatieve attitudes ten aanzien van menstruatie zorgen ervoor dat vrouwen hun maandstonden onderdrukken via anticonceptiemiddelen. Vandaag leeft namelijk bij velen het idee dat menstruatie niet noodzakelijk is (Repta & Clarcke, 2013). Dat spreken over menstruatie taboe is, zorgt er eveneens voor dat jonge meisjes vaak onvoldoende voorbereid zijn op hun menarche (Costos et al., 2002). De manier van onderwijzen over menstruatie promoot schaamte. Jonge meisjes krijgen te horen dat hun eerste menstruatie een traumatische gebeurtenis is en tegelijk de opstap naar volwassenheid (Kissling, 1999). De moeders visie op menstruatie is van cruciaal belang. Wanneer zij negatieve reacties heeft op haar menstrueren, zal de dochter deze attitude overnemen. Wanneer de moeder een positieve houding hiertegenover heeft, zal zij fungeren als rolmodel in het 'vrouw worden'. Veel moeders geven echter aan het moeilijk te hebben met het informeren over menstruatie (White, 2012; Costos et al., 2002). De drempel om over menstruatie te spreken is ook hier hoogstwaarschijnlijk ingegeven door het communicatietaboe (Kissling, 1999). Het opvoedkundige materiaal dat meisjes de nodige info moet verschaffen over menstruatie, stelt menstruatie voor als hygiënische crisis. Heel wat educatief materiaal omtrent menstruatie gaat in op de schaamte die komt kijken bij bloedplekken of eventuele geurtjes. Het reikt sanitaire producten zoals maandverbanden als oplossing aan en stelt dat meisjes deze schaamte kunnen vermijden door deze producten op de juiste manier te leren gebruiken (Havens, & Swenson, 1989). Inlichting over menstruatie gebeurt echter niet enkel door ouders of leerkrachten en educatief materiaal. Ook de media spelen hierbinnen een prominente rol (White, 2012).

2 Media: clichébevestigend of uitdaging van de norm?

2.1 Representatie van vrouwen in de media

Menstruatie is een biologisch proces dat de stempel 'vrouwenzaak' krijgt. Over het algemeen zijn vrouwen weinig aanwezig in nieuwsmedia (Krijnen & Van Bauwel, 2015). Nieuws wordt nog steeds vooral door mannen gemaakt. Het spreekt voor zich dat dit een invloed heeft op de verslaggeving. Berichtgeving over politiek en economie omvat zelden vrouwen, terwijl zij wel vaker opduiken in zogeheten vrouwelijke domeinen zoals gezondheid. Wanneer vrouwen in beeld komen, is dit vaak met vermelding van hun leeftijd en burgerlijke staat, terwijl deze zaken in de meeste gevallen irrelevant zijn. Zaken die vrouwen aanbelangen zijn minder aanwezig in de berichtgeving. Tuchman (1978, in

Krijnen & Van Bauwel, 2015) spreekt van *'symbolic annihilation'* of de ondervertegenwoordiging van vrouwen in de massamedia. Wanneer vrouwen wel aan bod komen, is de representatie eerder negatief (Fusaro, 2016). Seksualisering blijft aanwezig binnen media. De *'the male gaze'* aanwezig in media reduceert vrouwen tot seksuele objecten. Seksualiteit is gecommmercialiseerd en wordt een verplichting. Vandaag is het mogelijk je seksualiteit vrij te beleven, waardoor dit niet doen deviant wordt (Krijnen & Van Bauwel, 2015). Media schuiven daarnaast onhaalbare idealen naar voor wat vrouwelijke schoonheid betreft. Deze kunnen leiden tot wat Nagar en Virk (2017) *'body image disturbance'* noemen. Vrouwen reclaimden tal van stereotypen omtrent hun onderdanige rol om zo op hun eigen agency te wijzen. Sommigen menen echter dat deze agency objectivering verdoezelt (Krijnen & Van Bauwel, 2015).

2.2 Reclame-advertenties voor menstruatiegerelateerde artikelen

De negatieve kijk op menstruatie en het taboe omtrent dit thema zorgen ervoor dat vrouwen trachten hun menstruatie te verbergen. Dit doen ze niet puur uit eigen beweging. Er zijn normen die – zij het op impliciete wijze – vrouwen opleggen hun menstrueren te verhullen. Vrouwen internaliseren deze normen, wat eraan voldoen tot een gewoonte maakt (O'Keefe, 2006; Chambers, 2008).

De sanitaire productenindustrie is één van de actoren die vrouwen impliciet oplegt te verbergen dat ze menstrueren. De inhoud van heel wat reclames voor menstruatiegerelateerde artikelen werkt het geheimhouden van menstruatie in de hand. Via reclame-advertenties voor maandverbanden en tampons krijgen vrouwen de boodschap mee dat menstruatie een hygiënische crisis is die ze dienen te managen (Johnston-Robledo & Stubbs, 2013; O'Keefe, 2006). Dergelijke advertenties spreken niet openlijk over menstruatie en vermijden iedere associatie met bloed. Het woord menstruatie komt zelden voor. Niet een rode, maar wel een blauwe vloeistof toont de goede werking van het product aan. Menstruatiebloed zou onrein zijn, wat impliceert dat menstruerende vrouwen vies zijn. Ook het benoemen van menstruatiegerelateerde artikelen als 'sanitaire' producten versterkt het idee dat menstruerende vrouwen niet hygiënisch zouden zijn (White, 2012; Barnack, Johnston-Robledo & Wares, 2006). De vrouw krijgt via dergelijke reclames de boodschap mee dat ze moet streven naar reinheid (O'Keefe, 2006).

Wanneer een bloedvlek zichtbaar is, betekent dit dat een vrouw er niet in is geslaagd haar menstruatie verborgen te houden. Wat volgt is een aangeleerde schaamte. In die zin fungeren maandverbanden en aanverwante producten als de 'toegangspoort tot de publieke sfeer'. Vrouwen trachten ieder teken dat ze menstrueren te verhullen, dus proberen ze ook hun maandverbanden of tampons aan het oog van anderen te onttrekken (Chambers, 2008; Roberts et al., 2002). Advertenties voor 'sanitaire producten' bestendigen zowel het verbergings- als communicatietaboe omtrent menstruatie (Kissling, 1999). In 2016 lanceerde het Britse merk 'Bodyform' een reclamefilmje waarin vrouwen fysieke inspanningen doen tot bloedens toe, gevolgd door de slogan *'No blood should hold us back'*. Soortgelijke reclameboodschappen spreken over menstruatie, verbergen het niet en geven de boodschap mee dat menstruatie vrouwen niet fysiek hoeft te beperken (LP, 2016, 6 juni). Hoewel dit soort evoluties toe te juichen zijn, moet worden benadrukt dat dit soort representaties geen emancipatorische doeleinden hebben, maar louter commercieel zijn van aard.

2.3 Menstruatie in printartikels

2.3.1 *Journalistieke tendensen*

Journalistiek is een belangrijke speler in het construeren van een gemeenschappelijk idee over wat belangrijk is. Door bepaalde nieuwsfeiten te selecteren, hebben journalisten zeggenschap in welke kwesties en gebeurtenissen als significant worden gezien (Hermida et al., 2012). De media oefenen dus een niet te onderschatten invloed uit op de publieke sfeer (Fairclough, 2004). Binnen de media zijn bepaalde mechanismen aanwezig die de mate waarin berichtgeving objectief is beïnvloeden. Nieuws moet kort, krachtig en vooral simpel zijn. Berichtgeving is dus in feite een gesimplificeerde en ingekorte versie van complexe gebeurtenissen. De vraag naar een beknopte verslaggeving maakt dat contextinformatie geen plaats krijgt (Page, Shapiro, & Dempsey, 1987). Concreet betekent dit dat het publiek een oordeel velt over bepaalde gebeurtenissen op basis van beperkte informatie (Powlick & Katz, 1998).

Naast de manier waarop een nieuwsitem geschetst wordt, is het eveneens belangrijk stil te staan bij welke items aan bod komen. Nieuwsmakers selecteren bepaalde feiten en laten andere weg. Journalisten houden bij het selecteren van nieuwsfeiten rekening met het doelpubliek en zijn dus geneigd er items uit te pikken waarmee het publiek reeds vertrouwd is. Deze agendajournalistiek leidt ertoe dat heel wat gebeurtenissen niet onder de publieke aandacht komen (Mutz & Soss, 1997). Journalisten bepalen welke problemen onder de aandacht van zowel publiek als beleid komen. Media zijn bijgevolg een bepalende factor in het vormen van een publieke opinie (Powlick & Katz, 1998; Fusaro, 2016). Berichtgeving is dus een interpretatief proces. Persagentschappen slagen er niet in de eis tot objectiviteit in te willigen. De media willen het publiek niet enkel informeren, maar ook behagen. Een afhakend publiek leidt tot een verlies aan inkomsten. Persagentschappen blijven commerciële organisaties die afhankelijk zijn van kijkers en lezers, waardoor ze hun berichtgeving afstemmen op wat het publiek wil horen (Fairclough, 2004; Powlick & Katz, 1998).

2.3.2 *Menstruatie in berichtgeving*

Heel wat artikels portretteren vrouwen als slachtoffers van hun hormonen (Johnston-Robledo et al., 2006). De focus ligt veelal op de fysieke aspecten, wat bijdraagt tot het medicaliseren van menstruatie. Berichtgeving definieert menstruatie als een hygiënische crisis, zoals ook de advertenties voor menstruatiegerelateerde artikelen dat doen (Havens & Swenson, 1989). Mediarepresentaties over menstruatie omvatten dominante boodschappen over een ideale managing van menstruatie (Barnack et al., 2006)

Het onderzoek van Kissling (1999) bespreekt de berichtgeving over Uta Pippigs overwinning in de marathon van Boston in 1996. Deze vrouw won de loopwedstrijd terwijl ze tijdens de race haar menstruatie kreeg en bijgevolg last had van krampen, bloedverlies en diarree. Deze gebeurtenis kon op heel wat media-aandacht rekenen. Dit soort belangstelling voor vrouwelijke atleten is eerder uitzonderlijk voor de jaren '90. Door aspecten van het persoonlijke leven van vrouwelijke atleten – zoals menstruatie - te beschrijven, bestendigen dit soort artikels het verschil tussen mannen en vrouwen. De analyse van Kissling toont aan dat bijna de helft van de onderzochte kranten communicatie- en geheimhoudingtaboes over menstruatie bestendigen wat dit nieuwsitem betreft. Ze

vermelden dat de atlete 'ziek' was, zonder in te gaan op de oorzaak van haar symptomen. Het overgrote deel van deze artikels bleek geschreven door een man. Wanneer journalisten de correcte oorzaak aanwijzen, vermijden ze het woord 'menstruatie' ten allen tijde en gebruiken ze het eufemisme 'female issues' in plaats. Artikels die menstruatie openlijk bespreken, zien menstruatie als een bevestiging van het verschil tussen man en vrouw, maar wijzen er wel op dat de atlete de race won ondanks haar klachten. De casestudie van Kissling toont aan dat er een uiteenlopende berichtgeving is over menstruatie en vrouwelijkheid. Het feit dat bepaalde journalisten in dit geval erkenden dat menstruatie een invloed had op de prestatie van deze atlete, heeft een disruptief potentieel. Dergelijke berichtgeving die taboes open tracht te breken, kan het bestaande discours omtrent menstruatie uitdagen (Kissling, 1999).

Mediabelangstelling kan de kracht hebben een taboe te veranderen. Helaas kan berichtgeving over taboeonderwerpen soms net tot meer vooroordelen leiden. Bij pogingen beladen thema's aan te kaarten, framen journalisten hun betoog op een bepaalde manier. Dit bepaalt in sterke mate de reacties van het publiek. In de manier van framen, zijn verschillende stadia te onderscheiden. In eerste instantie is er vaak nog geen sprake van framing. Menstruatie strandt als thema vaak al in dit stadium, gezien dit issue slechts weinig aan bod komt in de media. In stadium twee komt het taboeonderwerp aan bod, maar op negatieve wijze. In het daarop volgende stadium is er sprake van een positieve framing. Wat het onderwerp menstruatie betreft, betekent dit dat media ingaan op sociale aspecten die aan menstruatie gelinkt zijn. In het vierde en laatste stadium is het onderwerp genormaliseerd en kan de media menstruatie als belangrijk issue naar voor schuiven (Yagnik, 2013).

2.4 Protest en sociale media

Zoals reeds aangegeven zijn persagentschappen commerciële organisaties die afhankelijk zijn van het publiek. Via sensationele berichtgeving over spectaculaire gebeurtenissen trachten journalisten het publiek aan te trekken. Menstruatie krijgt als taboeonderwerp weinig media-aandacht. Activisten spelen hier echter handig op in door acties op touw te zetten die sensationeel genoeg zijn om het nieuws te halen. Boyer (2011) stelt het als volgt: *"The way to break the taboo is to do the taboo thing."* (Boyer, 2011, p. 430). In haar tekst bespreekt ze hoe vrouwen het taboe rond borstvoeding doorbreken door via sociale media foto's te delen terwijl ze borstvoeding geven. Dergelijke initiatieven krijgen heel wat media-aandacht (Boyer, 2011). Om het taboe omtrent menstruatie te breken, tonen activisten menstruatiebloed, bijvoorbeeld door het te gebruiken in kunst. Het spreekt voor zich dat soortgelijke acties op mediabelangstelling kunnen rekenen. Op deze manier bieden activisten een kijk op menstruatie die fundamenteel verschilt van de dominante zienswijze (Fusaro, 2016). Soortgelijke initiatieven dagen bestaande constructies over het vrouwelijke lichaam uit (Boyer, 2011; Bobel, 2010). Door over menstruatie te spreken, kan het taboe doorbroken worden (Thornton, 2013). Taboes doorbreken, vereist een sterke achterban. Via sociale media trachten tal van activisten publieke steun te verkrijgen. Online media dienen ook als activistische fora waar stereotypen en vaak incorrecte beeldvorming gecounterd worden (Thornton, 2013). De opmars die sociale media zijn doorgemaakt zorgde ervoor dat de journalistiek in dit opzicht aan macht heeft ingeboet. Sociale media dagen bestaande informatiestructuren- en bronnen uit. Vandaag bepalen consumenten van nieuws wat belangrijke issues zijn, mede door het gebruik van artikels via sociale media te delen en zo verder te verspreiden (Hermida et al., 2012).

Hoofdstuk 2: De tampontaks

1 Een beleidskwestie?

1.1 Begripsomschrijving

Ondanks het feit dat sociale media het taboe omtrent menstruatie trachten open te breken, blijven heel wat misopvattingen en stereotypen leven. Communicatietaboes maken het moeilijker ongelijkheid gerelateerd aan menstruatie aan de kaak te stellen (Thornton, 2013).

De term ‘tampontaks’ is enigszins misleidend. Het woord impliceert dat er een extra taks geldt op tampons. In realiteit gaat het om het heffen van het hoogste btw-tarief op wat men ‘producten voor de vrouwelijke hygiëne’ noemt. Binnen deze productcategorie vallen niet enkel tampons, maar ook maandverbanden, inlegkruisjes en meer milieuvriendelijke alternatieven zoals menstruatiecups¹. Vermoedelijk ontstond deze term uit activistische hoek, door zij die van mening zijn dat het belasten van producten die inherent gelinkt zijn aan het vrouw-zijn niet correct is. *“Basically we are being taxed for being women”* (Garcia, in Larimer, 2016), zo stelt een activiste. De tegengestelde visie bevestigt de activistische ondertoon in de term: *“Mainstream feminism is going after the ‘tampon tax,’ which is nothing more than a sales tax that, in most states, applies to tampons.”* (Allen, 2015).

1.2 Regeling en wettelijk kader omtrent btw

De Europese Unie is een belangrijke actor in het verhaal over de tampontaks. Deze supranationale instantie stelt regelgeving op waaraan de lidstaten zich dienen te houden. De tampontaks toont dus de centrale rol van supranationale organisaties zoals de EU aan.

In welke mate en op welke manier gendergelijkheid een plaats krijgt in het beleid, hangt in stijgende mate af van het Europeese niveau. Deze tendens noemen we ‘Europeanisering’. Er is interactie tussen het supranationale en het nationale niveau, tussen EU en lidstaat (Kriszan, Skjeie, & Squires, 2012). Wat btw betreft, gebeurt deze interactie op twee manieren. Enerzijds is er verticale uitwisseling. De EU creëert een wettelijk kader omtrent btw waar de lidstaten zich binnen de marges vrij kunnen bewegen. Er zijn twee belangrijke richtlijnen. Vooreerst legt de EU een boven-en ondergrens vast. Het algemene btw-tarief in de lidstaten hoort minimaal 15% te zijn. Daarnaast bepalen de richtlijnen dat lidstaten slechts twee verlaagde tarieven mogen hanteren, die minimaal 5% mogen bedragen. Een tweede richtlijn bepaalt welke producten vrijgesteld kunnen worden van btw (Belgische en Federale Overheidsdiensten, 2016). Op heden is het toegelaten een nulpercentage aan btw te heffen op producten die gerelateerd zijn aan de vrouwelijke hygiëne (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016). Dat de lidstaten zelf een invulling kunnen geven aan dergelijke regelgeving, laat toe dat er verschillende toepassingen zijn in verschillende landen. Dit kan leiden tot horizontale uitwisseling tussen lidstaten (Kriszan et al., 2012). Tegenstanders van de tampontaks schuiven landen die geen btw heffen op menstruatiegerelateerde artikelen naar voor als voorbeeld om hetzelfde te eisen in België.

¹ Een menstruatiecup is een soort uitwasbare tampon, een kuipje dat het menstruatiebloed opvangt en dat uitwasbaar en dus herbruikbaar is. Een menstruatiecup kan zo’n 10 jaar lang dienst doen. (Tante Rosa, 2017, 19 februari)

Amendementen aan wetgeving in de ene lidstaat kunnen andere landen dus aansporen hetzelfde pad te volgen (Celis, Outshoorn, Meier, & Motmans, 2012).

In België zijn drie btw-tarieven in gebruik. Dit betekent dat België het maximaal aantal toegelaten btw-tarieven hanteert. Tot op heden is 6% het laagst mogelijke btw-tarief in België. Dit tarief wordt gehanteerd voor basisproducten die levensnoodzakelijk zijn of diensten met een sociaal karakter. Op goederen en diensten die vanuit sociaal of economisch oogpunt van belang zijn heft de overheid 12% btw. Het hoogste btw-tarief in België is 21% en geldt voor goederen en diensten die niet in aanmerking komen voor een lager btw-tarief (Belgische Federale Overheidsdiensten, 2017). De producten waarop 21% btw geldt, definieert de overheid als luxeproducten. Op producten voor de hygiënische bescherming van de vrouw past de overheid een btw-tarief van 21% toe. Dit impliceert dat de Belgische overheid maandverbanden, tampons en menstruatiecups als luxegoederen beschouwt (Belges et Culottées, 2016). Hoewel er heel wat commotie ontstond omtrent deze hoge btw-heffing en bepaalde ministers zich ertoe verbonden hebben deze kwestie aan te pakken, blijft het btw-tarief tot op heden ongewijzigd, zie infra (punt 2.4).

1.3 Gender mainstreaming- en budgeting

Het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) is de overheidsinstantie die instaat voor de invulling en toepassing van het gelijkekansenbeleid in België wat gendergerelateerde zaken betreft. De Minister van Gelijke Kansen staat aan het hoofd, maar diens bevoegdheid is beperkt. Desalniettemin fungeert het IGVM als diens administratie, wat het in een ietwat ambigue positie plaatst. Omdat het IGVM zelf wettelijk actie kan ondernemen en autonoom kan werken, overschrijdt het de functies eigen aan de publieke administratie (Celis & Meier, 2005).

De tampontaks is een btw-kwestie en valt dus onder de beleidsportefeuille Financiën. Financiën lijkt in eerste instantie los te staan van het gelijke kansenbeleid, maar het idee van gender mainstreaming dat het IGVM promoot bewijst het tegendeel. In de praktijk houdt dit in dat alle ministers, ongeacht hun beleidsportefeuille, ernaar moeten streven gendergelijkheid te verwerven (Celis & Meier, 2005). Concreet betekent dit nagaan welke implicaties het beleid heeft voor mannen en vrouwen en achterhalen of beleidsuitkomsten discriminerend zijn ten aanzien van mannen of vrouwen (Blofield & Haas, 2013). Gelijke kansen is een horizontale competentie, gezien dit perspectief toepasbaar is binnen alle beleidsdomeinen (Celis & Meier, 2005). Het toepassen van gender mainstreaming is noodzakelijk aangezien de belangen van vrouwen vaak geen plaats krijgen op de politieke agenda. Het geringe aantal vrouwen in topposities kan een mogelijke verklaring bieden voor de blinde hoek wat gender betreft, die resulteert in beleid dat vrouwen discrimineert (Lovenduski, 2005). De tampontaks is een illustratie van deze problematiek.

Een belangrijk onderdeel van gender mainstreaming is gender budgeting, dat de budgetten evalueert vanuit een genderperspectief en de consequenties van overheidsuitgaven op de situatie van mannen en vrouwen blootlegt. In de 'wet op gender mainstreaming' van 12 januari 2007 engageert de overheid zich ertoe een genderdimensie te incorporeren in het beleid, de maatregelen die ze doorvoeren en de begroting. Concreet moet de overheid in navolging van deze wet dus rekening houden met de specifieke situatie van vrouwen en mannen tijdens de uitwerking en implementatie

van het beleid (IGVM, 2015). ‘Fiscaal Correct’ is een werkgroep die de regeringen maatregelen voorstelt om een transparantere fiscaliteit te bewerkstelligen en gender budgeting dus promoot (Maus et al., 2016).

2 Activisme: ‘Stop taxing our periods’

2.1 Wereldwijd protest

Burgers kunnen vandaag hun stempel op het beleid drukken (Celis et al., 2012). Het wereldwijde protest tegen de hoge btw-heffing op menstruatiegerelateerde artikelen toont de kracht van actie van onderuit. Een petitie van een Australische studente waarin ze de hoge belastingen op menstruatiegerelateerde artikelen aankaarte, ging viraal. In Australië werden in 2000, toen de overheid een btw-tarief van 10% invoerde, tal van hygiënische producten waaronder condooms vrijgesteld van deze taks. De btw-heffing op menstruatiegerelateerde artikelen werd toen niet herzien. Schandalig, stelt studente Subeta Vimalarajah (De Redactie, 2015). Het verzet tegen de tamponaks groeide via internet uit tot een wereldwijde beweging. Het woord ‘tampon tax’ ingeven op de site change.org, waar organisaties petitie kunnen lanceren, levert tientallen resultaten op van verschillende plaatsen ter wereld. *“No Tax on Tampons: Stop Taxing our Periods! Period.”*, een petitie uit de Verenigde Staten, is slechts één van de voorbeelden (Weiss-Wolf, z.d.). Ook via sociale media scharden heel wat sympathisanten zich achter de eis tot afschaffing van de tamponaks. Via hashtags zoals *#LiveTweetYourPeriod* delen vrouwen wereldwijd ervaringen (Dillen, 2015).

2.2 Betrokken actoren uit activistische hoek in de Belgische context

2.2.1 Vrouwenbeweging Zij-kant en Kamerleden sp.a

Het middenveld is een belangrijke actor in het maken van beleid. In België is de band tussen overheid en middenveld vrij sterk. Dit stelt vrouwenorganisaties zoals zij-kant in staat te lobbyen in functie van gendergelijkheid (Celis et al., 2012). Druk vanuit de samenleving kan overheden aansporen hun wetgeving aan te passen (Kriszan et al., 2012). België kent tal van vrouwenbewegingen (Celis & Meier, 2005). Wat de tamponaks betreft, speelde voornamelijk zij-kant een vooraanstaande rol. Zij-kant is de progressieve vrouwenbeweging verbonden aan de Vlaamse socialistische partij sp.a. De organisatie komt op voor gelijke kansen door middel van campagnes en beleidsbeïnvloeding (zij-kant, z.d.).

Om een item een plaats te geven op de politieke agenda moet het eerst als probleem gedefinieerd worden door politieke actoren (Blofield & Haas, 2013). Om bewustwording omtrent deze problematiek te verkrijgen, voerde zij-kant campagne in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Op alle zetels in de Kamer legden ze een informatiefolder in de vorm van een bloedvlek om de Kamerleden te verplichten “zich letterlijk te buigen over de problematiek van de vrouwelijke hygiëne” (zij-kant, 2005, 19 december). In 2006 was zij-kant initiatiefnemer van een wetsvoorstel dat gericht was op het verlagen van de btw op ‘producten gerelateerd aan de vrouwelijke hygiëne’. Sp.a-Kamerlid Maya Detiège diende dit wetsvoorstel in, zonder succes. In 2016 diende zij, in samenwerking met o.a. Karin Jiroflée een herwerking van dit voorstel in (V. Claes, persoonlijke mededeling, 12 april 2017). Een overzicht van de wetsvoorstellen en acties volgt in punt 2.4.1.

2.2.2 *Collectief 'Belgisch en Regelvrij'*

In België stampten enkele vrouwen het collectief 'Belgisch en Regelvrij' uit de grond. Dit collectief komt sinds 2016 op tegen seksisme in België. Deze Vlaamse organisatie ontstond uit de Waalse organisatie '**Belges et Culottées**' (A. Notebaert, persoonlijke mededeling, 13 april 2016). Het collectief noemt 2016 'het jaar van de regels', waarin ze strijden tegen de tampontaks. Via de hashtag '*#tampontaks*' nodigt het vrouwen uit verhalen te delen om zo meer steun te verkrijgen voor hun eis (Aernoudt, 2016). Daarnaast verspreiden ze campagnemateriaal om hun boodschap klaar en duidelijk te verkondigen. Hiervoor doen ze een beroep op vrijwilligers. Via hun website verspreiden ze een petitie tegen de taks (Belgisch en regelvrij, z.d.). Op 18 november 2016 organiseerde het collectief een debatavond over de tampontaks. Behalve een debat, deelde de organisatie ook postkaarten uit waarop sympathisanten konden noteren waarom de tampontaks in hun ogen afgeschaft moet worden. Deze kaarten richtten ze aan de minister van Financiën. (Belgisch en Regelvrij, 2017).

2.2.3 *Partnerorganisatie Test-Aankoop*

Dankzij een samenwerking met Test-Aankoop, kon 'Belgisch en Regelvrij' op heel wat media-aandacht rekenen. De doelstelling van Testaankoop is consumenten verdedigen en erop toezien dat hun belangen niet geschaad worden. De organisatie onderwerpt producten aan evaluaties om zo te bepalen welke artikelen prijs-kwaliteitsgewijs als beste naar voor komen (Testaankoop, 2017). Wat de tampontaks betreft, schaaft Testaankoop zich achter de visie van het collectief en gaat de organisatie dus mee de strijd aan tegen de discriminatoire taks. Testaankoop is van mening dat niet enkel menstruatiegerelateerde artikelen aan een lagere btw-heffing onderworpen moeten worden, maar ook zeep, elektriciteit en brilglazen bijvoorbeeld. Deze organisatie vraagt dan ook om de volledige lijst van artikelen die onder het laagste btw-percentages vallen te herzien, zodat op meer producten een lagere btw geïnd zou worden (Testaankoop, 2016).

2.2.4 *Het IGVM*

Women's policy agency

Het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen is het *women's policy agency* (WPA) in België, een structuur binnen de overheid die genderongelijkheid tegengaat (Lovenduski, 2005; McBride & Mazur, 2013). Zoals aangegeven in punt 1.3 is het IGVM een politieke actor, maar kan het daarnaast ook autonoom werken en beleidsaanbevelingen maken (Celis & Meier, 2005).

Het spreekt voor zich dat het IGVM een belangrijke mediator kan zijn in het doorvoeren van beleidsveranderingen. Het instituut kan fungeren als toegangspoort tot het beleid of als partner in het streven naar gelijkwaardigere regelgeving. In die zin kan het IGVM gezien worden als activistische actor. Wanneer de visie van de WPA (het IGVM) overeenstemt met deze van de vrouwenbeweging, spreken we van '*state feminism*' (Celis, 2016; McBride & Mazur, 2013). Vrouwenbeweging zij-kant profileert zich duidelijk als tegenstander van de tampontaks. Wanneer het IGVM zich schaaft achter

de eisen van zij-kant, kunnen we besluiten dat er *'state feminism'* is (Celis, 2016). De positie van het IGVM ten aanzien van deze kwestie is echter moeilijker te achterhalen.

Op de webpagina van het IGVM is geen enkele vermelding naar de tampontaks terug te vinden. Over de loonkloof, een andere kwestie waarrond zij-kant werkt, is dan weer wel heel wat info terug te vinden op de site van het IGVM (IGVM, 2015). Dit impliceert dat het IGVM geen positie inneemt ten aanzien van de tampontaks. De materies waarover het IGVM adviezen formuleert, vloeien voort uit de thematieken waarrond het klachten ontvangt. Tot op heden kwamen nog geen klachten binnen over de tampontaks. Dit en het feit dat tal van middenveldorganisaties deze kwestie aankaarten, leidde tot de beslissing om vanuit het IGVM geen aanbeveling te schrijven naar het beleid toe hieromtrent, aldus de juridisch medewerker die verzekert dat het IGVM de thematiek en wetgevende ontwikkelingen opvolgt (A. Cardon, persoonlijke mededeling, 2 mei 2017). Dat het IGVM weinig inbreng heeft in het aanvechten van de tampontaks is enigszins opmerkelijk, aangezien het IGVM gender mainstreaming promoot (IGVM, 2015). Zoals besproken in punt 1.3 is een gendermainstreamingsperspectief essentieel binnen de tampontaks, omdat deze kwestie vereist een genderperspectief toe te passen in een beleidsdomein dat in eerste instantie geen duidelijke link heeft met gender. Dat het Instituut klachtengericht werkt neemt niet weg dat het niet innemen van een standpunt hieromtrent geen duidelijk signaal biedt aan het beleid.

Politieke actoren binnen de Belgische context

Activistische actoren willen hun wens tot verlaging van de tampontaks vervuld zien en richten zich hieromtrent tot politieke actoren. Ministers en politici bevoegd voor Gelijke Kansen zijn belangrijke actoren binnen het WPA. Een zoektocht in archieven van allerlei kranten leverde geen enkel statement op omtrent de tampontaks door Vlaams minister voor Gelijke Kansen Liesbeth Homans (N-VA). Staatssecretaris voor Gelijke Kansen **Elke Sleurs** (N-VA) stelde in een kort interview dat ze de kwestie van naderbij zou bekijken, maar nam evenmin een duidelijk standpunt in (Aernoudt, 2016). Gezien noch het IGVM, noch de betrokken politieke actoren zich uitspreken tegen de tampontaks, lijkt het alsof er weinig steun is vanuit het WPA voor de eis van zij-kant en er dus weinig sprake is van *'state feminism'* wat deze kwestie betreft. De vrouwenbeweging kan echter ook succes boeken zonder actie vanuit het WPA. Slechts wanneer bepaalde contextfactoren verhinderen om gendergelijkheid te promoten, speelt de WPA een significante rol. Een linkse regering draagt waarden zoals gendergelijkheid hoog in het vaandel, in tegenstelling tot partijen die eerder rechts zijn (McBride & Mazur, 2013). Linkse partijen zijn echter niet dominant in de huidige regering. Hoewel de tampontaks een sterke genderdimensie heeft, betreft het bovenal een financiële kwestie, aangezien het om btw gaat. Daarom richten tegenstanders zich tot minister van Financiën **Van Overtveldt** die tot de N-VA behoort. Concreet betekent dit dat de beslissing omtrent het al dan niet verlagen van de taks in de handen ligt van een partij die gendergelijkheid niet als prioriteit ziet. In een dergelijke situatie kan de rol van de WPA cruciaal zijn (McBride & Mazur, 2013; Celis, 2016).

In 2006 diende Maya Detiège (sp.a) het eerste wetsvoorstel tegen de hoge btw-heffing op menstruatiegerelateerde artikelen in. Toenmalig minister van Financiën **Reynders** (MR) schaarde zich achter de verlaging, maar boekte geen succes (V. Claes, persoonlijke mededeling, 12 april 2017). Hieronder volgt een overzicht van de wetsvoorstellen.

2.3 Een discriminatoire taks

2.3.1 Chronologisch overzicht van wetsvoorstellen tegen de tampontaks

Alvorens inhoudelijk in te gaan op de discussie, wordt eerst een overzicht geboden van de bestaande wetsvoorstellen tegen de tampontaks. Zoals reeds aangehaald, dateert het eerste wetsvoorstel van **10 maart 2006**. Zij-kant was initiatiefnemer en werkte samen met Maya Detiège, Kamerlid voor sp.a (zij-kant, 2005). In het wetsvoorstel vragen zij om de btw op 'producten gerelateerd aan de vrouwelijke hygiëne' te verlagen van 21% naar 6%. Dit voorstel werd voorgedragen door Kamerleden uit verschillende partijen (Detiège et al., DOC 51 2331/001, 2006). Het wetsvoorstel kon op bijval rekenen van toenmalig minister van Financiën Reynders (MR), maar het kwam nooit tot formele actie. Nochtans biedt de Europese Unie de lidstaten sinds **1993** de mogelijkheid om een verlaagd btw-tarief toe te passen op 'noodzakelijke producten en diensten', waaronder producten ter bescherming van de vrouwelijke hygiëne (zij-kant, 2015, 13 augustus). België hanteert sindsdien het verlaagd tarief op alle producten waarop de EU dit toelaat, uitgezonderd producten voor de vrouwelijke hygiëne. De daling van het btw-tarief op elektriciteit was volgens toenmalig minister van Financiën prioritair ten opzichte van een verlaagd btw-tarief op producten voor de hygiënische bescherming van de vrouw, gezien deze eerste de hele bevolking (en niet enkel vrouwen) ten goede zou komen. Het btw-tarief op elektriciteit is inmiddels opnieuw gestegen, maar de tampontaks blijft tot op heden behouden. Vervolgens viel er een stilte over deze kwestie. Elf jaar later, in 2016, laaide het debat omtrent de tampontaks weer op. Op de Europese top van **17 maart 2016** besliste de Europese Commissie om een actieplan omtrent btw-wetgeving te publiceren. In dit plan is een maatregel opgenomen die de lidstaten de mogelijkheid biedt de btw op producten ter bescherming van de vrouwelijke hygiëne helemaal te schrappen en dus een nultarief toe te passen (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016). Datzelfde jaar volgden verschillende wetsvoorstellen omtrent de tampontaks, waarvan twee gedateerd op **2 mei 2016**. Het eerste voorstel betreft een actualisering van het oorspronkelijke wetsvoorstel uit 2006. Alle ingediende voorstellen vervallen bij afloop van de legislatuur. Na de verkiezingen gaan partijen na welke voorstellen ze opnieuw zullen indienen (V. Claes, persoonlijke mededeling, 12 april 2017). Het vernieuwde wetsvoorstel werd voorgedragen door onder andere Maya Detiège en Karin Jiroflée, beiden Kamerlid voor sp.a (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016). Het andere voorstel werd ingediend door onder meerdere Fabienne Winckel en Nawal Ben Hamou, beiden volksvertegenwoordiger voor de PS (Winckel et al., DOC 54 1808/001, 2016).

Op **4 oktober 2016** dienden Muriel Gerkens en Evita Willaert (Ecolo-Groen) een wetsvoorstel in waarin ook zij vragende partij zijn voor een verlaagd btw-tarief (Gerkens & Willaert, DOC 54 1813/001, 2016). Op dezelfde datum dienden Gerkens en Willaert een voorstel tot resolutie in. De tekst is dezelfde als deze van het wetsvoorstel, op één paragraaf na. In het wetsvoorstel vragen Gerkens en Willaert de overheid om het btw-percentage tot 6% te verlagen. Deze politici streven echter naar het afschaffen van de tampontaks. Daarom schreven ze een resolutie waarin ze de Belgische regering aansporen zich tot de EU te richten met de vraag een btw-percentage van 0% te mogen toepassen op dergelijke producten. In deze resolutie vragen Gerkens en Willaert in afwachting van invoering van dit nultarief ook een verlaging van het btw-percentage naar 6% (Gerkens & Willaert, DOC 54 2067/001, 2016).

2.3.2 *Gemeenschappelijk strijd: argumentatie tegen de tampontaks*

Zoals hierboven aangegeven, kaarten zowel de Kamerleden die een wetsvoorstel formuleerden als 'Belgisch en Regelvrij' de tampontaks aan. Hoewel het mandaat en bijgevolg ook de aanpak van de organisaties verschilt, richten ze zich allen tot de overheid. De inhoud van hun boodschap en de kernargumentatie is in veel opzichten gelijklopend.

De tampontaks vormt een **discriminatie ten aanzien van ongeveer de helft van de bevolking**. Menstruatie is een biologisch proces dat enkel mensen met een baarmoeder kunnen ervaren. Dit betekent dat ook bepaalde transgenderpersonen kunnen menstrueren. Mannen zijn geen consument van menstruatiegerelateerde artikelen en dus betalen zij geen hoog btw-percentages op dergelijke producten (Notebaert, Sere, & November, 2016). Menstrueren is een onafwendbaar biologisch fenomeen, zo stelt het collectief 'Belgisch en Regelvrij'. Hieruit volgt dat het gebruik van producten zoals maandverbanden eveneens onafwendbaar is. Samengevat: *"Alle vrouwen op vruchtbare leeftijd kunnen niet buiten de producten om."* (Gerkens & Willaert, DOC 54 2067/001, 2016, 4 oktober, p. 3).

Gedurende haar leven gebruikt een vrouw gemiddeld 12 000 maandverbanden en tampons. De **grote kost** die dit met zich meebrengt is een belangrijk argument (zij-kant, 2016). *"Deze noodzakelijke uitgaven verminderen de koopkracht van de gezinnen"* (Winckel et al., DOC 54 1808/001, 2016, 2 mei, p. 5). Deze focus op het economische aspect is een doelbewuste zet, aangezien het de minister van Financiën is die beslist over btw-kwesties. Zij-kant en de Kamerleden die wetsvoorstellen indienden, vragen de overheid in feite om een gendermainstreaming toe te passen (Blofield & Haas, 2013). Ze vragen namelijk dat de Minister van Financiën een genderperspectief toepast op de btw-wetgeving. Dat btw niet expliciet aan gender gelinkt is, neemt niet weg dat de btw-wetgeving discriminerend kan zijn ten aanzien van vrouwen. Het collectief stelt dat een verlaagde btw-heffing toepassen op menstruatiegerelateerde artikelen een vorm van *'gender budgeting'* zou zijn. Dit impliceert dat budgetten geëvalueerd worden aan de hand van een genderperspectief, om zo de gelijkheid tussen vrouwen en mannen te bevorderen. Verder is ook de budgettaire impact van een mogelijke verlaging van de btw van tel. Dit is een derde argument tegen de tampontaks. De btw-heffing op tampons verlagen van 21% naar 6% zou geen enorme meerkosten vormen voor de overheid en zou dus **weinig invloed** hebben **op de begroting**. Budgettair gezien is deze belasting goed voor 0,002% van het nationaal budget, aldus 'Belgisch en Regelvrij' (Notebaert et al., 2016) Ook de wetsvoorstellen beklemtonen de geringe impact die het verlagen van dit btw-tarief zou hebben op de begroting.

"Wanneer de btw wordt teruggebracht van 21% naar 6% zal de budgettaire impact van de staat beperkt blijven tot 20 miljoen euro. Dit is één vijfde van de kostprijs van een F35 gevechtstoestel en minder dan de maandopbrengst van de accijnzen op tabaksproducten." (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016, 2 mei, p. 4)

Tegenstanders van de tampontaks bekritisieren de **arbitraire toekenning van een btw-tarief** aan bepaalde producten. Op chocolade, mosterd, kleurboeken, postzegels en condooms geldt een btw-tarief van 6%, terwijl dit 21% bedraagt voor hygiënische producten (Winckel et al., DOC 54 1808/001, 2016).

Het wetsvoorstel van Maya Detiège en Karin Jiroflée van 2016 verwijst naar de zesde Europese btw-richtlijn. Deze omvat een lijst met producten waarop een **verlaagd btw-tarief** mag toegepast worden. België hanteert op alle goederen in deze lijst 6% btw, behalve op producten voor de hygiënische bescherming van de vrouw. Ditzelfde wetsvoorstel bespreekt de beslissing van de Europese Commissie van 17 maart 2016 dat lidstaten de toestemming geeft om een nultarief te introduceren voor producten voor de hygiënische bescherming van de vrouw. Opmerkelijk is dat Detiège slechts een verlaging tot 6% vraagt en geen volledige afschaffing van de btw (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016).

Heel wat **landen, waaronder Frankrijk en Nederland, verlaagden het btw-tarief** reeds. Malta en Litouwen heffen bijvoorbeeld geen btw op menstruatiegerelateerde producten. Alle wetsvoorstellen ingediend in 2016 gebruiken dit argument. Door te wijzen op politieke actie in andere landen, hopen tegenstanders van de taks de Belgische overheid aan te sporen hetzelfde te doen. Hier is sprake van horizontale uitwisseling (Kriszan et al., 2012). Een laatste argument is het **protest** tegen de tampontaks. Het wetsvoorstel van Ecolo-groen verwijst naar burgerinitiatieven zoals 'Belgisch en Regelvrij' (Gerkens & Willaert, DOC 54 2067/001, 2016). Winckel verwijst naar de petitie van dit collectief, dat op 24 maart 2016 reeds handtekeningen van zo'n 3450 mensen bevatte (Winckel et al., DOC 54 1808/001, 2016).

2.4 België regelvrij?

De commotie omtrent de tampontaks in België gebeurt volgens het *'pincers principle'*. De Europese Unie opent de deuren voor zijn lidstaten om hun btw-tarief op menstruatiegerelateerde producten af te schaffen, wat bepaalde landen aanmoedigt tot actie over te gaan. Tegelijk is er druk van onderuit, door middenveldorganisaties zoals zij-kant en 'Belgisch en Regelvrij' (Celis, 2016). Op 8 maart 2016, Internationale Vrouwendag, deelt 'De Redactie' het antwoord van Van Overtveldt op de vraag om de btw te verlagen mee: *"Minister van Financiën Johan Van Overtveldt (N-VA) zegt niet nee, maar wil de budgettaire gevolgen van zo'n verlaging eerst bekijken."* (Aernoudt, 2016).

Enkele maanden later is er reden tot vreugde. "De tampontaks is afgeschaft!" klinkt het in de pers (elvh, 2016). Testaankoop deelt op 2 december 2016 het volgende mee: *"Vandaag hebben we tot onze grote tevredenheid vernomen dat de minister van Financiën onze vraag ernstig heeft genomen en heeft voorgesteld deze fiscale discriminatie uit de wereld te helpen. De 'tampontaks' gaat dus verdwijnen!"*, klinkt het (Testaankoop, 2016). Of deze gevolgtrekking zonder meer klopt, valt echter te betwijfelen. Dat de minister een voorstel heeft ingediend om de btw-heffing op menstruatiegerelateerde artikelen te verlagen, betekent niet noodzakelijk dat dit voorstel ook werd goedgekeurd. Desalniettemin veronderstellen velen dat de strijd is gewonnen. Na de overwinningskreten is het echter stil in de media omtrent deze kwestie. Is de maatregel echt doorgevoerd? Niemand lijkt het antwoord te weten, ook niet degenen die ijverden voor een btw-verlaging.

Om duidelijkheid te scheppen over de stand van zaken, trekken Karin Jiroflée (sp.a) en Nawal Ben Hamou (PS) op 1 februari 2017 naar de 'Commissie voor de Financiën en de Begroting'. Beiden stellen een parlementaire vraag aan Minister van Financiën Johan Van Overtveldt om duidelijkheid te

scheppen over de ontwikkelingen omtrent de tampontaks. Het antwoord van minister Van Overtveldt is het volgende:

“Ik heb mijn administratie belast met het opstellen van een voorstel tot verlaging van het btw-tarief op maandverbanden, inlegkruisjes en tampons. Het dossier werd op de Ministerraad besproken en is na technische discussies -laat mij het zo uitdrukken- nog niet goedgekeurd.” (Van Overtveldt, J., Kamer, Commissie voor de Financiën en de Begroting, CRIV 54 COM 582, 2017, 1 februari, p. 16-17)

Uit dit extract is af te leiden dat Van Overtveldt de beloofde budgettaire inschatting reeds heeft gemaakt. Deze bleek volgens Van Overtveldt niet voldoende om tot een éénduidige beslissing te komen omtrent het verlagen van de btw. De minister wijdt het wederom uitstellen van een verlaging op het btw-tarief aan ‘technische discussies’. Over de ernst van de technische discussies zegt hij: *“Laat ons zeggen dat ze van die aard zijn dat het een globale positieve context vereist om tot goede besluitvorming te komen. Dat kan snel gaan maar het kan helaas ook nog even duren.”* (Van Overtveldt, J., Kamer, Commissie voor de Financiën en de Begroting, CRIV 54 COM 582, 2017, 1 februari, p. 16-17). Zij-kant interpreteert dit als zijnde een gebrek aan overeenstemming tussen de coalitiepartners (V. Claes, persoonlijke mededeling, 12 april 2017).

Dat Van Overtveldt nog voor de Ministerraad verklaarde zich te zullen buigen over het voorstel omtrent het afschaffen van de taks, leidde tot de aanname dat het voorstel goedkeuring kreeg. Een item op de agenda van de Ministerraad plaatsen en hier vooraf over communiceren alsof er al een akkoord bestaat, doen ministers wel vaker. Dit komt omdat in de meeste gevallen een kwestie pas op de Ministerraad besproken wordt wanneer er reeds een akkoord over bestaat. In interkabinettenwerkgroepen worden de voorstellen besproken alvorens ze op de Ministerraad gestemd worden. In de Ministerraad wordt per consensus beslist. Wanneer één partij niet akkoord is, neemt de Ministerraad het voorstel niet aan (V. Claes, persoonlijke mededeling, 12 april 2017).

‘Belgisch en Regelvrij’ bevestigt dat de strijd tegen de tampontaks nog niet is gewonnen. De organisatie ziet een verklaring in het feit dat de Ministerraad bestaat uit 14 leden, waarvan slechts 3 vrouwen. Dit is belangrijk omdat de beslissingen in deze raad via consensus genomen worden en bovendien geheim zijn. Het collectief benadrukt te blijven ijveren voor de afschaffing van deze taks (Belgisch en regelvrij, 2017, 5 februari). Op 2 december 2016 deelde zij-kant een Facebookpost van nationaal secretaris Vera Verleye. In haar post deelt ze een artikel van DM dat stelt dat de btw is verlaagd. Opvallend is dat zij-kant niet stelt dat de tampontaks is afgeschaft of verlaagd, maar meedeelt dat het item op de agenda van de ministerraad staat. Slechts enkele dagen later reageert zij-kant het volgende op de post: *“UPDATE: de tampontaks is nog niét afgeschaft vorige week. Het agendapunt is uitgesteld op de ministerraad.”* (Claes, V., 2016, 2 december [Facebook]. Geraadpleegd via <https://www.facebook.com/zijkantvzw/?fref=ts>).

De afschaffing van de tampontaks is in België dus tot op vandaag geen realiteit. De acties vanuit zij-kant, ‘Belgisch en Regelvrij’ en de belangstelling bij het publiek hebben er wel toe geleid dat beleidsmakers de vraag serieus hebben genomen. Na overleg met Aurélie Notebaert, één van de voorzitters van ‘Belgisch en Regelvrij’, heeft Van Overtveldt zich ertoe verbonden de taks trachten af te schaffen. Notebaert geeft aan dat het collectief de minister dan ook op zijn beloftes zal blijven wijzen (Notebaert, A., persoonlijke mededeling, 13 april 2017).

Hoofdstuk 1: Methodologie

1 Onderzoeksvraag

Deze thesis behandelt het taboe omtrent menstruatie, waarbij de focus ligt op de casus van de tampons. De literatuur bevestigt dat er nog steeds een taboe heerst omtrent dit thema. Naar de rol van dit taboe in advertenties voor menstruatiegerelateerde artikelen is reeds heel wat onderzoek gebeurd. Hoe het taboe zich uit binnen de geschreven pers, blijft echter tot op heden een hiaat binnen de literatuur. De tampons is eveneens een item waarnaar nog weinig onderzoek is verricht. De focus van dit onderzoek is een samenspel tussen de Vlaamse geschreven pers en activisten die zich tegen de tampons uiten. De doelstelling is tweeledig. Eerst en vooral tracht dit onderzoek na te gaan in hoeverre de berichtgeving omtrent de tampons de complexe realiteit van dit debat weerspiegelt. Anderzijds bevat het een analyse van hoe de berichtgeving over dit thema gekaderd is binnen het taboe omtrent menstruatie. De centrale onderzoeksvraag luidt: *“Hoe wordt het debat omtrent de tampons weergegeven in de Vlaamse pers?”*. Enkele deelvragen zijn:

- Krijgen alle betrokken actoren een vermelding?
- Welke standpunten worden ingenomen of verduidelijkt?
- Wordt het taboe omtrent menstruatie doorbroken of bestendigd?

Het debat gaat tussen activistische actoren en politici. De bestaande literatuur over het taboe omtrent menstruatie en de tampons en interviews met belangrijke actoren (Vera Claes, nationaal secretaris van zij-kant en Aurélie Notebaert van ‘Belgisch en Regelvrij’) boden inzicht in het thema. Op basis van deze theoretische achtergrond werd een discoursanalyse uitgevoerd op artikels uit de Vlaamse pers.

2 Discoursanalyse

2.1 Critical Discourse Analysis toegepast

Via een discoursanalyse tracht dit onderzoek het discours aanwezig in de Vlaamse pers omtrent de tampons en menstruatie te achterhalen. Hajer (2006) definieert discours als volgt: *“an ensemble of ideas, concepts, and categories through which meaning is given to social and physical phenomena.”* (Hajer, 2006, p. 67). Discours is meer dan taal en omvat een sociale praktijk (Wodak & Meyer, 2010).

‘Critical Discourse Analysis’ (of kortweg CDA) is een linguïstische methode die zowel zichtbare als onderhuidse machtsverhoudingen in teksten analyseert. Centraal staat de relatie tussen discours, macht en sociale ongelijkheid. Deze methode wijst erop dat discours bestaande machtsrelaties kan bestendigen of uitdagen. Veelal heeft dergelijk onderzoek emancipatorische doeleinden en omvat de analyse een politieke dimensie. CDA formuleert kritiek op de machtselites die sociale ongelijkheid legitimeren (van Dijk, 1993). Daarnaast bekritiseert het de manier waarop media sociale macht reproduceren (Richardson, 2007).

CDA veronderstelt een kritische aanpak van problemen en wijst op de historische inbedding van een discours. Context is in dan ook cruciaal binnen deze methode. Een discours is ingebed in de samenleving en kan bijgevolg enkel begrepen worden door oog te hebben voor het samenspel tussen de context, de actor en structuren (Wodak & Meyer, 2010). CDA relateert het geschrevene aan de context waarbinnen het zich voordoet (Richardson, 2007). Dit soort analyse vergt naast een focus op teksten ook inzicht in sociale processen en structuren die bestaande machtsmechanismen bestendigen. CDA analyseert het concrete en het algemene. Enerzijds gaat dit soort analyse in op het alledaagse discours, hetgeen beschreven staat. Daarnaast achterhaalt CDA het abstract discours dat overkoepelende patronen bevat die terugkeren binnen de samenleving. De focus ligt hierbij op representatie (Joye, 2016).

2.1.1 Analysemodel van Fairclough

Fairclough bespreekt in *'Language and Power'* (1989) drie analysedimensies binnen discoursanalyse: tekst (beschrijving), discursieve praktijk (interpretatie) en sociale praktijk (verklaring). Zijn werk *'Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research'* (2003) bevat een checklist die als basis dient voor de analyse in deze masterproef.

Tekst

De eerste analysedimensie die Fairclough (1989) onderscheidt, is beschrijving van de tekst, waarbij de focus ligt op linguïstische kenmerken. Een eerste aandachtspunt hierbinnen is **tekstuele structuur**. Hierbij gaat aandacht uit naar de lengte van de tekst en het aanwezige beeldmateriaal. Het gehanteerde **vocabulary** is een tweede aandachtspunt. De woordkeuze vertelt iets over het aanwezige discours binnen een tekst. Ik zal aandacht hebben voor volgende zaken:

- *Welke connotatie hebben de woorden die de auteur hanteert?*
- *Is er in het woordgebruik een waardeoordeel merkbaar?*
- *Kadert het woordgebruik binnen een taboesfeer?*

De **grammaticale structuur** is een derde belangrijk element bij het analyseren van discours binnen een tekst. Intertekstualiteit is hierbinnen een belangrijk gegeven. Teksten interpreteren gebeurt steeds binnen een context. In een tekst zijn elementen van andere teksten aanwezig. Een auteur baseert zich immers steeds op andere teksten en distilleert hieruit belangrijke info (Krijnen & Van Bauwel, 2015). Dit betekent eveneens dat een auteur bepaalde info (al dan niet bewust) weglaat. Bij het nagaan of actoren en hun standpunten aan bod komen in de geanalyseerde artikels is intertekstualiteit een belangrijk gegeven. Uit de checklist van Fairclough (2003) destilleerde ik de volgende vragen omtrent intertekstualiteit:

- *Welke stemmen/argumenten krijgen gehoor en welke niet? Zijn er 'significant absences'?*
- *Is er sprake van directe of indirecte rapportering? Welke quoting verbs zijn gebruikt?*
- *Hoe wordt de beschreven gebeurtenis gekaderd?*

Directe rapportering of quoterings kan een manier zijn voor de auteur om zich van bepaalde standpunten te distantiëren. Zogenaamde *'quoting verbs'* zijn woorden die beschrijven hoe iemand heeft gesproken. Neutrale quoting verbs zijn 'zeggen' of 'melden', terwijl woorden als 'mopperen' of 'stamelen' een waardeoordeel bevatten. Deze zaken zijn belangrijk (Fairclough, 2003).

Naast intertekstualiteit zijn er nog enkele grammaticale kenmerken die de representatie van de actoren beïnvloeden (Fairclough, 1989). Passief taalgebruik zorgt ervoor dat de actoren buiten beschouwing blijven. Acties worden op deze manier voorgesteld als de gewone gang van zaken, alsof dingen zomaar gebeuren zonder ingrijpen van een bepaalde actor. Hierbij ligt de focus op het effect, niet het proces. Ook nominalisatie heeft dit effect. Hierbij wordt van een werkwoord een zelfstandig naamwoord gemaakt, waardoor de handelende actor buiten beeld blijft. Wanneer actoren belicht worden, is het aangewezen te letten op de manier van representatie. Soms vermelden artikels de functie van actoren met als doel hun uitspraken te legitimeren, dit noemen we functionalisatie. Anderzijds worden actoren veelal niet gespecificeerd, dan spreken we van anonimisering (Joye, 2016).

Modaliteit geeft de verhouding weer tussen de werkelijkheid, de representatie ervan en de verhouding van de auteur tot hetgeen hij schrijft. De analyse focust op drie vormen van modaliteit. Enerzijds ligt de focus op epistemische modaliteit, die ingaat op de inschatting van de auteur dat hetgeen beschreven staat ook in werkelijkheid gebeurt. Concreet gaat het om gradaties van noodzakelijkheid (in de betekenis van 'het is zeker'), waarschijnlijkheid en mogelijkheid. Daarnaast behandelt de analyse ook gevoelsmodaliteit, die de subjectieve visie van de auteur aangeeft (van der Wouden, 1998).

Teksten bevatten onvermijdelijk tal van assumpties. Hetgeen een tekst bespreekt, is gesitueerd tegen een achtergrond van wat niet wordt geëxpliciteerd. In tegenstelling tot bij intertekstualiteit, zijn assumpties niet gelinkt aan specifieke teksten. Assumpties zijn gedeelde betekenissen die als gegeven worden aangenomen in een tekst (Fairclough, 2003).

Discursieve praktijk

Tekstanalyse is slechts één onderdeel van discoursanalyse. Fairclough (1989) definieert het interactieproces als tweede analysedimensie. Dit staat gelijk aan het inzoomen op de discursieve praktijk. Binnen deze fase staan de productie en consumptie van de tekst centraal. Speciale aandacht gaat uit naar de productiecontext, waar vaak een economische ingesteldheid heerst (Demets, 2013). Gezien de onderzoeksvraag handelt over de manier waarop de tamponnaks aan bod komt in de berichtgeving, is deze analysedimensie niet prioritair binnen dit onderzoek.

Sociale praktijk

De derde analysedimensie betreft een verklaring van het discours en brengt de sociale context in rekening. In deze fase wordt de discoursanalyse teruggekoppeld aan de brede sociale realiteit, met als doel het expliciteren van machtsverhoudingen die schuilgaan achter de interpretaties van een tekst (Demets, 2013). Heersende machtsverhoudingen bepalen namelijk in sterke mate welk discours de

bovenhand heeft binnen de samenleving (Fairclough, 1989, Joye, 2016, Demets, 2013). Het gaat dus om een contextualisering van de tekst en het discours, waarbij aandacht uitgaat naar maatschappelijke structuren zoals de politieke context die het discours domineren. Anderzijds gaat er ook aandacht uit naar hoe het discours deze structuren beïnvloedt (Wodak & Meyer, 2010). De sturende vraag binnen deze dimensie is: *Draagt het discours bij tot verandering of bestendigt het bestaande sociale ongelijkheden?* (Fairclough, 2003).

2.1.2 Verantwoording methode: Discours en macht

Taal weerspiegelt de realiteit niet zonder meer, maar construeert deze ook mee door ze te benoemen. De manier van verwoorden is in sterke mate afhankelijk van de context (Joye, 2016). Macht is een centraal concept binnen CDA, omdat deze methode onderzoekt hoe discours de positie van de dominante groep bestendigt en hoe onderdrukte groepen aan deze dominantie weerstaan (Wodak & Meyer, 2010).

In teksten is een bepaald discours aanwezig dat betekenis geeft aan bepaalde fenomenen. Discours kan bijdragen tot de reproductie van sociale macht. De machtige groep beïnvloedt de visie van de onderdrukte groep, bijvoorbeeld via nieuwsberichtgeving. Ze gebruiken discours om hun ideologie te legitimeren. Het gevaar schuilt in het onderhuidse karakter van deze beïnvloeding. De dominante zienswijze wordt weerspiegeld in alledaagse vormen van interactie en tekst, waardoor deze visie natuurlijk en vanzelfsprekend aanvoelt. Invloedrijke actoren gebruiken de media om hun zienswijze ingang te geven bij het brede publiek. Deze controle over het verspreiden van informatie vormt de interpretatie van het publiek (van Dijk, 1993). Media beweren objectief te zijn, maar Fairclough wijst op hun mediërende rol in het bestendigen van dominante discours. Hij spreekt over 'verborgen macht'. Een discours biedt een weergave van de realiteit en sociale structuren, maar beïnvloedt deze tegelijkertijd (Richardson, 2007; Fairclough, 1989). CDA is een kritiek op de manier waarop dominante discours deze gedeelde kennis en opvattingen beïnvloeden (van Dijk, 1993).

2.2 Onderzoekopzet

2.2.1 Keuze analysemateriaal

Een discoursanalyse liet mij toe berichtgeving over de tampontaks aan een kritische lezing te onderwerpen. Aangezien ik tot voor kort weinig vertrouwd was met discoursanalyse, deed ik beroep op een expert ter zake. Dankzij de hulp van Sarah Scheepers, coördinator bij Ella vzw, kon ik me deze methode in korte tijd voldoende eigen maken om een antwoord te formuleren op de onderzoeksvraag. Verder verdiepte ik mij in enkele werken van Fairclough. Op basis van de checklist in zijn werk *'Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research'* (2003) en een ander naslagwerk van zijn hand, *'Language and Power'* (1989), stelde ik een eigen checklist op in tabelvorm. Deze is opgedeeld per analysedimensie zoals aangegeven door Fairclough en is te raadplegen in bijlage 1. Alvorens deze checklist op de artikels toe te passen, nam ik de artikels door en duidde de zaken aan die mij opvielen. Daarna toetste ik onder welke rubriek uit de checklist deze bevindingen pasten. Ik ging dus eerder inductief te werk. Op basis van mijn ingevulde checklist, schreef ik per artikel een

analyse. Hierbinnen spoorde ik patronen op, die ik vervolgens aan het theoretische kader linkte. Deze uitgeschreven analyse per artikel is opgenomen in bijlage 2.

Een selectie van 12 krantenartikelen uit 4 verschillende Vlaamse kranten liet mij toe een breed beeld te scheppen van de berichtgeving omtrent de tampontaks in de Vlaamse pers. De geselecteerde artikels zijn afkomstig uit Het Laatste Nieuws (HLN), Het Nieuwsblad (HNB), De Morgen (DM) en De Standaard (DS). De geanalyseerde artikels zijn beschikbaar in bijlage 3. Ik selecteerde de artikels niet op verschijningsdatum en werkte bijgevolg niet met een tijds kader. Gezien de berichtgeving over dit thema vrij beperkt is, koos ik ervoor me voornamelijk op de inhoud te focussen bij de keuze voor bepaalde artikels. Om te toetsen of het debat omtrent de tampontaks weerspiegeling krijgt in de pers, is het aangewezen aandacht te hebben voor de mate waarin belangrijke actoren in artikels aan bod komen. Het theoretische kader biedt inzage in de prominente actoren in de Belgische context. In 8 van de 12 geanalyseerde artikels, staat de Belgische context dan ook centraal. De tampontaks is echter een internationale kwestie. Berichtgeving over de taks uit alle landen selecteren, zou me echter te ver brengen. Om toch oog te hebben voor het internationale draagvlak voor deze kwestie, bevat de analyse 4 artikels die de buitenlandse context beschrijven. Twee artikels gaan hoofdzakelijk over het Verenigd Koninkrijk en twee behandelen de Franse context. Daarnaast gaan ze in op de rol van de Europese Unie en beschrijven ze kort de situatie in andere lidstaten. Ook de analyse van deze berichtgeving biedt een antwoord op de vraag: *“Hoe wordt het debat omtrent de tampontaks weergegeven in de Vlaamse pers?”*. Ik koos ervoor ook deze artikels op te nemen in de analyse, aangezien ze belangrijke gebeurtenissen binnen het debat bespreken of een discours bevatten dat in de overige artikels ontbreekt en bijgevolg een vergelijkingsbasis bieden.

2.2.2 Positie onderzoeker

Zoals Fairclough (1989) aangeeft, baseert de onderzoeker zich op eigen interpretaties die ingegeven zijn door het referentiekader. Bewust zijn van de invloed hiervan is dus essentieel. Mijn standpunt ten aanzien van de tampontaks is bepalend voor mijn interpretatie van deze artikels. Zelf vind ik de hoge belasting op menstruatiegerelateerde artikelen een vorm van discriminatie. Ik sta dan ook ten volle achter de verlaging van het btw-tarief. Ook mijn vrouw-zijn en de kritische houding die ik gedurende mijn studies Gender & Diversiteit aanleerde, zijn bepalend voor mijn lezing van de berichtgeving omtrent de tampontaks. In mijn ogen belemmert het taboe omtrent menstruatie het aanklaarten van ongelijkheden die met vrouw-zijn samenhangen, waar het aanslepen van de afschaffing van de tampontaks een voorbeeld van is. Mijn standpunt hieromtrent stuurt mijn interpretatie ook in zekere mate. Daarvan ben ik me dan ook bewust.

Hoofdstuk 2: Bespreking resultaten

Uit de voorafgaande bespreking van de casus van de tampontaks kunnen we besluiten dat activistische actoren zoals zij-kant en 'Belgisch en Regelvrij' op één lijn staan en trachten politieke actoren te overtuigen. De vraag is hoe deze discussie gereflecteerd wordt in de Vlaamse pers. Dit hoofdstuk behandelt de bevindingen die naar boven kwamen uit de discoursanalyse van 12 artikelen omtrent de tampontaks uit de Vlaamse pers.

	Titel	Krant	Auteur	Datum	Bronvermelding
1	Feministische Françaises kwaad om 'tampontaks'	De Morgen	Ongekend	17 oktober 2015	(DM, 2015)
2	Ludiek of wansmakelijk? Deze vrouwen gaan ver in hun protest tegen de tampontaks	Het Laatste Nieuws	Sven Van Malderen	9 november 2015	(Van Malderen, 2015)
3	Parlement vermindert 'tampontaks'	De Standaard	Ongekend (esn)	12 december 2015	(DS, 2015)
4	Tampontaks zwaarder belast dan chocolade en kaviaar	Het Laatste Nieuws	Nina Dillen	8 maart 2016	(Dillen, 2016)
5	Elke Sleurs: "Tampontaks moet omlaag"	Het Nieuwsblad	W. Verhaert	8 maart 2016	(Verhaert, 2016)
6	De tampon, een luxegoed	De Morgen	Dominique Soenens	8 maart 2016	(Soenens, 2016)
7	De tampontaks: onfaire vrouwenbelasting	De Morgen	Michel Maus	8 maart 2016	(Maus, 2016)
8	Voortaan geen btw op tampons meer?	Het Laatste Nieuws	Ongekend	18 maart 2016	(HLN, 2016 ¹)
9	Sp.a wil tampontaks schrappen	Het Laatste Nieuws	Ongekend	19 maart 2016	(HLN, 2016 ²)
10	Test-Aankoop eist afschaffing "tampontaks"	Het Nieuwsblad	Ongekend	26 mei 2016	(HNB, 2016)
11	Tampontaks in België afgeschaft	Het Nieuwsblad	Ongekend (elvh)	2 december 2016	(elvh, 2016)
12	'Tampontaks' binnenkort verleden tijd	Het Laatste Nieuws	Ongekend	3 december 2016	(HLN, 2016 ³)

Tabel 1: Overzicht geanalyseerde krantenartikels

De bespreking van de resultaten gebeurt aan de hand van het analysemodel van Fairclough (1989). Hij maakt, zoals aangegeven in deel 1.2.1 een opsplitsing tussen drie analysedimensies. De eerste dimensie, met een focus op de tekst, is het zwaartepunt van deze analyse. De opzet van dit onderzoek is namelijk na te gaan hoe het debat omtrent de tampontaks weergegeven is in de berichtgeving.

1 Tekst

1.1 Tekstuele structuur

1.1.1 Thema en tijdstip verslaggeving

Sinds 2006 voert zij-kant actie tegen de tampontaks (zij-kant, 2005). Het is echter pas sinds 2016 dat deze kwestie media-aandacht krijgt in België. Van de geanalyseerde artikels verschenen er drie in 2015, twee behandelen de Franse context en één bespreekt een protestactie voor het Brits parlement. Begin maart 2016 kan de tampontaks plots op heel wat belangstelling rekenen in de Vlaamse pers. Op 8 maart verschenen verschillende artikels over dit thema. Dat de werkgroep Fiscaalcorrect, waarin onder meerdere Michel Maus zetelt, op deze datum een nota lanceerde tegen de taks, kan een aanleiding zijn voor de plotse media-aandacht (Maus et al., 2016). Op 18 maart 2016

verschijnt een artikel dat de beslissing van de Europese Commissie om een nultarief toe te laten op producten voor de hygiënische bescherming van de vrouw bespreekt (HLN, 2016¹). Deze beslissing viel de dag voor de publicatiedatum (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016). De dag daarna publiceert diezelfde krant een item over de intentie van de sp.a om de taks in België te schrappen (HLN, 2016²). Op 2 mei dienen zowel de PS als de sp.a een wetsvoorstel in waarin ze een verlaging van het btw-tarief vragen (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016; Winckel et al., DOC 54 1808/001, 2016). Op 26 mei 2016 schrijft 'Het Nieuwsblad': "*Test-Aankoop eist afschaffing 'tampons'*". Hier is geen verwijzing naar de wetsvoorstellen. Journalisten selecteren bepaalde nieuwsfeiten en bepalen zo mee welke gebeurtenissen als significant worden gezien (Hermida et al., 2012). Het eerste wetsvoorstel kon op weinig media-aandacht rekenen. Pas toen invloedrijke figuren en organisaties zoals Maus en Test-Aankoop zich in de kwestie mengden, begonnen journalisten de tampons als nieuwswaardige kwestie te aanzien. Op deze manier is het oordeel van journalisten bepalend voor welke feiten onder de aandacht van publiek en beleid komen (Powlick & Katz, 1998).

Op 2 december 2016 staat het verlagen van het btw-tarief op de agenda van de Ministerraad. Diezelfde dag nog verschijnt een artikel dat impliceert dat de taks afgeschaft zou zijn. De dag nadien stelt een ander artikel dat de tampons binnenkort verleden tijd is. Achteraf blijkt dat het voorstel niet is goedgekeurd. Deze kwestie krijgt echter geen verdere aandacht in de media. Voor een chronologisch overzicht van de artikels en belangrijke gebeurtenissen, zie bijlage 4.

1.1.2 Ruimte gegeven aan het onderwerp

De lengte van de artikels varieert sterk. Het woordaantal reikt van 68 tot 540. Artikels die qua lengte vrij beperkt zijn, doen uitschijnen dat er weinig over de tampons te vertellen is. De posities binnen het debat zijn zelden voldoende geschetst. Het meest sprekende voorbeeld is het artikel waarin de staatssecretaris voor Gelijke Kansen haar visie op de tampons schetst. Dit artikel is slechts 68 woorden lang en bevat enkel een statement van Sleurs. De beperkte lengte van de artikels toont aan dat berichtgeving kort en simpel moet zijn. Dit maakt dat berichtgeving veelal een gesimplificeerde versie van de feiten is (Page et al., 1987).

Twee artikels uit DM van 8 maart 2016 schetsen het debat wel. Vermoedelijk gaat het bij het tweede artikel om een opiniestuk van de hand van Maus, fiscaal expert. Dit is echter niet geheel duidelijk omdat deze artikels op GoPress geraadpleegd zijn, waar de rubriek waarbinnen de artikels gepubliceerd zijn niet nader genoemd worden. De berichtgeving over de actie waarbij de demonstranten geen menstruatiegerelateerde artikelen gebruiken, is vrij lang. De desbetreffende auteur steekt zijn walging voor de protestactie niet onder stoelen of banken. Hij lijkt op sensatie berust. De uitgebreide plaats die is voorzien voor foto's onderstreept deze doelstelling. Beeldmateriaal zegt dus iets over het gehanteerde discours. Op de foto's zien we de demonstranten voor het parlamentsgebouw staan of zitten in een pose die de aandacht vestigt op de bloedvlekken. 5 artikels zijn geraadpleegd via nieuwsarchief GoPress, waar geen afbeeldingen zichtbaar zijn. In de overige artikels is echter een tendens op te merken wat beeldmateriaal betreft. In 5 artikels is een afbeelding van een tampon bij het artikel gevoegd. De tampon ligt in 3 van de 5 gevallen in een vrouwenhand. Dat het om een vrouwelijk hand gaat, wordt duidelijk gemaakt door middel van het

expliciet in beeld brengen van een vrouw, of een roze t-shirt dat doet vermoeden dat het om een vrouw gaat (HNB, 2016).

1.1.3 Rubriek

De rubriek waarin een artikel is opgenomen, geeft het discours omtrent de tampontaks aan. Van vijf artikels is de rubriek ongekend, gezien de artikels werden geraadpleegd via het nieuwsarchief GoPress, dat enkel de tekst bevat.

Het Nieuwsblad plaatst een artikel over de tampontaks tweemaal onder de rubriek 'Binnenland', een vrij neutrale keuze (Verhaert, 2016; HNB, 2016). Eén artikel is opgenomen in het vrouwenmagazine van het Nieuwsblad, 'She' en valt onder de rubriek 'Fit en gezond' (elvh, 2016). Dit impliceert dat de tampontaks en dus ook menstruatie een gezondheidskwestie is, ofwel een hygiënische kwestie. Ook HLN publiceert één artikel in het vrouwenmagazine Nina onder 'Style hygiëne'. De auteur is een vrouw (Dillen, 2016). She en Nina framen de tampontaks als vrouwenzaak en respectievelijk impliciet en expliciet als hygiënische kwestie. In HLN zijn twee artikels terug te vinden over de tampontaks gecategoriseerd onder 'geld, consument (belastingen)' (Dillen, 2016; HLN, 2016³). Dit geeft het idee dat de tampontaks een vooral financiële kwestie is. Eén HLN-artikel dat de taks bespreekt valt onder de rubriek 'bizar'. Dit artikel gaat over de protestactie van enkele vrouwen voor het Brits parlement, waarbij ze hun menstruatiebloed de vrije loop laten uit protest tegen de hoge taks. De auteur, een man, uit zich duidelijk tegen de actie (Van Malderen, 2015). Deze demonstranten verbreken het '*concealment taboo*' door hun menstruatiebloed de vrije loop te laten als protest tegen de taks (Kissling, 1999). Ze zetten het idee "*The way to break the taboo is to do the taboo thing.*" van Boyer (2011) in de praktijk om. Dat de auteur dit nieuwsitem categoriseert als 'bizar' toont aan dat hij dit taboe heeft geïnternaliseerd en het bijgevolg normaal vindt dat vrouwen hun menstruatie verbergen. Vrouwen zijn aangeleerd zich te schamen wanneer een bloedvlek zichtbaar is (Chambers, 2008; Roberts et al., 2000).

1.2 Woordgebruik en connotatie

1.2.1 Visie op feminisme en vrouwen die de taks aanvechten

De gehanteerde woordkeuze binnen een artikel verraadt de visie van de auteur ten aanzien van de kwestie die hij beschrijft. Sommige artikels bevatten duidelijk een waardeoordeel. De titel van het artikel dat de protestactie aan het Britse parlement bespreekt, verraadt dat de auteur het niet begrepen heeft op deze actie. Stellen dat de actie 'ludiek' is, betekent zo veel als zeggen dat de actie niet aux sérieux kan worden genomen. De auteur omschrijft de actie als 'wansmakelijk', eveneens een woord met een erg negatieve connotatie (Van Malderen, 2015). De walging die de auteur uit ten aanzien van de protestactie wijst op een blijvende aanwezigheid van de '*male gaze*' in de media. Deze reduceert vrouwen tot lustobjecten en legt vrouwen normen op omtrent gedragingen en uiterlijk (Krijnen & Van Bauwel, 2015). De demonstranten gaan bewust in tegen het '*concealment taboo*' en voldoen niet aan deze normen (Kissling, 1999). Bijgevolg zijn ze geen object van de '*gaze*' en uit de mannelijke aanschouwer (de auteur) walging ten aanzien van de niet-stereotype manier waarop deze vrouwen zichzelf representeren.

Verder spreekt het artikel over een ‘opvallende’ of ‘opmerkelijke’ actie. Volgende zin onderstreept dat de auteur zich negatief tot de actie verhoudt: “Vandaar dat het trio nu fijntjes wilde aantonen dat tampons een absolute noodzaak zijn.” (Van Malderen, 2015). Het woord ‘fijntjes’ is perfect weg te denken uit deze zin en verraadt een zekere vorm van sarcasme. Met de woorden ‘wilde aantonen’ impliceert de auteur dat de demonstranten niet in hun opzet geslaagd zijn. Daarnaast verwijst hij naar de demonstranten als ‘jongedames’. Het lijkt alsof de auteur de geloofwaardigheid van de demonstranten in twijfel trekt door te wijzen op hun vrouw-zijn en het feit dat ze nog jong – lees: onervaren en naïef - zijn (Van Malderen, 2015). Hier is sprake van ‘benevolent sexism’ (Glick et al., 2000) aangezien menstruerende vrouwen impliciet worden voorgesteld als irrationeel. Deze bevinding bevestigt het idee dat mensen negatief reageren op vrouwen wanneer duidelijk is dat ze menstrueert (Roberts et al., 2002).

Hoewel de tampontaks een kwestie is die op heel wat aandacht kan rekenen van feministische organisaties, valt het woord feminisme in slechts één van de 12 geanalyseerde artikelen. Dit artikel impliceert dat feminisme iets onwenselijk is door middel van het woordgebruik. De auteur stelt feministen van het collectief Georgette Sand (Franse organisatie, vergelijkbaar met ‘Belgisch en Regelvrij’) voor als verbitterd en kwaad: “Rood van woede zijn we!”, schrijft het feministisch collectief Georgette Sand.” (DM, 2015). Daarbovenop gebruikt de auteur het woord ‘strijden’, dat een sterke connotatie heeft en actie veronderstelt. Deze woordkeuze impliceert dat feministen erg fanatiek zijn en draagt dus bij tot het afschrijven van feminisme als iets afstotelijk. De strijdlustigheid van vrouwen is in nog meer artikelen een item: “Ook onder meer in Australië (...) hebben vrouwen de strijd aangebonden tegen de ‘tampontaks’.” (DS, 2015).

Test-Aankoop neemt als consumentenorganisatie een expertiserol op. ‘Belgisch en Regelvrij’ ging in zee met Test-Aankoop om zo hun eis tot het verlagen van het btw-tarief op menstruatiegerelateerde artikelen kracht bij te zetten, zoals reeds vermeld in (Test-Aankoop, 2016¹). Bepaalde artikelen kennen de organisatie echter een grotere rol toe dan ze daadwerkelijk heeft gespeeld: “Test-Aankoop eist de afschaffing van de zogenaamde ‘tampontaks’.” (HNB, 2016). Eisen is een vrij sterk woord dat impliceert dat Test-Aankoop actie van een ander verwacht én dat de organisatie in een positie is om eisen te stellen. Het veronderstelt een sterke wil, maar geen handelingen van Test-Aankoop zelf. Opvallend is dat in dit artikel geen aandacht uitgaat naar ‘Belgisch en Regelvrij’, het collectief dat een petitie op poten zette.

1.2.2 Kijk op het aandeel van politieke actoren

Bepaalde artikelen omvatten een waardeoordeel ten aanzien van de inmenging van de overheid in de tampontaks. Enkele artikelen impliceren dat de overheid voldoende actie heeft ondernomen: “De regering (Frankrijk) had eerder gepoogd de maatregel tegen te houden omdat de belastinginkomsten volgend jaar met maar liefst 55 miljoen euro zouden dalen” (DS, 2015). Gepoogd is een eerder opvallende woordkeuze. Er zijn heel wat neutralere en vaker voorkomende alternatieven mogelijk, zoals ‘getracht’ en ‘geprobeerd’. Daarnaast valt op dat er ‘had gepoogd’ staat. ‘De regering trachtte/probeerde’ kan gezien worden als een duidelijkere manier van formuleren. Het werkwoord ‘pogen’ heeft een iets meer geladen connotatie. Door deze woordkeuze lijkt het alsof de regering heel

wat stappen heeft ondernomen. Het werkwoord ‘tegenhouden’ doet uitschijnen dat de regering alles heeft gedaan wat in hun macht lag, maar dat het niet kon baten. In hetzelfde artikel staat vervolgens: *“Maar nu zei premier Manuel Valls (Frankrijk) dat de regering het geld had gevonden om de belastingverlaging mogelijk te maken. En minister van Financiën Michel Sapin prees de beslissing die ‘in het belang van de helft van de mensheid is.’”* (DS, 2015). Deze woordkeuze doet uitschijnen dat het al dan niet verlagen van het btw-percentage een kwestie van toeval is. De regering maakt keuzes omtrent budget en had tot voor december 2015 niet de keuze gemaakt om de btw te verlagen. Dat Sapin de beslissing prees, betekent dat hij zichzelf als redder opwerpt. Hij is namelijk als minister van Financiën bevoegd voor kwesties omtrent btw. In deze voorbeelden stelt de auteur het aandeel van politieke actoren groter voor dan ze is.

Andere artikels bekritisieren de overheid dan weer. Eén artikel schuift de minister van Financiën naar voor als held van het verhaal: *“Financiënminister Johan Van Overtveldt bracht de kwestie nu opnieuw onder de aandacht van de regering, die nu wél besliste dat die belasting naar de gewone 6 procent mocht.”*. In deze zin vallen verscheidene zaken op. Het woord ‘opnieuw’ impliceert dat Van Overtveldt degene was die zoveel jaar geleden aandacht vroeg voor de hoge belasting op menstruatiegerelateerde artikelen. In realiteit ging dit protest vooral uit van zij-kant in samenwerking met enkele Kamerleden (zij-kant, 2005). Een tiental jaar later ontstond het collectief ‘Belgisch en Regelvrij’ dat zich ook tegen de tampontaks uitte (Belgisch en regelvrij, z.d.). De klemtoon op ‘de regering die nu wél besliste’ legt de schuld voor het behoud van de hoge btw bij de overheid en verduidelijkt dat deze al lange tijd terug de btw had kunnen verlagen. Dit klopt, aangezien de EU de lidstaten sinds 1993 toelaat een verlaagd btw-tarief toe te passen op bepaalde producten, waaronder producten voor de vrouwelijke hygiëne. België verlaagde indertijd het btw-tarief op alle voorgestelde producten, behalve op menstruatiegerelateerde artikelen (zij-kant, 2015; V. Claes, persoonlijke mededeling, 12 april 2017).

Het aandeel van minister Van Overtveldt in deze kwestie is niet onbesproken. Een ander artikel stelt: *“Al is er ook hier mogelijk uitzicht op verbetering. Met name minister van Financiën Johan Van Overtveldt bekijkt of en hoe er tegemoetgekomen kan worden aan de verzuchtingen omtrent de belasting op tampons en maandverbanden”*. (Soenens, 2016). De auteur spreekt over verbetering, waardoor hij de huidige situatie met het hoge btw-tarief als slecht omschrijft. Door middel van woordgebruik als ‘uitzicht op’ toont de auteur zijn onzekerheid aan over de verandering die politici beloven. Van Overtveldt lijkt zelf niet zeker over eventuele veranderingen, gezien hij spreekt van ‘of en hoe’. Wat hij bedoelt met ‘tegemoetkomingen’ is evenmin duidelijk. Van Overtveldt spreekt van verzuchtingen, wat verraadt dat hij niet opgezet is met de kritiek op de hoge btw-heffing.

1.2.3 Visie ten aanzien van de tampontaks

Visie van de auteurs

Door middel van woordgebruik neemt de auteur soms een standpunt in ten aanzien van de taks. Zo stelt een artikel dat tampons en maandverbanden ‘zwaar belast’ worden (Dillen, 2016). Het woord ‘zwaar’ heeft een negatieve connotatie. De auteur had ook kunnen opteren voor een meer neutrale woordkeuze, door te vermelden dat op deze producten het hoogste btw-tarief geldt. Iets later staat

het volgende te lezen: *“maar toch behoren tampons en maandverbanden tot de categorie ‘luxegoederen’.”* (Dillen, 2016). De aanhalingstekens impliceren dat de auteur het niet eens is met het categoriseren van deze producten als luxegoederen. Later in het artikel expliciteert de auteur duidelijk haar mening: *“We zouden het zelf niet meteen een luxe durven noemen, het maandelijks gebruik van maandverband en tampons.”* (Dillen, 2016). Dat op menstruatiegerelateerde artikelen het hoogste btw-tarief geldt, impliceert dat de overheid deze artikelen als luxegoederen ziet. De auteur gaat in tegen deze stelling door middel van bovenstaande woordkeuze. Deze uitspraak impliceert dat menstruatie een allesbehalve aangename periode is. De auteur verwijst naar het feit dat vrouwen dergelijke producten gebruiken om te verbergen dat ze menstrueren. Dit verbergen is een normaliteit, iets dat je als vrouw hoort te doen (Chambers, 2008). Bijgevolg zijn deze producten geen luxe, maar noodzakelijk om menstruatie te verbergen en aan de norm te voldoen. Andere voorbeelden zijn: *“Terwijl condooms (...) een gunstig btw-tarief van 6% genieten”* (Soenens, 2016). Beide woorden maken duidelijk dat auteur pro btw-tarief van 6% op menstruatiegerelateerde artikelen is, alsook volgende zin: *“Hamvraag is: hoe komt het dat de btw-regeling in ons land zo vreemd in elkaar zit?”* (Soenens, 2016). De auteur beklemtoont ‘in ons land’ waarmee hij verwijst naar de beslissing van andere landen om de taks af te schaffen of verlagen. Het woord ‘vreemd’ is een vrij neutrale term en kan zowel goed als slecht zijn. Het uit geen sterk waardeoordeel. Door dit woordgebruik laat de auteur in het midden of er al dan niet een schuldige aan te wijzen is.

Sommige auteurs bekritisieren het categoriseren van menstruatiegerelateerde artikelen als luxegoederen: *“In ons land worden maandverbanden en tampons belast alsof ze luxeproducten zijn.”* (Maus, 2016). Het woord ‘alsof’ toont dat auteur het hier niet mee eens is. De auteur sluit zijn betoog tegen de tampontaks af met de woorden: *“Dus Belgische regering, waar wacht u op?”* (Maus, 2016). De auteur is duidelijk voorstander van een verlaging van het btw-tarief.

Bepaalde artikels poneren dat de btw op menstruatiegerelateerde artikelen verlagen geen prioriteit is: *“De vluchtelingenkwestie domineert eens te meer de beraadslagingen van de Europese leiders, maar aan het begin van de top wisselden ze ook van gedachten over economische kwesties.”* (HLN, 2016¹). Het bespreken van de belasting op menstruatiegerelateerde artikelen is een kwestie met weinige maatschappelijke relevantie, zo impliceert het artikel. In verschillende artikels plaats de auteur de term tampontaks tussen aanhalingstekens (DM, 2015; Van Malderen, 2015; HLN, 2016¹; HLN, 2016³). Dit kan erop wijzen dat de auteur ervan uitgaat dat de lezer niet vertrouwd is met deze term. Waarschijnlijker is dat de auteur aanhalingstekens gebruikt om afstand te nemen van dit woord. In deze optiek schuilt achter het gebruik van aanhalingstekens een zeker negatief waardeoordeel van de auteur ten aanzien van de term.

Visie van politici en andere experts

Eén van de artikels bespreekt de visie van Elke Sleurs, staatssecretaris voor Gelijke Kansen, op de tampontaks. Ze reageert als volgt: *“Ik heb vernomen dat die onevenredig hoog zou zijn, aldus Elke Sleurs. “We moeten misschien bekijken wat precies luxeproducten zijn, en ons hele fiscaal stelsel onder de loep nemen.”* (Verhaert, 2016). Sleurs stelt dat ze ‘vernomen’ heeft dat de taks hoog zou zijn en stelt dus niet expliciet dat de taks hoog is. Ze vermeldt niet van wie ze dit heeft vernomen. Het woord ‘evenredig’ werkt in deze zin versterkend. De taks zou niet simpelweg hoog, maar onevenredig hoog

zijn. Door deze woordkeuze lijkt het alsof Sleurs een verlaging van het btw-tarief noodzakelijk acht. Door het woord 'zou' zwakt ze deze uitspraak meteen weer af. Dat Sleurs spreekt van 'ons hele fiscaal stelsel onder de loep nemen' doet het uitschijnen alsof een btw-verlaging op deze producten een volledige omkering van het huidige stelsel vereist. Btw-tarieven worden echter vaak herzien, zoals bijvoorbeeld de verlaging van het btw-tarief op elektriciteit die in 2006 als reden werd gegeven om de btw op menstruatiegerelateerde artikelen niet te verlagen (V. Claes, persoonlijke mededeling, 12 april 2017)

"Van Overtveldt stelt in een artikel in DM van 8 maart 2016: *Het gaat om tarieven en uitzonderingen die historisch zo gegroeid zijn via beslissingen van vorige regeringen en ministers. Wij hebben er met andere woorden helaas ook niet meteen een idee van.*" (Soenens, 2016). Van Overtveldt omschrijft het hoge btw-tarief als een uitzondering. Dit klinkt enerzijds als een argument tegen het behouden van dit hoge btw-tarief, aangezien hij geen verantwoording geeft voor het bestaan van deze uitzondering. Anderzijds klinkt het als een excuus en lijkt het alsof hij stelt dat dit soort zaken uitzonderlijk en dus gerechtvaardigd zijn. Door te stellen dat dit 'historisch zo gegroeid is' negeert Van Overtveldt de kans die de regering in 2006 had om de belasting op menstruatiegerelateerde artikelen te verlagen (V. Claes, persoonlijke mededeling, 12 april 2017). Bovendien schuift hij de schuld af op de vorige regering. De term 'helaas' impliceert dat hij er niets aan kan doen dat hij het antwoord schuldig blijft en dit buiten zijn controle ligt, terwijl hij als minister van financiën bevoegd is voor dergelijke kwesties; Door de 'niet meteen' klinkt het alsof hij niet durft zeggen: ik weet het niet/heb geen verklaring, omdat dit hetzelfde zou zijn als toegeven dat de hoge belasting niet logisch is. Michel Maus, fiscaal expert, spreekt in hetzelfde artikel vanuit zijn eigen standpunt: "*Michel Maus: "Volgens mij heeft het te maken met gelobby, zoals veel in onze fiscaliteit."*" (Soenens, 2016). Dit zorgt ervoor dat het argument iets minder sterk wordt voorgesteld dan wanneer hij zou zeggen: 'Het heeft te maken met gelobby'. Dat hij naar lobbypraktijken verwijst, maakt dat Maus tegen tegen uitleg van Van Overtveldt ingaat.

1.2.4 Bestendigen of doorbreken van taboesfeer rond menstruatie?

Menstruatie benoemen of verzwijgen?

Het woord menstruatie komt in 4 geanalyseerde artikels niet aan bod. Yagnik (2013) onderscheidt vier stadia in de manier van berichtgeven over taboeonderwerpen. Wanneer auteurs het thema menstruatie uit de weg gaan, spreekt hij van stadium 1. Menstruatie wordt in dit geval als niet nieuwswaardig gezien (Yagnik, 2013). Dezelfde tendens is aanwezig binnen de artikels die Kissling (1999) analyseerde. Ze bespreekt de berichtgeving over een atlete die tijdens een wedstrijd haar menstruatie kreeg. Haar onderzoek toont aan dat heel wat artikels het communicatietaboe bestendigen en niet over menstruatie spreken. In de geanalyseerde artikels binnen dit onderzoek hanteren sommige auteurs eufemismen zoals 'ongesteld zijn', wat in feite een alternatieve omschrijving voor menstruatie is (DM, 2015). Berichtgeving over de atlete bevatte eveneens heel eufemismen zoals 'female issues' (Kissling, 1999). Deze bevinding bevestigt wat eerder onderzoek reeds uitwees, namelijk dat mannen (en bij uitbreiding ook veel vrouwen) zich ongemakkelijk voelen bij het onderwerp menstruatie en dit thema uit de weg gaan (Chrisler, 2008; O'Keefe, 2006).

De alternatieve omschrijvingen of woordkeuzes om het woord menstruatie te vermijden, zijn echter niet steeds eufemistisch. In het artikel getiteld *“Franse feministes kwaad om de ‘tampons’”* citeert de auteur de uitspraak *“Rood van woede zijn we!”* (DM, 2015) van het Frans collectief Georgette Sand dat tegen de taks opkomt. Deze uitspraak verwijst nadrukkelijk naar menstruatiebloed. Door deze uitspraak via directe rapportering weer te geven, distantieert de auteur zich echter van deze woordkeuze (DM, 2015). In een ander artikel spreekt de auteur van ‘het zaakje’ om naar menstruatie te refereren (Van Malderen, 2015). Ook ‘die periode van de maand’ is een manier om het woord ‘menstruatie’ niet in de mond te moeten nemen (elvh, 2016). Deze voorbeelden bevestigen bevindingen uit de literatuur, die aantonen dat uitdrukkingen om over menstruatie te spreken zelden expliciet naar bloed verwijzen en vaak een negatieve connotatie hebben (Roberts et al., 2002). Eén artikel spreekt van *“mensen die hun maandstonden hebben”* (DS, 2015). Hoewel de expliciete verwijzing naar menstruatie bijdraagt tot het openbreken van het taboe omtrent menstruatie, is deze woordkeuze toch eerder vreemd gezien (op bepaalde transgenders na) enkel vrouwen menstrueren. Het is vrij onwaarschijnlijk dat de auteur met deze woordkeuze de bedoeling had te erkennen dat ook bepaalde transgenders menstrueren. Het is eerder denkbaar dat de auteur niet wilde expliciteren dat de tampons een kwestie is die (vooral) vrouwen treft. Bovenstaande voorbeelden komen overeen met het tweede stadium binnen berichtgeving over taboekwesties. Het taboeonderwerp komt wel aan bod, maar op negatieve wijze (Yagnik, 2013).

Er is echter ook een positieve tendens merkbaar binnen de artikels. Enkele auteurs breken bewust met bestaande stereotypen: *“Behoort menstrueren tot het elementair functioneren van een vrouw? De vraag stellen is ze beantwoorden.”* (Soenens, 2016). Deze auteur vernoemt het woord menstruatie expliciet, wat eerder uitzonderlijk is in artikels over de tampons. Daarnaast normaliseert de auteur menstruatie door het te omschrijven als een normaal biologisch proces dat inherent is aan het functioneren van een vrouw. Een tweede artikel dat menstruatie openlijk benoemt, is het opiniestuk van Michel Maus (Maus, 2016). Beide auteurs normaliseren menstruatie en schuiven dit naar voor als belangrijk issue. Yagnik (2013) spreekt hier van het vierde en laatste stadium. Het derde stadium, waarin menstruatie positief geframed wordt, komt aan bod in punt 1.3.2.2.

Benoeming menstruatiegerelateerde artikelen

In berichtgeving spreekt men vaak over sanitaire producten (Van Malderen, 2015). De term ‘vrouwelijke hygiëneproducten’ komt in 7 artikels aan bod. Een dergelijke categorisering van deze producten toont aan dat berichtgeving over taboeonderwerpen niet per definitie taboedoorbrekend is (Yagnik, 2013). Door menstruatiegerelateerde artikelen ‘producten voor de vrouwelijke hygiëne’ te noemen, krijgen vrouwen het idee dat menstruatie een hygiënische crisis is die ze moeten zien te managen. Advertenties voor maandverbanden tonen de werkzaamheid ervan aan via een blauwe vloeistof en vermijden iedere associatie met bloed. Het idee leeft dat menstruatiebloed onrein is, wat impliceert dat menstruerende vrouwen onhygiënisch zijn (White, 2012; Barnack et al., 2006). In die optiek is het gebruiken van deze term in berichtgeving contraproductief en betreuenswaardig. Desalniettemin hanteren ook activisten en organisaties die de taks aanvechten deze term (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016). Een vergelijkbare term is *“intieme hygiëneproducten”*, die in 3 artikels verschijnt. Deze term verduidelijkt dat de tampons niet alleen van toepassing is op tampons, maar ook op maandverbanden, inlegkruisjes en meer ecologische alternatieven zoals

menstruatiecups. Eén artikel verwijst hier expliciet naar door te spreken van: *“producten voor intieme hygiëne zoals tampons, maandverbanden en menstruatiekuipjes”* (HNB, 2016).

In één artikel spreekt de auteur van *“typisch vrouwelijke producten”* (Soenens, 2016). Hoewel er naast menstruatiegerelateerde artikelen een hele resem aan producten zijn die velen als ‘typisch vrouwelijk’ zullen bestempelen, is deze woordkeuze positief, aangezien de auteur menstruatie niet als een hygiënische kwestie afschrijft. Maus spreekt dan weer van *“producten die verband houden met het natuurlijk functioneren van het vrouwelijk lichaam”* (Maus, 2016). Hoewel dit soort statements bijdragen tot het normaliseren van menstruatie, legt de auteur duidelijk de link tussen vrouwelijkheid en natuurlijkheid. De literatuur toont aan dat een dergelijk verband aanleiding geeft tot het percipiëren van vrouwen als emotioneler dan en bijgevolg minderwaardig aan mannen (Johnston-Robledo & Stubbs, 2013).

1.3 Intertekstualiteit

1.3.1 Kadering gebeurtenis

Intertekstualiteit houdt in dat in een tekst steeds zaken uit andere teksten zijn opgenomen en dat de interpretatie van een tekst binnen een bepaalde context gebeurt (Krijnen & Van Bauwel, 2015; Fairclough, 2003). De mate waarin een gebeurtenis gekaderd wordt is een belangrijk aspect van intertekstualiteit. In heel wat artikels gaat bijzonder weinig aandacht uit naar wat de tampontaks concreet inhoudt. Slechts een drietal artikels geven voldoende uitleg. Daarnaast valt op dat auteurs alternerend van een ‘verlaging’ of ‘afschaffing’ van de btw op deze producten spreken (HNB, 2016); (elvh, 2016). In België ijveren organisaties zoals ‘Belgisch en Regelvrij’ en zij-kant voor een verlaging van het btw-tarief naar 6%, voor een volledige afschaffing pleiten ze niet (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016).

Verschillende artikels bespreken het jarenlange protest tegen de taks: *“In België werd in februari een petitie opgesteld door de feministische beweging Belges et Culottées.”* (Dillen, 2016). Vier artikels schetsen de situatie in andere landen uitgebreid. Twee artikels verwijzen naar de Europese richtlijn rond verlaagde btw-tarieven en enkele artikels schetsen de mogelijkheid tot nultarief (zie 1.3.2). Drie artikels refereren aan het wetsvoorstel van 2006. Opmerkelijk genoeg verwijst één van deze artikels niet naar de recente wetsvoorstellen van 2016, terwijl het artikel wel meedeelt dat de taks afgeschaft zou zijn (HLN, 2016³).

1.3.2 Argumentatie ten aanzien van de tampontaks

De tampontaks is een kwestie die een veelheid aan standpunten kent. Een aantal van de geanalyseerde artikels bevatten een uitgesproken mening van de auteur ten aanzien van deze taks, zoals verwoord in punt 1.2.2. Een deelvraag van dit onderzoek luidt: *“Welke standpunten worden ingenomen of verduidelijkt?”*. Onderstaande tekst biedt een antwoord. Hoewel woordkeuze hierboven reeds besproken is, gaat ook in dit luik aandacht uit naar het gehanteerde vocabularium.

Discriminatie ten aanzien van vrouwen

In 9 van de 12 artikels wijst de auteur erop dat menstruatiegerelateerde artikelen gebruiksvoorwerpen zijn die vrouwen nodig hebben: *“Ze worden door miljoenen vrouwen overal ter wereld gedurende 40 jaar van hun leven gebruikt.”* (HNB, 2016). Enkele auteurs wijzen op het feit dat menstruatie onoverkomelijk fenomeen is: *“Wij vrouwen hebben ze maandelijks nodig, maar toch behoren tampons en maandverbanden tot de categorie ‘luxegoederen’.”* (Dillen, 2016). Een gelijkaardig voorbeeld is: *“Behoort menstrueren tot het elementair functioneren van een vrouw? De vraag stellen is ze beantwoorden.”* (Soenens, 2016) en *“Gemiddeld moeten vrouwen immers in hun leven 444 menstruatieperiodes doorstaan, die telkens 3 tot 7 dagen duren.”* (Maus, 2016). De auteur stelt dat menstruatie iets is wat ‘doorstaan’ moet worden en bevestigt hierbij negatieve stereotypen over menstruatie (Bobel, 2010). Tegelijk schaart hij zich hierbij ook aan de kant van de vrouwen die de tampontaks willen verlagen.

Grote kost voor consument

Verschillende artikels wijzen op de financiële kost voor de consument: *“In Frankrijk moet je boeten als je ongesteld bent. Fysiek, sociaal én financieel.”* (DM, 2015). Artikels die een dergelijk argument aanhalen, bevinden zich in het tweede stadium van framing dat Yagnik (2013) beschrijft. De manier waarop menstruatie gekaderd wordt, is positief. De auteur gaat in op sociale aspecten gelinkt aan menstruatie.

Er zijn echter ook 2 artikels die de meerkost ten gevolge van het hoge btw-tarief in vraag stellen: *“Een verlaging van de taks zou een besparing van ongeveer 5 euro per jaar betekenen in een leven van een vrouw. Symbolisch is de verlaging wel een grote stap. (elvh, 2016)”*. In een ander artikel verwoordt de auteur ditzelfde argument als volgt: *“Veel zal je er echter niet op besparen – het gaat om zo’n vijf euro per jaar – maar velen zagen dit als een principekwestie. (HLN, 2016³)”*. Beide artikels doen het economisch argument van de hoge kost van deze producten teniet. Ze omschrijven een verlaging van de btw als een symbolische- of principekwestie. Deze auteurs sluiten dus niet aan bij een economisch discours, maar wel bij een discours dat gelijkheid beoogt.

Een ander artikel neemt geen duidelijk standpunt in hieromtrent: *“Volgens onderzoekers zouden de dames op die manier 18.450 pond kunnen uitsparen.”* (Van Malderen, 2015). ‘Zouden’ wijst op een waarschijnlijkheid. De auteur had ook kunnen schrijven ‘Dames kunnen op die manier 18.450 pond uitsparen’. Door ‘zouden’ te gebruiken, ontkracht hij het argument dat vrouwen een pak geld kunnen uitsparen indien de regering beslist de taks af te schaffen. Door te verwijzen naar onderzoekers legitimeert de auteur deze uitspraak. In de volgende zin lijkt de auteur dan weer mee te gaan in de argumentatie van demonstranten: *“Een serius bedrag, maar de regering besliste recent –met 305 stemmen tegenover 287– om alles bij het oude te laten.”* (Van Malderen, 2015). Door te stellen dat het om een serius bedrag gaat, impliceert de auteur dat hij het eens is met het argument dat de taks voor vrouwen een meerkost betekent.

Weinig invloed op begroting

In één artikel sluimert volgend argument tegen de verlaging van de taks: *“Het amendement haalde het niet, vooral om financiële redenen. Volgens het Franse parlement zou de btw-verlaging 55 miljoen euro minder in de staatskas betekenen.”* (DM, 2015). Verschillende andere artikels gaan dan weer in tegen dit argument, door te stellen dat de impact van een belastingverlaging op menstruatiegerelateerde artikelen verwaarloosbaar is: *“Wanneer de btw wordt teruggebracht van 21 naar 6 procent, komt dat overeen met 20 miljoen euro.”* (Detiège, in HLN, 2016²). Dit lijkt een argument tegen de tampontaks, gezien het gebrek aan kadering in het artikel. Met dit argument wil Detiège echter (hoogstwaarschijnlijk) aantonen dat de btw op menstruatiegerelateerde artikelen verlagen geen al te grote impact heeft op de begroting. Budgettair gezien vertegenwoordigt de belasting slechts 0,002% van de begroting (Notebaert et al., 2016). Een verlaging van de btw naar 6% komt neer op 20 miljoen euro, wat minder is dan de maandelijkse inkomsten op accijnzen (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016).

Arbitraire opdeling btw-tarieven

Een opsomming van producten waarop - in tegenstelling tot op menstruatiegerelateerde artikelen - een btw-tarief van 6% geldt, is een veelgebruikt argument binnen de artikels. Het komt in 4 artikels aan bod. Een voorbeeld is: *“In ons land worden maandverbanden en tampons belast alsof ze luxeproducten zijn. Hetzelfde gebeurt met een spiraaltje, terwijl een condoom dan weer tegen 6 procent belast wordt.”* (Soenens, 2016). In dit argument legt de auteur de vinger op het feit dat op condooms, een product bestemd voor mannen, wel een lager btw-tarief geldt. Op deze manier bestempelt de auteur de hoge btw op tampons en aanverwanten impliciet als discriminatie ten aanzien van vrouwen. Maus gaat nog verder: *“De discriminerende btw-behandeling van vrouwen blijft trouwens niet beperkt tot tampons en maandverbanden. Wat te denken bijvoorbeeld van de seksuele fiscale gendergelijkheid nu condooms (...) bij ons met 6 procent worden belast, maar een koperspiraaltje aan 21 procent btw wordt onderworpen.”* (Maus, 2016). Dat de auteur van een ‘discriminerende btw-behandeling’ spreekt toont duidelijk zijn standpunt tegen de taks aan. Voor condooms en koperspiraaltjes gebruikt de auteur een andere term, respectievelijk: worden belast en worden onderworpen met/aan btw. Onderworpen worden heeft een negatievere connotatie en klinkt sterker. Vrouwen worden onderworpen aan btw, terwijl mannen belast worden.

Een gelijkaardig voorbeeld is: *“Wat de discriminatie in België nog pijnlijker maakt, is dat chocolade en kaviaar – niet meteen levensnoodzakelijke producten- bij ons tegen 6 procent belast worden.”* (Soenens, 2016). De auteur omschrijft het hoge btw-tarief als discriminerend. De ‘nog pijnlijker’ verraadt de visie van de auteur op de taks. Door de woorden ‘niet meteen’ krijgt deze zin een sarcastische ondertoon.

Mogelijkheid tot verlaagd btw-tarief en nultarief

In 2 artikels verwijst de auteur naar het feit dat de EU lidstaten toelaat het laagste btw-tarief toe te passen op tampons en aanverwante producten. Op deze manier verduidelijken deze auteurs dat het

niet verlagen van de btw een bewuste keuze is van de overheid (Dillen, 2016). *“Nochtans bestaat er een Europese richtlijn die de lidstaten toelaat 6 procent aan te rekenen. Alleen maakt België daar geen gebruik van.”* (Soenens, 2016). In één artikel laat de auteur uitschijnen dat een nultarief op til is: *“De leiders begroeten alvast het voornemen van de Europese Commissie om voorstellen op tafel te leggen die de lidstaten meer flexibiliteit biedt met betrekking tot verlaagde btw-tarieven. Zo zouden lidstaten ‘de optie’ krijgen om het btw-tarief voor hygiënische producten tot nul te herleiden.”* (HLN, 2016¹). Het ‘voornemen om voorstellen op tafel te leggen’ biedt weinig zekerheid of het nultarief al dan niet in werking zal treden. Nochtans laat de Europese Unie sinds 17 maart 2016 (de dag voor het artikel verscheen) lidstaten toe om dit nultarief toe te passen (Detiège, Jiroflée et al., DOC 54 1813/001, 2016). De twijfelachtige ondertoon in het artikel strookt dus niet met de realiteit. De auteur legt de klemtoon op het feit dat dit nultarief toepassen een optie is en dat lidstaten dus niet verplicht zijn om geen btw meer te heffen op menstruatiegerelateerde artikelen.

Goede voorbeeld andere landen

Een argument dat tegenstanders van de tampons vaak aanhalen, is het feit dat heel wat landen reeds een verlaging of zelfs afschaffing van de taks hebben ingevoerd. Ook in de artikelen komt dit argument aan bod: *“In Ierland en Canada werd de belasting al afgeschaft, in Frankrijk werd ze stevig verlaagd en in Groot-Brittannië willen ze de belasting van 5% terugbrengen naar 0%.”* (Dillen, 2016). Een ander voorbeeld is: *“Nadat eerder Ierland en Kenia hebben beslist om de aankoop van hygiënische vrouwenproducten niet langer te belasten, heeft het Canadese parlement in 2015 de sales taks afgeschaft. En ook in Frankrijk werd eind 2015 beslist om het btw-tarief (...) van 20 naar 5,5 procent te brengen.”* (Maus, 2016). Dit argument is terug te vinden in 4 van de geanalyseerde artikelen.

Protest

Twee auteurs verwijzen expliciet naar de ontstane protestbeweging tegen de tampons: *“In België werd in februari een petitie opgesteld door de feministische beweging ‘Belges et Culottées’.”* (Dillen, 2016). Ze vermelden bovendien de grote steun waarop deze beweging kan rekenen: *“De feministische beweging ‘Belges et Culottées’ startte in februari een petitie voor de verlaging van de btw op tampons. (...) ondertekenden zo’n 2.500 mensen de petitie.”* (Soenens, 2016). Ook de wetsvoorstellen wijzen op het succes van de beweging (Winckel et al., DOC 54 1808/001, 2016). ‘Belgisch en Regelvrij’ toont het belang van een sterke achterban aan (Thornton, 2013). Sociale media faciliteren de opbouw van een dergelijke achterban (Hermida et al., 2012).

De artikelen beroepen zich niet enkel op protest vanuit actiegroepen, maar eveneens op bekende figuren of experts. Eén artikel verwijst naar Obama, die de tampons omschrijft als ‘een belasting die door mannen werd bedacht’. Daarnaast verwijst hij naar Maus: *“Ook fiscaal expert Michel Maus hekelt in een opiniestuk in deze krant de discriminatie.”* (Soenens, 2016).

1.3.2 Betrokken actoren: 'significant absences'

Welke actoren al dan niet gehoor krijgen in een artikel en de manier van representeren vertellen iets over het discours dat de auteur aanwendt. Hierbij gaat aandacht uit naar of hun standpunt via directe of indirecte rapportering, wat een vorm van intertekstualiteit is. Bij het overbrengen van andermans woorden, ontstaat een tweede tekst. De originele boodschap en de verslaggeving hiervan staan in dialoog en soms in conflict met elkaar. Directe rapportering is vrij waarheidsgetrouw, terwijl indirecte rapportering kan verraden hoe de auteur zich verhoudt tot hetgeen geschreven staat (Fairclough, 1989). Zoals aangegeven in het methodologisch luik, behandelen 8 van de 12 artikels de Belgische context. Dit maakt het makkelijker om oog te hebben voor welke actoren aan bod komen. Ook uit de artikels over de buitenlandse context kunnen tendensen afgeleid worden wat representatie van actoren betreft.

Een eerste bevinding is dat **minister van Financiën Van Overtveldt** de vaakst voorkomende actor is. Hoewel Van Overtveldt in de helft van de artikels aan bod komt, lijken bepaalde auteurs zich te distantiëren van diens uitspraken: *“Wij hebben er met andere woorden helaas ook niet meteen een idee van’, luidt de uitleg bij het kabinet van federaal minister van Financiën Johan Van Overtveldt.”* (Soenens, 2016). ‘Luidt de uitleg’ klinkt minder neutraal dan ‘verduidelijkt’ bijvoorbeeld. De keuze voor dit quoting verb doet uitschijnen dat de auteur zich van deze uitspraak distantieert.

In de artikels die de buitenlandse context beschrijven, komt in 2 van de 4 artikels de desbetreffende minister van Financiën aan bod. Wanneer de auteur indirecte rapportering hanteert, zijn de quoting verbs vaak vrij neutraal: ‘de premier zei’ is een voorbeeld (DS, 2015). Ook in andere artikels gebruiken auteurs directe rapportering om de visie van politieke actoren weer te geven: *“Het gaat om tarieven en uitzonderingen die historisch zo gegroeid zijn via beslissingen van vorige regeringen en ministers”, vertelt het kabinet van federaal minister Johan Van Overtveldt (N-VA).”* (Dillen, 2016). Door deze uitspraak te quoteren, distantieert de auteur zich van de boodschap. Deze visie gaat in tegen de mening van de auteur, die argumenten aanhaalt om de taks te verlagen. Bovendien luidt de titel van deze paragraaf *“Historisch gegroeid”*, tussen aanhalingstekens. Dit duidt erop dat de auteur dit argument van Van Overtveldt verwerpt. Het quoting verb ‘vertellen’ is eerder neutraal, maar door de aanhalingstekens is de mening van de auteur omtrent deze uitspraak duidelijk.

Opmerkelijk is dat één artikel naar de mening van **staatssecretaris voor Gelijke Kansen Elke Sleurs** polst. Zij neemt geen standpunt in ten aanzien van de taks. Dit is jammer, aangezien haar steun voor de vraag tot verlaging van de btw als actor binnen het WPA (het **IGVM**, dat evenmin genoemd wordt) belangrijk kan zijn om te kunnen spreken van *‘state feminism’* (McBride & Mazur, 2013). Tegenstanders van de taks focussen op het financiële discours, niet op het gelijkekansendiscours en richten zich bijgevolg tot de minister van Financiën. In die zin is het opmerkelijk dat een artikel naar de visie van Sleurs peilt.

De **Belgische regering** krijgt 3 keer een expliciete vermelding binnen de artikels. Voorbeelden: *“ (...) in België de aankoop van pakweg struiken, kleurboeken (...) enz. door de overheid wel als ‘basisproducten’ worden beschouwd.”* (Maus, 2016). In de artikelen die de buitenlandse context behandelen, komt het parlement of de regering eveneens aan bod. Eén artikel noemt het parlement duidelijk als

boosdoener: “maar daar ging het Franse parlement, dat voor 75 procent uit mannen bestaat, niet mee akkoord.” (DM, 2015).

De **Europese Unie** komt 5 keer aan bod, waarbij 3 keer specifiek naar de Europese Commissie wordt verwezen. Bepaalde artikels verwijzen naar richtlijnen omtrent btw die de Europese Unie oplegt, maar noemen de EU niet specifiek als actor (Dillen, 2016). De rol van de Commissie wordt niet steeds geëxpliciteerd: “De Europese Commissie wil de lidstaten de toestemming geven om de btw op (...) te schrappen.” (DS, 2015). Andere artikels gaan dan weer wel in op de rol van deze supranationale organisatie.

Test-Aankoop duikt op in 2 artikels. Er is afwisselend sprake van indirecte en directe rapportering. Eén artikel bevat een quote waarin de organisatie verduidelijkt waarom producten voor de intieme hygiëne basisproducten zijn (HNB, 2016). ‘**Belgisch en Regelvrij**’ en ‘Belges et Culottées’ komen respectievelijk 2 en 1 keer aan bod. De artikels wijzen meestal of op de rol van ‘Belges et Culottées’, of op die van Test-Aankoop. Wanneer beide vermeld worden, schuift de auteur Test-Aankoop naar voor als initiatiefnemer van de petitie tegen de tampontaks, terwijl deze in realiteit door ‘Belgisch en Regelvrij’ is opgezet (Belgisch en regelvrij, z.d.; A. Notebaert, persoonlijke mededeling, 13 april 2016). Eén artikel vermeldt de petitie die ‘Belges et Culottées’ opzette tegen de taks. Test-Aankoop is hier een opvallende afwezige. Door de focus op de beweging te leggen, geeft de auteur meer krediet aan ‘Belges et Culottées’. Test-Aankoop is een partner in de strijd, maar neemt het voortouw niet (Test-Aankoop, 2017). Het collectief ‘Belges et Culottées’ komt vaker aan bod dan ‘Belgisch en Regelvrij’. In feite gaat het om de Waalse en Vlaamse afdeling van dezelfde organisatie. De Vlaamse tak ontstond in navolging van ‘Belges et Culottées’, wat verklaart waarom het artikel naar de Franstalige variant verwijst. Opmerkelijk is dat wanneer ‘Belges et Culottées’ vermeld is, ook Michel Maus (fiscaal expert, zie later) in het artikel is opgenomen. In één artikel krijgt ‘Belges et Culottées’ het woord niet, terwijl Maus’ visie via directe rapportering is weergegeven. Alle actoren die een stem krijgen, zijn mannen (elvh, 2016).

Het collectief krijgt niet steeds erkenning: “Na deze petitie en heel wat protest heeft regering Michel nu beslist om de tampontaks toch af te schaffen.”. (elvh, 2016). Deze woordkeuze is een miskennis van de pogingen van het collectief, zij-kant en de betrokken sp.a-Kamerleden om de tampontaks aan te kaarten. Wat in het oog springt, is dat **zij-kant** in geen enkel artikel een vermelding krijgt. Eén artikel noemt het wetsvoorstel van 2006, waarvan zij-kant initiatiefnemer was. Desalniettemin noemt het artikel de organisatie niet bij naam (HNB, 2016). Slechts 1 artikel spreekt over de **sp.a** (HLN, 2016²). In ditzelfde artikel komt **Maya Detiège** aan bod, die in 2006 en 2016 een wetsvoorstel indiende om de btw op producten voor de vrouwelijke hygiëne te verlagen (zij-kant, 2005). Over het wetsvoorstel zelf staat niks vermeld. Dat de actor die het wetsvoorstel indiende vernoemd wordt, is uitzonderlijk. Opvallend is dat dit artikel Van Overtveldt niet vernoemt.

In verschillende artikels schakelt de auteur **experten** in om bepaalde stellingen te legitimeren. De woorden “Volgens onderzoekers” (Van Malderen, 2015) zijn bedoeld om een bepaalde uitspraak te legitimeren door een wetenschappelijke waarde te geven aan de uitspraak en deze bijgevolg als waarheid voor te stellen. De auteur laat geen bepaalde onderzoeker aan het woord, maar geeft in eigen woorden de conclusie van bepaalde onderzoekers die hij niet specificeert weer. Dit laat ruimte om een eigen invulling te geven aan de boodschap van de onderzoekers. **Michel Maus** fungeert in

verschillende artikels als fiscaal expert: “*Michel Maus verklaart dat het volgens hem veel te maken heeft met gelobby.*” (Dillen, 2016). Verklaaren is een vrij neutraal quoting verb. Dat de auteur van het artikel de uitspraak van Maus parafraseert, wijst erop dat ze zich achter zijn argument schaaft. In andere artikels maakt de auteur gebruik van directe rapportering voor deze actor: “*Michel Maus: ‘Volgens mij heeft het te maken met gelobby.’*” (Soenens, 2016). Hier gebruikt de auteur geen quoting verb. In diezelfde paragraaf waarin bovenstaand citaat staat, is ook een quote van Van Overtveldt opgenomen. Door bij beide quotes gebruik te maken van directe rapportering, neemt de auteur zelf geen positie in. In zijn opiniestuk maakt Maus enkel gebruik van indirecte rapportering. Op deze manier neemt hij van geen enkele uitspraak expliciet afstand en is zijn eventuele voorkeur voor een bepaald standpunt niet duidelijk.

Actoren die de meeste macht bezitten, zijn meestal in de positie om hun belangen te verdedigen. Journalistiek en berichtgeving staan hen ten dienste. Macht betekent *non-decisions* kunnen maken en dus opteren om geen verandering door te voeren. Stemmen die vragen om verandering worden veelal het zwijgen opgelegd nog voor ze hun vraag kunnen formuleren (Richardson, 2007). De bevindingen liggen in de lijn van deze stelling. We zien dat er enkele opmerkelijke afwezigen zijn binnen de berichtgeving. Vooral de afwezigheid van zij-kant valt op. Daarnaast gaat in de artikels weinig aandacht uit naar de prominente rol die sp.a-Kamerleden in dit debat spelen. Stemmen die verandering beogen, worden veelal weggelaten of komen eerder negatief in beeld. Politieke actoren zoals Van Overtveldt krijgen de meeste spreekruimte.

1.4 Grammaticale structuur

1.4.1 Representatie actoren

Passief taalgebruik

Passieve zinsconstructies vermelden vaak geen actoren (Joye, 2016; Taalunie, 2015¹). Een voorbeeld is: “*In ons land worden maandverbanden en tampons belast alsof ze luxeproducten zijn, Typisch vrouwelijke producten worden zwaarder belast, In Nederland worden maandverbanden (...) wel onder basisbehoeften gerekend.*” (Soenens, 2016). De vraag is wie deze producten als luxe beschouwt. De regering? Het volk? Vrouwen? De overheid niet als actor vermelden, werkt verontschuldigend. Een ander voorbeeld is: “*In België worden hygiënische producten belast tegen het hoogste btw-tarief.*” (Maus, 2016). Hoewel het een evidentie is dat het de overheid is die belastingen int, wekken dit soort zinnen de indruk dat de hoge belasting er toevallig is, dat niemand daarover heeft beslist of anders kan beslissen.

Sommige artikels wijzen wel op de rol van de overheid: “*Door tampons en maandverbanden toch met 21% te belasten, zegt de overheid in feite dat producten dieverbanden houden met het natuurlijk functioneren van het vrouwelijk lichaam niet worden beschouwd als basisproducten.*” (Maus, 2016). De overheid niet als actor benoemen, kan haar aandeel in positieve acties ook tenietdoen: “*In Frankrijk werd eind 2015 beslist om het btw-tarief (...) naar 5,5 procent te brengen.*” (Maus, 2016).

Passief taalgebruik cijfert ook actoren uit activistische hoek weg: “*In Frankrijk werd de “tampontaks” onder druk van protest en manifestaties al verlaagd.*” (HNB, 2016). Wie deze manifestaties voerde is, gezien het passieve taalgebruik, niet duidelijk. Een ander voorbeeld is: “*In 2006 werd al een*

wetsvoorstel ingediend om de btw op producten voor de intieme hygiëne te verlagen van 21 naar 6 procent, maar dat werd niet goedgekeurd.” (HNB, 2016; Het Nieuwsblad, 2016, 2 december). Dit voorstel kwam tot stand op initiatief van zij-kant in samenwerking met o.m. Maya Detiège. Zij legden het indertijd voor aan toenmalig minister van Financiën Reynders, die zich achter het voorstel schaarde maar helaas geen resultaat boekte. Gezien het passieve taalgebruik specificeert de auteur niet door wie het voorstel werd ingediend, noch wie verantwoordelijk is voor het voortbestaan van de hoge belasting. Drie artikels verwijzen naar het wetsvoorstel zonder zij-kant of Detiège te vermelden.

Een passieve zin kan echter een handelend voorwerp benoemen. Auteurs opteren voor passieve zinnen onder meer om de handeling centraal te stellen en om voor afwisseling met actieve zinsconstructies te zorgen (Taalunie, 2015¹). Volgende zin vermeldt ondanks passief taalgebruik een actor: *“In België werd in februari een petitie opgesteld door de feministische beweging ‘Belges et Culottées’.”* (Dillen, 2016).

In 3 artikels is geen sprake van passieve zinnen, waardoor actoren steeds duidelijk aangegeven zijn. Opmerkelijk is dat politici met naam en toenaam vermeld worden wanneer ze een positieve daad zouden gedaan hebben: *“Op aangeven van Financiënminister Johan Van Overtveldt heeft de regering Michel beslist om de btw op maandverband te verlagen naar 6%.”* (HLN, 2016³) of *“Financiënminister Johan Van Overtveldt bracht de kwestie nu opnieuw onder de aandacht van de regering, die nu wél besliste dat die belasting naar de gewone 6 procent mocht.”* (elvh, 2016). De auteur geeft de indruk dat de tampontaks op de agenda van de ministerraad plaatsen door de minister gebeurde. In realiteit is het ‘Belgisch en Regelvrij’ die deze kwestie onder de publieke en politieke agenda bracht (Belgisch en regelvrij, z.d.).

Nominalisatie

Nominalisatie treedt op wanneer uit een werkwoord een zelfstandig naamwoord wordt afgeleid. Een tekst die nominalisaties bevat, komt zakelijker over. Het zorgt vaak voor langere zinnen en maakt een zin passiever. In sommige gevallen creëren nominalisaties afstand omdat geen actor vermeld wordt (Taalunie, 2015²). Een voorbeeld is: *“Het protest tegen deze hoge belasting laait al langer op.”*. De auteur verduidelijkt niet wie protesteert tegen de hoge belasting. Zijn dit enkel vrouwen? Nominalisatie impliceert niet per definitie dat actoren niet vermeld zijn: *“Franse feministen strijden al jaren voor een verlaging van het btw-tarief.”* (DM, 2015). Daarenboven is nominalisatie niet per definitie slecht. Een zin die spreekt over *“de aankoop van hygiënische vrouwenproducten”* (Maus, 2016) behoeft geen vermelding van vrouwen als actor, gezien het evident is dat zij degene zijn die deze producten aanschaffen.

Functionaliserie

Het publiek hecht vaak veel belang aan het oordeel van experts (Page et al., 1987). Net daarom gaan journalisten vaak te rade bij iemand met kennis van zaken. Wanneer de titel of functie van een actor expliciet genoemd worden, spreken we van functionalisatie (Joye, 2016). Functionaliserie treedt stevast op bij politieke actoren. Zo vermelden artikels stevast dat Van Overtveldt minister van

Financiën is. Eén artikel verwijst naar Elke Sleurs, staatssecretaris voor Gelijke Kansen, en vermeldt deze titel alsook het feit dat ze tot de N-VA behoort (Verhaert, 2016). Bepaalde artikels specificeren tot welke partij politieke actoren behoren. Slechts één artikel vermeldt *“Kamerlid Maya Detiège”* (HLN, 2016²). Hoewel de auteur hier niet expliciet vermeldt dat zij bij de sp.a aangesloten is, legt men wel een impliciete link tussen deze partij en Detiège. Door hier te wijzen op het feit dat Detiège Kamerlid is, verduidelijkt de auteur impliciet dat zij geen beleidsportefeuille heeft.

Opvallend is dat in éénzelfde artikel, de functie van minister Van Overtveldt wel staat vermeld, terwijl de auteur niet specificeert wie Michel Maus is of wat zijn rol of expertise is binnen de kwestie (Dillen, 2016). In het opiniestuk van Maus treedt functionalisatie op in de inleiding: *“Michel Maus is docent fiscaal recht, verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel en lid van de werkgroep Fiscaal Correct.”* (Maus, 2016).

1.4.2 Modaliteit

Epistemische modaliteit

Epistemische modaliteit komt voor in 10 artikels. Het behandelt gradaties van noodzakelijkheid, waarschijnlijkheid en mogelijkheid. In verschillende artikels twijfelt de auteur aan de **waarschijnlijkheid** van bepaalde uitspraken, bijvoorbeeld a.d.h.v. het werkwoord ‘zullen’: *“Volgens onderzoekers zouden de dames op die manier 18.450 pond kunnen uitsparen.”* (Van Malderen, 2015) en *“Volgens het Franse parlement zou de btw-verlaging 55 miljoen euro minder in de staatskas betekenen.”* (DM, 2015). Via dit werkwoord trekken auteurs beloften van de regering in twijfel: *De Britse regering zei de zaak te zullen aankaarten bij de EU-commissie.”* (DS, 2015). Zullen ze dit ook doen? Een ander voorbeeld is: *“Zo zouden de lidstaten de optie krijgen om het btw-tarief voor hygiënische producten tot nul te herleiden.”* (HLN, 2016¹). Ook andere werkwoorden duiden een waarschijnlijkheid aan: *“De Europese Commissie wil de lidstaten de toestemming geven.”* (HLN, 2016²). Het lijkt nog niet vast te staan of de lidstaten echt toestemming zullen krijgen om de btw te schrappen. Vreemd genoeg dateert dit artikel van 2 dagen nadat de beslissing om dit nultarief toe te staan is gevallen. Verder is waarschijnlijkheid op te sporen via adjectieven: *“Een en ander stemt natuurlijk tot nadenken, zeker in de wetenschap dat in België de aankoop van pakweg muilezels, (...) enz. door de overheid wel als 'basisproducten' worden beschouwd.”* (Maus, 2016). Deze bijwoorden wijzen erop dat het waarschijnlijk en logisch is het niet oké te vinden menstruatiegerelateerde artikelen als luxeproduct te zien.

Het adjectief ‘mogelijk’ komt enkele keren voor: *“(…) de regering het geld had gevonden om de belastingverlaging mogelijk te maken.”* (DS, 2015). *“Al is er ook hier mogelijk uitzicht op verbetering. Met name minister van Financiën Johan Van Overtveldt bekijkt of en hoe er tegemoetgekomen kan worden aan de verzuchtingen omtrent de belasting op tampons en maandverbanden”.* (Soenens, 2016). Zowel ‘mogelijk’ als ‘kunnen’ wijzen op een **mogelijkheid**, maar bieden geen zekerheid. Deze woordkeuze impliceert dat de auteurs voorzichtig zijn om uitspraken te doen over de acties van de regering en Van Overtveldt. Mogelijkheid kan ook verduidelijkt worden via andere woorden: *“In Nederland worden maandverbanden en tampons wel onder de basisbehoeften gerekend.”* (Soenens, 2016). Lees: het kan anders. Het adjectief ‘misschien’ drukt een mogelijkheid uit: *“Door wat te gaan bloeden aan hun voordeur zien de conservatieven misschien hun vergissing in.”* (Van Malderen, 2015).

Gevoelsmodaliteit

Gevoelsmodaliteit geeft persoonlijke visies ten aanzien van een uitspraak weer (van der Wouden, 1998). Het werkwoord zouden, dat een waarschijnlijkheid kan uitdrukken, kan eveneens iemands gevoel weergeven: *“Ze zouden geen wetten mogen stemmen waar ze niets van afweten.”* (Van Malderen, 2015). Dit fragment is een quote van een demonstrant en geeft niet de mening van de auteur weer. Hiermee geeft deze aan dat ze het niet oké vindt dat mannen wetten stemmen waarvan ze dus niks afweten. Ze vindt dat dit niet zou mogen. Een ander voorbeeld is: *“We zouden het zelf niet meteen een luxe durven noemen, het maandelijks gebruik van maandverband en tampons.”* (Dillen, 2016). Hier drukt ditzelfde werkwoord iets anders uit, namelijk een licht sarcasme en kritische blik ten aanzien van het categoriseren van menstruatiegerelateerde artikelen als luxeproduct. De auteur (een vrouw) heeft duidelijk de bedoeling de tampons aan te kaarten. Door erop te wijzen dat ze maandverbanden niet voor haar plezier gebruikt, sluit ze aan bij een discours dat menstruatie als iets lastigs voorstelt (Bobel, 2010; Marvan et al., 2014). Door (impliciet) op fysieke ongemakken te wijzen, stellen vrouwen zich als slachtoffer van hun biologie op (Thornton, 2013). Een ander voorbeeld van gevoelsmodaliteit is: *“Wij hebben er met andere woorden helaas ook niet meteen een idee van.”* (Soenens, 2016), een uitspraak van het kabinet van Van Overtveldt.

Modale constructies kunnen ook tegenstrijdig zijn: *“We moeten misschien bekijken wat luxeproducten zijn.”* (Sleurs, in Verhaert, 2016). Moeten drukt hier een morele verlichting uit. Sleurs impliceert dat het goed zou zijn om dit eens te bekijken. Door de ‘misschien’ lijkt het minder waarschijnlijk dat Sleurs effectief iets zal ondernemen.

1.4.3 Assumpties

Assumpties van wat is

Teksten bevatten onvermijdelijk **assumpties**. Verondersteld gekende informatie wordt niet herhaald. Zonder assumpties is geen communicatie mogelijk (Fairclough, 2004). Heel wat artikelen veronderstellen dat de lezer weet wat de tampons inhoudt. Zo veronderstelt een artikel dat de lezer weet dat het feit dat menstruatiegerelateerde artikelen ‘als luxegoed beschouwd worden’ betekent dat de overheid het hoogste btw-tarief int op deze producten. Artikelen bevatten ook de assumptie dat de lezer weet dat er verschillende btw-tarieven zijn en dat lidstaten een verlaagd tarief kunnen toepassen (Van Malderen, 2015).

Assumpties zijn ideologisch gekleurd wanneer hetgeen aangenomen wordt, verondersteld ‘common sense’ is (Fairclough, 1989). In dergelijke gevallen kan de auteur assumpties aanwenden om een dominante positie in te nemen (Fairclough, 2004). Enkele artikelen gaan ervan uit dat de tampons een vrouwenkwessie is en mannen zich niet als voorvechter kunnen aandienen (DM, 2015). Het artikel over Groot-Brittannië veronderstelt dat het mannen zijn die de btw-heffing bepaalden én tegenhouden (Van Malderen, 2015). Een ander artikel bevat de assumptie dat de hoge belasting al was afgeschaft indien vrouwen beter vertegenwoordigd zouden zijn in het parlement (Soenens, 2016). Achter soortgelijke assumpties schuilt duidelijk een bepaalde visie ten aanzien van de taks.

Sommige artikels bespreken de situatie in slechts één land en bevatten dus de assumptie dat de lezer weet dat dit wereldwijd een issue vormt (HNB, 2016). Meer dan de helft van de artikels gaan ervan uit dat de lezer de positie van de EU en de Europese Commissie binnen dit debat kent. Ook de rol van activistische organisaties wordt vaak niet geëxpliciteerd. Zo verwijzen enkele artikels naar het wetsvoorstel van 2006 zonder te verduidelijken wie dit indiende (HNB, 2016). Deze artikels bevatten de assumptie dat de lezer weet over wie dit gaat of dat deze actoren irrelevant zijn.

Een andere opvallende aanname is dat de lezer zich bewust is van de stappen die de regering had kunnen zetten: *“De regering die nu wél besliste dat die belasting naar de gewone 6 procent mocht.”* (HLN, 2016³). Verder bevatten bepaalde artikels de assumptie dat een verlaagd btw-tarief weinig invloed zou hebben op de consument: *“Een verlaging van de taks zou een besparing van ongeveer 5 euro per jaar betekenen in het leven van een vrouw. Symbolisch is de verlaging wel een grote stap”* (elvh, 2016, 2 december).

Assumpties van wat zal zijn

Assumpties van wat zal zijn, gelden in zekere zin als voorspellingen. Zo bevatten 2 artikels de assumptie dat de btw op menstruatiegerelateerde producten zal dalen tot 6%: *“Vanaf nu zal de btw 6 procent zijn, in plaats van 21%”* (HLN, 2016³). Deze assumptie klopt niet, gezien de tampoontaks tot op heden nog niet is verlaagd (zij-kant, 2016). Ditzelfde artikel stelt: *“Veel zal je er echter niet op besparen”* (HLN, 2016³) en bevat dus de assumptie dat een verlaging weinig invloed heeft op de consument. In een ander artikel huist de assumptie dat een nultarief van kracht zal zijn: *“De Europese Commissie wil de lidstaten de toestemming geven om de btw op tampons (...) te schrappen”* (Dillen, 2016).

Assumpties van wat goed is

Van de 12 geanalyseerde artikels bevatten 9 de assumptie dat een verlaging of afschaffing van de tampoontaks een goede zaak is. Een voorbeeld is: *“Goed nieuws voor vrouwen in België”* en daarna de aankondiging dat de taks zal worden afgeschaft (HLN, 2016³). Deze positieve visie ten aanzien van een verlaging is echter niet steeds de algemene teneur in het artikel, aangezien het soms om een weergegeven mening van een betrokken actor gaat. Zo komen in DM (2015) twee perspectieven aan bod. Enerzijds dat van de socialisten en het collectief Georgette Sand, die een verlaging willen en anderzijds dat van het parlement, dat het huidige btw-tarief wenst te behouden. De tekst omvat in die zin verschillende assumpties van wat wenselijk is.

1.5 Foutieve informatie

Uit voorgaande tekst blijkt dat artikels niet steeds alle betrokken actoren met naam en toenaam vermelden. Daarbovenop krijgen bepaalde actoren een prominentere rol toebedeeld dan ze in werkelijkheid hebben gespeeld. In deze zin is de verslaggeving dus niet volledig accuraat. Een voorbeeld is: *“Test-Aankoop steunt het initiatief ‘Belgisch en Regelvrij’ en vraagt aan minister Van*

Overtveldt om het btw-tarief op dergelijke hygiëneproducten te verlagen van 21 naar 6 procent. Ook lanceerde de consumentenorganisatie een petitie.” (HNB, 2016). De auteur geeft de indruk dat Test-aankoop initiatiefnemer is van de petitie, hoewel het collectief ‘Belgisch en Regelvrij’ de petitie startte en Testaankoop als partnerorganisatie inschakelde opdat hun eis meer aanhang zou krijgen (Belgisch en regelvrij, z.d.; Test-Aankoop, 2017). Ook andere artikels doen uitschijnen dat de petitie een initiatief van Test-Aankoop is (elvh, 2016).

In laatste twee geanalyseerde artikels suggereert de auteur onterecht dat de tampontaks afgeschaft is of zal zijn. Het ene artikel stelt het volgende: *“Tampons en maandverbanden worden voortaan aan 6% belast in plaats van aan 21%. Op aangeven van financiënminister Johan Overtveldt heeft de regering Michel beslist om de btw op maandverband te verlagen naar 6%.”* (elvh, 2016). Deze stelling is niet enkel incorrect, maar de eer wordt onterecht opgestreken door de minister van Financiën. Van Overtveldt komt hier naar voor als initiatiefnemer, terwijl geen aandacht uitgaat naar actoren uit activistische hoek zoals zij-kant en het collectief ‘Belgisch en Regelvrij’ die de tampontaks aankaarten.

HLN meldt op 3 december het volgende: *“Vanaf nu zal de btw 6 procent zijn, in plaats van 21 procent.”* (HLN, 2016³). Beide artikels bespreken impliciet de Ministerraad van 2 december waar het ‘afschaffen van de btw op producten voor de vrouwelijke hygiëne’ op de agenda stond. Veelal is het zo dat over kwesties die hier op tafel liggen reeds een consensus is bereikt. Wat de tampontaks betreft, is dit echter niet het geval. Het voorstel kreeg dan ook geen goedkeuring van de regering. Journalisten hebben inzage in de agenda van de Ministerraad, waardoor de verslaggeving op de feiten vooruitliep (V. Claes, persoonlijke mededeling, 12 april 2017). Bovendien stond geen volledige afschaffing, maar wel een verlaging van het btw-tarief op de agenda.

2 Discursieve praktijk

De tweede analysedimensie van Fairclough behandelt de discursieve praktijk, waarbij aandacht uitgaat naar de productie en consumptie van de tekst (Demets, 2013). Gezien de onderzoeksvraag peilt naar hoe het debat omtrent de tamponaks is weergegeven in de Vlaamse pers, is discursieve praktijk geen kernelement binnen dit onderzoek. Er zijn echter enkele bevindingen van tel wat de bron van de artikels betreft.

Vooreerst valt op dat slechts 4 van 12 geanalyseerde artikels de naam van de auteur bevat. Bij twee daarvan, beide uit DM, gaat het om artikels die door de journalist zelf zijn geschreven (Soenens, 2016; Maus, 2016). De overige twee bevatten een verwijzing naar een andere krant. Eén artikel naar 'The Independent', wat niet verwonderlijk is aangezien het artikel de Britse context bespreekt (Van Malderen, 2015). Het artikel uit HLN (Soenens, 2016) heeft als bron DM, waarvan twee op dezelfde dag verschenen artikels ook in deze analyse zijn opgenomen. In het artikel getiteld: "De tampon, een luxegoed" (Soenens, 2016), staat exact dezelfde quote van Van Overtveldt als in dit HLN-artikel. Het is dus waarschijnlijk dat de auteur zich op dit artikel uit DM gebaseerd heeft. Eén artikel vermeldt geen auteur, noch bron (HLN, 2016²), een ander artikel uit dezelfde krant noemt 'de redactie' als auteur (HLN, 2016³). Een artikel uit DM is ondertekend met 'VK' (DM, 2015). Deze letters zijn echter niet de initialen van de auteur, maar staan voor 'Volkskrant', een Nederlandse krant (Van den Eynde, 2013). Een artikel van DS (2015) is ondertekend met 'esn'. Niemand van de vermelde journalisten, noch leden van de redactie heeft een naam die zou kunnen afgekort worden tot deze initialen. Waar deze letters dan wel voor staan, is niet duidelijk. Het Nieuwsblad (2016, 2 december) ondertekent een artikel met 'door elvh', hoogstwaarschijnlijk initialen.

Soms zijn artikels letterlijk overgenomen van andere bronnen. Een artikel uit Het Nieuwsblad van 8 maart 2016 baseert zich op De Redactie. Twee artikels vermelden 'Belga' als bron. Dit is een persagentschap waar organisaties (en in feite eender wie) persberichten naartoe kunnen sturen die dan voor journalisten van verschillende kranten als basis kunnen dienen om een artikel te schrijven (S. Scheepers, persoonlijke mededeling, 1 juni 2017). Eén van de artikels is hoogstwaarschijnlijk als persbericht ingezonden door Test-Aankoop, gezien een gelijkaardig bericht op hun website terug te vinden is (HNB, 2016; Test-Aankoop, 2016²). Een artikel uit HLN (2016¹) met Belga als bron verscheen op diezelfde dag eveneens in DM (DM, 2016).

3 Conclusie: Sociale praktijk

De voorafgaande bespreking van de resultaten gaat in op de eerste twee analysedimensies van Fairclough, tekst en discursieve praktijk. Deze conclusie omvat de derde analysedimensie en maakt de koppeling tussen de tekstanalyse en de sociale werkelijkheid, zonder te pretenderen dat er een causaal verband is tussen beiden. De bevindingen uit de analyse bieden inzicht in het algehele discours dat in de krantenartikels heerst rond zowel de tampontaks, als rond menstruatie.

De discoursanalyse toont aan dat journalisten door het selecteren van nieuwsfeiten bepalen welke gebeurtenissen als significant worden gezien door zowel publiek als beleid (Hermida et al., 2012). In 2015 verschenen enkel artikels over de tampontaks in buitenlandse context. Pas begin maart 2016 was media-aandacht voor de tampontaks in België, terwijl het eerste wetsvoorstel dateert van 2006 (zij-kant, 2005). Bepaalde artikels zijn in lengte beperkt. Berichtgeving is veelal een gesimplificeerde versie van de feiten (Page et al., 1987). Dit doet uitschijnen dat er weinig te vertellen is over deze kwestie. De gebrekkige kadering van voorafgaande gebeurtenissen en standpunten onderschrijft deze vaststelling. Bepaalde artikels expliciteren noch kaderen de tampontaks. Deze artikels bevatten daarenboven de assumptie dat de lezer weet dat de tampontaks een wereldwijd issue is en ziet de rol van de Europese Unie binnen deze kwestie als verondersteld gekend bij de lezer. De Europese Unie wordt in minder dan de helft van de artikels genoemd. De uitvoerige berichtgeving over een protestactie waarbij vrouwen hun menstruatie de vrije loop lieten als verzet tegen de hoge belastingen, toont aan dat de tampontaks wel als nieuwswaardig item wordt gezien wanneer sprake is van sensatie. Dit artikel omvat heel wat beeldmateriaal met foto's waarin de pose duidelijk de aandacht vestigt op het menstratiebloed. Om de actie te omschrijven gebruikt de auteur woorden met een negatieve connotatie. Bovendien plaatst de auteur dit nieuwsitem onder de rubriek 'bizar'. De demonstranten die hij beschrijft gaan bewust in tegen het '*concealment taboo*' en voldoen niet aan normen opgelegd door de '*male gaze*' die vrouwen tot lustobject reduceert (Krijnen & Van Bauwel, 2015; Kissling, 1999). Bijgevolg uit de auteur zijn walging voor de zelfrepresentatie van deze vrouwen. Er is sprake van '*benevolent sexism*' gezien de auteur menstruerende vrouwen voorstelt als irrationeel (Glick et al., 2000). Deze negatieve visie ten aanzien van actoren die de taks aanklaarten is een tendens binnen de artikels. Door woorden als 'strijden' te gebruiken bij het beschrijven van acties vanuit activistische hoek, suggereren auteurs dat dergelijke organisaties fanatiek zijn, wat bijdraagt tot het afschrijven van deze groepen als buitenbeentjes die men niet aux sérieux dient te nemen.

Activistische actoren zijn in heel wat artikels opvallende afwezig. Ze worden simpelweg weggelaten of nominalisatie maakt het onnodig een actor te vermelden. Zo stelt één artikel dat het protest al langer oplaait, zonder te vermelden wie protesteert. Enkele artikels verwijzen naar het wetsvoorstel van 2006 zonder te expliciteren welke actoren hierbinnen een prominente rol speelden. Deze artikels bevatten de assumptie dat deze actor irrelevant is. Geen enkel artikel noemt zij-kant, initiatiefnemer van het eerste wetsvoorstel in 2006 (zij-kant, 2005). Eén artikel benoemt Maya Detiège als actor, maar wijkt niet uit over haar precieze rol binnen de kwestie. 'Belgisch en Regelvrij'/'Belges et Culottées' krijgt wel geregeld een vermelding, maar hun rol wordt steevast geminimaliseerd. Test-Aankoop wordt onterecht als initiatiefnemer van de petitie naar voor geschoven. Nochtans was het 'Belgisch en Regelvrij' die de hulp van Test-Aankoop inschakelde, gezien deze naamsbekendheid heeft en ook bij de overheid gekend is, en niet omgekeerd (A. Notebaert, persoonlijke mededeling, 13 april 2016). Belga is de bron van één van de artikels dat Test-Aankoop als initiatiefnemer naar voor schuift.

Hoogstwaarschijnlijk heeft Test-Aankoop zelf een persbericht naar het persagentschap gestuurd, wat de prominente rol die desbetreffend artikel aan de organisatie toekent, verklaart (S. Scheepers, persoonlijke mededeling, 1 juni 2017).

De overheid is als actor in haast alle artikels aanwezig. De woordkeuze om genomen stappen te omschrijven, wekt de indruk dat de overheid reeds heel wat heeft ondernomen om de taks aan te pakken. Door passief taalgebruik laten verschillende auteurs de overheid als actor achterwege. Dit doet uitschijnen dat de hoge btw-heffing een kwestie van toeval is, niet een belasting die de overheid heft. Bepaalde artikels beklemtonen net wel dat de regering reeds stappen had kunnen ondernemen, maar schuiven Van Overtveldt naar voor als held van het verhaal, wat nogmaals de belangrijke rol van zij-kant en 'Belgisch en Regelvrij' veronachtzaamt. Dit toont aan dat machtige actoren in staat zijn om hun belangen te verdedigen en zichzelf een plaats in de berichtgeving toe te eigenen (Richardson, 2007). Bij politieke actoren treedt stevast functionalisatie op, terwijl de exacte functie van activistische actoren zelden geëxpliciteerd wordt. Enkele artikels vermelden de politieke partij van Van Overtveldt expliciet. Hoewel Van Overtveldt een prominente plaats inneemt binnen de artikels, distantiëren bepaalde auteurs zich van diens uitspraken door deze via directe rapportering weer te geven. De quoting verbs die de auteurs gebruiken, zijn vaak eerder geladen, wat eveneens doet uitschijnen dat de auteur het oneens is met bepaalde uitspraken. Daarnaast verwijzen auteurs naar financieel-expert Michel Maus. Hij uit zich vaak tegen de regering en schaart zich achter de activistische actoren. Om zijn standpunt weer te geven, hanteren auteurs afwisselend directe en indirecte rapportering. Bepaalde auteurs maken bij alle actoren gebruik van directe rapportering en nemen zo van geen enkele uitspraak expliciet afstand. Hun eventuele standpunt is op deze manier niet duidelijk.

Auteurs die kritisch staan ten opzichte van politieke actoren, hanteren soms epistemische modaliteit. Ze twifelen aan de waarschijnlijkheid dat de overheid tot actie overgaat. Enkele artikels suggereren valselijk dat de tampoontaks afgeschaft zou zijn. De btw op menstruatiegerelateerde artikelen is tot op heden niet verlaagd en van een volledige afschaffing is zeker geen sprake. Deze artikels verschenen naar aanleiding van de Ministerraad op 2 december 2016, maar vermelden deze gebeurtenis niet expliciet. Het verlagen van de btw stond hier op de agenda, waar journalisten inzage in hebben. Veelal is reeds een consensus bereikt over items die op deze agenda staan, waardoor journalisten ervan uitgingen dat de verlaging er effectief zou komen. Bijgevolg liep de berichtgeving voor op de feiten (V. Claes, persoonlijke mededeling, 12 april).

Bepaalde artikels uiten zich vrij expliciet tegen de tampoontaks. Enkele auteurs bekritisieren openlijk het categoriseren van menstruatiegerelateerde artikelen als luxegoederen. De argumentatie die artikels aanhalen, verduidelijkt het standpunt van de auteur ten aanzien van de taks. De aangehaalde argumenten in de krantenartikels stemmen overeen met degene die aanwezig zijn in de wetsvoorstellen en die 'Belgisch en Regelvrij' aanhaalt. Bijna alle artikels bevatten het argument dat de tampoontaks vrouwen discrimineert. In soortgelijke gevallen duikt gevoelsmodaliteit op, die een ethische invalshoek biedt. Ook de arbitraire opdeling van producten per btw-tarief is een vaak aangehaald argument, alsook het argument dat andere landen reeds het goede voorbeeld gaven. Hierbij maken auteurs gebruik van epistemische modaliteit die op een mogelijkheid wijst: het kan anders dan in België. Slechts enkele artikels verwijzen naar het feit dat de Belgische regering geen gebruik maakt van de mogelijkheid een verlaagd btw-tarief toe te passen op 'producten voor de

vrouwelijke hygiëne'. Ook het vele protest tegen de taks is een argument dat weinig aan bod komt. In een significant aantal artikels plaatst de auteur de term *tampontaks* tussen aanhalingstekens, wat erop wijst dat de auteur afstand wil nemen van dit woord. Dit veronderstelt een negatieve houding ten aanzien van de vraag tot het verlagen van deze taks. Enkele artikels bevatten de assumptie dat de *tampontaks* een symbolische of principiële kwestie is die weinig financiële impact zou hebben op de consument zelf. Deze artikels stellen dat een verlaging van de btw belangrijke implicaties zou hebben op de begroting. Door middel van epistemische modaliteit trekken ze de waarschijnlijkheid van een uitsparing voor de consument in vraag.

Wat het algehele discours omtrent de *tampontaks* betreft, zijn twee visies te onderscheiden. Bepaalde artikels verengen de *tampontaks* tot een economische kwestie. Dergelijke artikels zijn terug te vinden onder de rubriek 'geld, consument en belastingen'. Gezien tegenstanders van de *tampontaks* de btw verlaagd willen zien, richten ze zich tot de minister van Financiën. Het IGVM is in geen enkel artikel genoemd, wat betekent dat de *tampontaks* niet als gelijkemanskwestie wordt geframed. Nochtans betreft deze kwestie ook gendermainstreaming en -budgeting, beiden bevoegdheden van het IGVM (IGVM, 2015). Een tweede aanwezig discours omschrijft menstruatie als een vrouwenzaak en hygiënische kwestie. Dit soort artikels bevatten de assumptie dat mannen zich niet als voorvechter van deze kwestie kunnen aandienen en dat de belasting al verlaagd was geweest indien vrouwen beter vertegenwoordigd zouden zijn in het parlement. Twee kranten publiceerden een artikel over de *tampontaks* in hun vrouwenmagazine, waar het onder de rubriek 'fit en gezond' en 'style hygiëne' is geplaatst. Verscheidene artikels spreken over 'producten voor de vrouwelijke hygiëne' en bestendigen het idee dat menstruatie een hygiënische crisis is die vrouwen moeten zien te managen. Deze term duikt eveneens op in reclame voor deze producten, die propageren dat menstruatie onhygiënisch is en dus vrouwen ook (White, 2012; Barnack et al., 2006). Dit toont aan dat ook in berichtgeving over taboeonderwerpen een discours kan heersen dat taboebestendigend werkt. Een taboekwestie bespreken, betekent niet namelijk per sé dat het thema op een positieve manier wordt geframed (Yagnik, 2013). Desalniettemin hanteren ook activisten die de taks aanvechten deze term in de wetsvoorstellen. Er zijn echter ook artikels die spreken over 'producten die verband houden met het natuurlijk functioneren van het vrouwelijk lichaam'. Deze term normaliseert menstruatie, maar wijst op een verbondenheid tussen vrouw en natuur. Deze visie ligt aan de basis van het als minderwaardig beschouwen van vrouwen (Johnston-Robledo & Stubbs, 2013).

Wanneer we een stadium van de manier van berichten over taboeonderwerpen volgens Yagnik (2013) aan de artikels toeschrijven, valt op dat menstruatie in veel artikels niet expliciet benoemd is. Auteurs hanteren eufemismen zoals 'ongesteld zijn', wat erop wijst dat het thema menstruatie een ongemakkelijk onderwerp blijft dat velen uit de weg gaan (O'Keefe, 2006). Dit komt overeen met het eerste stadium, waarbij het taboe gezien wordt als issue dat niet nieuwswaardig is (Yagnik, 2013). Sommige auteurs refereren wel naar menstruatie, maar op negatieve wijze (Roberts et al., 2002). Spreken van 'die periode van de maand' is hier een voorbeeld van. Dit is het tweede stadium. Artikels die menstruatie op een positieve manier kaderen en ingaan op sociale aspecten gelinkt aan menstruatie, behoren tot het derde stadium. Een tweetal artikels vallen binnen het vierde en laatste stadium. Ze benoemen menstruatie expliciet en normaliseren het door erop te wijzen dat dit een normaal biologisch proces is (Yagnik, 2013). Hoewel alle niveaus aan bod komen binnen de artikels, zijn de eerste twee stadia sterkst vertegenwoordigd.

Besluit

Deze masterproef ging na hoe de berichtgeving omtrent de tamponstaks vorm krijgt. Dit besluit biedt een antwoord op de centrale onderzoeksvraag: *“Hoe wordt het debat omtrent de tamponstaks weergegeven in de Vlaamse pers?”*.

Dit onderzoek omvat een discoursanalyse van 12 krantenartikels en geldt als casestudy. Het weinige corpusmateriaal en het feit dat discoursanalyse een interpretatieve methode is, maakt dat de bevindingen niet generaliseerbaar zijn. Dit betekent daarnaast dat de positie van de onderzoeker van cruciaal belang is. Mijn standpunt ten aanzien van de tamponstaks ligt in dezelfde lijn als deze van de activistische actoren. Naar mijn mening is dit een discriminatoire taks. Deze visie beïnvloedt mijn lezing van de artikels, wat niet wegneemt dat de onderzoeksmethode van Fairclough mij toeliet enkele algemene bevindingen te maken. De beperkte ruimte binnen deze masterproef liet niet toe een uitgebreide schets te maken van de internationale dimensie van deze kwestie. Gezien de onderzoeksvraag peilt naar hoe het debat omtrent de tamponstaks is weergegeven in de Vlaamse pers, is dit geen grote tekortkoming. Desalniettemin zou het een meerwaarde zijn ook uitgebreider op betrokken buitenlandse actoren in te gaan.

Uit deze analyse bleek dat de berichtgeving over de tamponstaks oppervlakkig en veelal ongekykerd is. Dit impliceert dat de tamponstaks niet als een issue worden gezien dat journalistieke aandacht verdient. Politieke actoren zijn sterker vertegenwoordigd in de artikels dan activistische actoren, wiens rol geminimaliseerd wordt. Bepaalde artikels verengen de tamponstaks tot een economische kwestie, maar over het algemeen wordt deze als vrouwenzaak en hygiënische kwestie geframed. Het overgrote deel van de artikels benoemt menstruatie niet expliciet en bestendigt zo het bestaande taboe. De meeste artikels die dit thema wel aanpakten, doen dit op negatieve wijze. Er is echter een positieve tendens. Enkele artikels normaliseren menstruatie door er openlijk en genuanceerd over te spreken.

De weinige literatuur over het taboe omtrent menstruatie en de tamponstaks vertelt dat het taboe omtrent menstruatie ook bestaat binnen wetenschappelijk onderzoek. Toekomstig onderzoek naar de manier waarop en de mate waarin menstruatie in berichtgeving aan bod komt, kan een hiaat binnen de literatuur opvullen. Ook over de tamponstaks is nog maar weinig onderzoek verricht. De verschillen in representatie van politieke actoren en activistische actoren die de taks aanpakten onderzoeken kan een meerwaarde betekenen voor het onderzoeksveld, alsook nagaan hoe activistische actoren invloed kunnen uitoefenen op de berichtgeving.

Literatuurlijst

- Allen, S. (2015, 22 oktober). The 'Tampon Tax' Outrage is Overblown. *Daily Beast*. Geraadpleegd via <http://www.thedailybeast.com/the-tampon-tax-outrage-is-overblown>
- Arnoudt, R. (2016, 8 maart). Budgettaire impact van lagere tampon-taks bekijken. *De Redactie*. Geraadpleegd via <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2594294>
- Barnack, I., Johnston-Robledo, I., & Wares, S. (2006). "Kiss Your Period Good-Bye": Menstrual Suppression in the Popular Press. *Sex Roles*, 54(5-6), pp. 353-360. doi:10.1007/s11199-006-9007-1
- Belges et Culottées (2016). Belgique, cesse de taxer nos règles! In Belges et Culottées, *Change.org* [Website]. Geraadpleegd via https://www.change.org/p/johan-van-overtveldt-ministre-des-finances-belgique-cesse-de-taxer-nos-r%C3%A8gles?recruiter=483910914&utm_source=share_petition&utm_medium=copylink
- Belgisch en Regelvrij. (2017, 5 februari.) #Tampontaks – Het is niet gedaan! [Facebook]. Geraadpleegd via <https://www.facebook.com/belgischenregelvrij/photos/a.1015336191896160.1073741829.1005504682879311/1292119234217853/?type=3&theater>
- Belgisch en regelvrij. (z.d.). #Tampontaks. In Belgisch en regelvrij, *Belges et Culottées – Belgisch en Regelvrij* [Website]. Geraadpleegd via <https://belgesetculottes.jimdo.com/nederlands-home/>
- Belgische Federale Overheidsdiensten (2016). Basistarieven van de btw. In BFO, *Belgium.be* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.belgium.be/nl/belastingen/btw/tarieven>
- Belgische Federale Overheidsdiensten (2016). Handelingen onderworpen aan btw en vrijstellingen. In BFO, *Belgium.be* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.belgium.be/nl/belastingen/btw/toepassingsgebied>
- Blofield, M., & Haas, L. (2013) Policy Outputs. In K. Celis, J. Kantola, G. Waylen, & L. Weldon (Red.), *The Oxford Handbook of Gender and Politics* (pp. 703-721). New York: Oxford University Press.
- Bobel, C. (2010). *New Blood: Third-Wave Feminism and the Politics of Menstruation*. New Jersey: Rutgers University Press. Geraadpleegd van https://books.google.be/books?hl=nl&lr=&id=B1326g__TUEC&oi=fnd&pg=PR7&dq=New+Blood:+Third-Wave+Feminism+and+the+Politics+of+Menstruation+by+Chris+Bobel&ots=AREWzDDIz5&sig=x-ooAFzVJddiDXGq9oa6sek7i-s#v=onepage&q&f=true
- Boyer, K. (2011). "The Way to Break the Taboo is to Do the Taboo Thing". Breastfeeding in Public and Citizen-Activism in the UK. *Health & Place*, 17(2), pp. 430-437. doi:10.1016/j.healthplace.2010.06.013
- Celis, K, & Meier, P. (2005). State feminism and women's movements in Belgium: complex patterns in a multi-level system (Working paper for delivery at ECPR Joint Sessions Granada). Granada: ECPR. Geraadpleegd via <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/cb702c35-f3ba-4f95-9e06-65d09fd07434.pdf>

Celis, K., Outshoorn, J., Meier, P., & Motmans, J. (2012). Institutionalising Intersectionality in the Low Countries: Belgium and The Netherlands. In: A. Kriszan, H. Skeije, & J. Squires (eds), *Institutionalizing Intersectionality: The Changing Nature of European Equality Regimes*, pp.119-142. Geraadpleegd via http://paperroom.ipsa.org/papers/paper_13225.pdf

Celis, K. (2016). *Gender, diversity and politics*. [Powerpointpresentatie]. Geraadpleegd via https://pointcarre.vub.ac.be/index.php?go=course_viewer&application=application%5Cweblcms&course=3761&tool=document&pub_type=2

Chambers, C. (2008). Creativity, Cultural Practice, and the Body: Foucault and Three Problems with the Liberal Focus on Choice. In C. Chambers, *Sex, Culture and Justice. The Limits of Choice* (pp. 21-44). Pennsylvania: Penn State University Press. Geraadpleegd via <http://www.jstor.org/stable/10.5325/j.ctt7v2d1>

Chrisler (2008). Empowerment or Embarrassment? Two Views of Menstruation. *Sex Roles*, 58(1), pp. 287-289. Doi :10.1007/s11199-007-9336-8

Claes, V. (2016, 2 december). Eindelijk, nadat we jaren actie hierover gevoerd hebben (...) staat het vandaag op de ministerraad: de verlaging van de tampontaks [Facebook]. Geraadpleegd via <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10211150309939635&set=a.1661674347748.91652.1413886504&type=3&theater>

Costos, D., Ackerman, R., & Paradis, L. (2002). Recollections of Menarche: Communication Between Mothers and Daughters Regarding Menstruation. *Sex Roles*, 46(1-2), pp. 49-49. doi: 10.1023/A:1016037618567

Demets, L. (2013). *In omni terra potestatis mei. Naar een consolidatie van macht? Een diplomatische discoursanalyse met betrekking tot de macht en autoriteit van de vorsten en vorstinnen te Brabant in de twaalfde en eerste helft van de dertiende eeuw* [Masterproef]. Geschiedenis, Universiteit Gent, Gent. Geraadpleegd via http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/060/134/RUG01-002060134_2013_0001_AC.pdf

De Morgen. (2015, 17 oktober). Feministische Françaises kwaad om 'tampontaks'. *De Morgen*. Geraadpleegd via <https://www.demorgen.be/plus/feministische-francaises-kwaad-om-tampontaks-b-1445039161713/>

De Morgen. (2016, 18 maart). Voortaan geen btw op tampons meer?. *De Morgen*. Geraadpleegd via <https://www.demorgen.be/economie/voortaan-geen-btw-op-tampons-meer-b5e73848/>

De Redactie. (2015, 26 mei). Australië overweegt schrapping "tampontaks". *De Redactie*. Geraadpleegd via <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2350855>

De Standaard. (2015, 12 december). Parlement vermindert 'tampontaks'. *De Standaard*. Geraadpleegd via http://www.standaard.be/cnt/dmf20151211_02017452

Detiège, M., Baeke, A., Mayeyr, Y., Pécriaux, S., Swennen, G., Tilmans, D., Tommelein, B., & T'Sijen, K. (2006, 10 maart). Wetsvoorstel tot invoering van een verlaagd BTW-tarief voor producten bestemd voor de hygiënische bescherming van de vrouw, DOC 51 2331/001. Geraadpleegd via <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/51/2331/51K2331001.pdf>

Detiège, M., & Jiroflée, K. et al. (2016, 2 mei). Wetsvoorstel tot invoering van een verlaagd btw-tarief voor producten bestemd voor de hygiënische bescherming van de vrouw, DOC 54 1813/001. Geraadpleegd via <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/1813/54K1813001.pdf>

Dijk, T. van. (1993). Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse & Society*, 4(2), pp. 249-283. doi:10.1177/0957926593004002006

Dillen, N. (2015, 23 juni). Vrouwen doorbreken taboe van menstruatie met #LiveTweetYourPeriod. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd via <http://www.hln.be/hln/nl/33/Fit-Gezond/article/detail/2373199/2015/06/23/Vrouwen-doorbreken-taboe-van-menstruatie-met-LiveTweetYourPeriod.dhtml>

Dillen, N. (2016, 8 maart). Tampons zwaarder belast dan chocolade en kaviaar. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd via <http://www.hln.be/hln/nl/40/Style/article/detail/2639799/2016/03/08/Tampons-zwaarder-belast-dan-chocolade-en-kaviaar.dhtml>

elvh. (2016, 2 december). Tampontaks in België afgeschaft. *Het Nieuwsblad*. Geraadpleegd via http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20161202_02604281

Eynde, F. Van den. (2016, 15 april). De Morgen, een spookkrant? In re-act, *React* [Website]. Geraadpleegd via <https://re-act.be/2013/04/15/de-morgen-een-spookkrant/>

Fairclough, N. (1989). *Language and Power*. New York: Longman.

Fairclough, N. (2003). *Analyzing discourse: Textual Analysis for Social Research*. Londen: Routledge.

Fairclough, N. (2004). Critical Discourse Analysis in Researching Language in the New Capitalism: Overdetermination, Transdisciplinary and Textual Analysis. In C. Harrison, & L. Young (Red.), *Systemic Linguistics and Critical Discourse Analysis* (pp. 103-122). Londen: Continuum. Geraadpleegd via [http://www.research.lancs.ac.uk/portal/en/publications/critical-discourse-analysis-in-researching-language-in-the-new-capitalism--overdetermination-transdisciplinary-and-textual-analysis\(9d627ac3-4d38-405d-98cc-31b9521a9e9d\)/export.html](http://www.research.lancs.ac.uk/portal/en/publications/critical-discourse-analysis-in-researching-language-in-the-new-capitalism--overdetermination-transdisciplinary-and-textual-analysis(9d627ac3-4d38-405d-98cc-31b9521a9e9d)/export.html)

Fusaro, D. (2016). *Menstruation in News Media: The Impact of Media Discourses on the Menstrual Taboo in France* [Masterproef]. Media en Communicatie, Lund University, Lund. Geraadpleegd via <https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/8872699>

Gerken, M., & Willaert, E. (2016, 4 oktober). Voorstel van resolutie over de opheffing van de "tampontaks" en de instelling van een btw van 0% op de producten voor periodieke bescherming van de vrouw, DOC 54 2068/001. Geraadpleegd via <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/2068/54K2068001.pdf>

Gerkens, M. & Willaert, E. (2016, 4 oktober). Wetsvoorstel tot opheffing van de “tampons” en tot instelling van een btw van 6% op de producten voor periodieke bescherming van de vrouw, DOC 54 2067/001. Geraadpleegd via <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/2067/54K2067001.pdf>

Glick, P., Fiske, S.T., Mladinic, A., Saiz, J. L., Abrams, D., Masser, B., et al. (2000). Beyond Prejudice and Simple Antipathy: Hostile and Benevolent Sexism Across Cultures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(5), 763-775. doi: 10.1037//0022-3514.79.5.76

Hajer, M. (2006). Doing Discourse Analysis: Coalitions, Practices, Meaning. In M. van den Brink, & T. Metze (Red.), *Words Matter in Policy and Planning: Discourse Theory and Method in the Social Sciences* (pp. 65-74). Geraadpleegd via http://www.maartenhajer.nl/images/stories/20080204_MH_wordsmatter_ch4.pdf

Havens, B., & Swenson, I. (1989). A Content analysis of Educational Media about Menstruation. *Adolescence*, 24(96), pp. 901-907. Geraadpleegd via https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fsearch.proquest.com%2Fdocview%2F195936052%3Faccountid%3D11077&h=ATNqAnwaedGPgGEk75TNjeOLK_CNjLVGxKxdkmXB3ZX76-7CSQERtS4DxA-OyoliAO5sgNndCdtx3B-FrMfnFjZRRL9ID9L5Ik1qdlN0e936P6o5oHHqiOPLU6xA10oFqunuChluTN8yiBRGNyT-LbeUNQ

Hermida, A., Fletcher, F., Korell, D., & Logan, D. (2012). Share, Like, Recommend: Decoding the Social Media News Consumer. *Journalism Studies*, 13(5-6), pp. 815-824. doi:10.1080/1461670X.2012.664430

Het Laatste Nieuws. (2016¹, 18 maart). Voortaan geen btw op tampons meer?. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd via <http://www.hln.be/hln/nl/943/Consument/article/detail/2650116/2016/03/18/Voortaan-geen-btw-op-tampons-meer.dhtml>

Het Laatste Nieuws. (2016², 19 maart). Sp.a wil tampons schrappen. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd via <https://academic.gopress.be/nl/read-later>

Het Laatste Nieuws. (2016³, 3 december). ‘Tampons’ binnenkort verleden tijd. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd via <http://www.hln.be/hln/nl/943/Consument/article/detail/3019913/2016/12/03/Tampons-binnenkort-verleden-tijd.dhtml>

Het Nieuwsblad. (2016, 26 mei). Test-Aankoop eist afschaffing “tampons”. *Het Nieuwsblad*. Geraadpleegd via http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20160526_02308632

Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen [IGVM]. (2015). *Gender budgeting*. Geraadpleegd via http://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/gender_mainstreaming/toepassing/gender_budgeting

Johnston-Robledo, I., & Stubbs, M. (2013). Positioning Periods: Menstruation in Social Context: An Introduction to a Special Issue. *Sex Roles*, 68(1), pp. 1-8. doi:10.1007/s11199-012-0206-7

Joye, S. (2016). *CDA les IKO* [Powerpointpresentatie].

Kaur, R. (2017, 21 mei). Apparently it is ungraceful of me to mention my period in public [Instagram]. Geraadpleegd via <https://www.instagram.com/p/BUVJ4nwAWj3/>

Kissling E. A. (1999). When Being Female Isn't Feminine: Uta Pippig and the Menstrual Communication Taboo in Sports Journalism. *Sociology of Sport Journal*, 16(1), pp. 79-91. doi:10.1123/ssj.16.2.79

Kriszan, A., Skeije, H., & Squires, J. (2012). Institutionalizing Intersectionality: A Theoretical Framework. In: A. Kriszan, H. Skeije, J. Squires (eds.), *Institutionalizing Intersectionality: The Changing Nature of European Regimes*, pp. 1-32. Geraadpleegd via https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137031068_1

Larimer, S. (2016, 8 januari). The 'tampon tax' explained. *The Washington Post*. Geraadpleegd via https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2016/01/08/the-tampon-tax-explained/?utm_term=.40578b9ddc64

Lovenduski, J. (2005). Introduction: State feminism and the Political Representation of Women. In J. Lovenduski (Red.), *State Feminism and Political Representation*, pp. 1-10. Cambridge: University Press. Geraadpleegd via http://assets.cambridge.org/97805218/52227/excerpt/9780521852227_excerpt.pdf

LP. (2016, 6 juni). Deze reclame voor maandverbanden toont dat vrouwen niet bang zijn van echt bloed. *Knack Weekend*. Geraadpleegd via <http://weekend.knack.be/lifestyle/radar/deze-reclame-voor-maandverband-toont-dat-vrouwen-niet-bang-zijn-van-echt-bloed/article-normal-713063.html>

Malderen, S. Van. (2015, 9 november). Ludiek of wansmakelijk? Deze vrouwen gaan ver in hun protest tegen de tampontaks. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd via <http://www.hln.be/hln/nl/959/Bizar/article/detail/2518965/2015/11/09/Ludiek-of-wansmakelijk-Deze-vrouwen-gaan-ver-in-hun-protest-tegen-tampontaks.dhtml>

Marvan, L., Vazquez-Toboada, R., & Chrisler, C. (2014). Ambivalent sexism, attitudes towards menstruation and menstrual cycle-related symptoms. *International Journal of Psychology*, 49(4), pp. 280-287. doi: 10.1002/ijop.12028

Maus, M. (2016, 8 maart). De tampontaks: onfaire vrouwenbelasting. *De Morgen*. Geraadpleegd via <https://www.demorgen.be/plus/de-tampontaks-onfaire-vrouwenbelasting-b-1457398208556/>

Maus, M., Claesen, E., Vanseer, K., & Philippe, D. (2016, 8 maart). *Fiscaalcorrect Nota n°5 - "Tampon taks": Een oproep voor het stopzetten van discriminerende BTW-behandeling op hygiënische vrouwenproducten*. Geraadpleegd via <http://www.fiscaalcorrect.be/source/?wpdmact=process&did=MzYuaG90bGluaw==>

McBride, D., & Mazur, A. (2013). Women's Policy Agencies and State Feminism. In: K. Celis, J. Kantola, G. Waylen, & L. Weldon. (Red.), *The Oxford Handbook of Gender and Politics*. New York: Oxford University Press, pp. 654-678.

Mutz, D.C., & Soss, J. (1997). Reading Public Opinion: The Influence of News Coverage on Perceptions of Public Sentiment. *The Public Opinion Quarterly*, 61(3), pp. 431-451. Geraadpleegd via <http://www.jstor.org/stable/2749580>

Nagar, I., Virk, R. (2017). The Struggle Between the Real and Ideal: Impact of Acute Media Exposure on Body Image of Young Indian Women. *SAGE Open*, 7(1), pp. 1-6. doi: 10.1177/ 2158244017691327

Notebaert, A., Sere, A., & November, S. (2016, 17 augustus). Brief aan de Kamer betreft de afschaffing van de 'tamponaks'. Brussel: Belgisch en Regelvrij, Test-Aankoop.

O'Keefe, T. (2006). Menstrual Blood as a Weapon of Resistance. *International Feminist Journal of Politics*, 8(4), pp. 535-556. doi:10.1080=14616740600945123

Page, B., Shapiro, R., & Dempsey, G. (1987). What Moves Public Opinion? *The American Political Science Review*, 81(1), pp. 23-44. Geraadpleegd via <http://www.jstor.org/stable/2749580>

Powlick, P., & Katz, Z. (1998). Defining the American Public Opinion: Foreign Policy Nexus. *Mershon International Studies Review*, 42(1), pp. 29-61. Geraadpleegd via <http://www.jstor.org/stable/254443>

Repta, R., & Clarcke, L.H. (2013). "Am I Going to be Natural or am I Not?": Canadian Women's Perceptions and Experiences of Menstrual Suppression. *Sex Roles*, 68(1-2), pp. 91-106. doi: 10.1007/s11199-011-0038-x

Richardson, J. (2007). *Analysing Newspapers: An Approach from Critical Discourse Analysis*. New York: Palgrave Macmillan.

Roberts, T., Goldenberg, J., Power, C., & Pyszczynski, T. (2002). "Feminine protection": The Effects of Menstruation of Attitudes towards Women. *Psychologie of Women Quarterly*, 26(1), pp. 131-139. Geraadpleegd via 0361-6843/02

Scheepers, S. (2016). *Een Kritische Discoursanalyse van de Concepten Gelijkheid en Diversiteit in de Vlaamse Overheid* [Doctoraatsstudie]. Sociale Wetenschappen, KU Leuven, Leuven.

Soenens, D. (2016, 8 maart). De tampon, een luxegoed. *De Morgen*. Geraadpleegd via <https://www.demorgen.be/plus/de-tampon-een-luxegoed-b-1457398206097/>

Taalunie. (2015¹). Lijdende vorm (passief). In Taalunie, *Taaladvies* [Website]. Geraadpleegd via http://taaladvies.net/taal/advies/vraag/502/lijdende_vorm_passief/

Taalunie. (2015²). Naamwoordstijl (algemeen). In Taalunie, *Taaladvies* [Website]. Geraadpleegd via <http://taaladvies.net/taal/advies/tekst/120/>

Tante Rosa. (2017, 19 februari). *Wat is een menstruatiecup?* [Website]. Geraadpleegd via <https://tanterosa.be/wat-is-een-menstruatiecup>

Taylor, J. S. (2006). Female Sex Tourism: A contradiction in Terms?. *Feminist Review*, 83(1), pp. 42-59. Geraadpleegd via <http://www.jstor.org/stable/3874382>

Test-Aankoop. (2016¹, 26 mei). Test-Aankoop eist een btw-tarief van 6% voor producten voor de intieme hygiëne. In Test-Aankoop, *Test-Aankoop* [Website]. <https://www.test-aankoop.be/action/pers%20informatie/persberichten/2016/tampontaks>

Test-Aankoop. (2016², 2 december). “Tampontaks” is binnenkort verleden tijd. In Test-Aankoop, *Test-Aankoop* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.test-aankoop.be/familie-privé/belastingen/nieuws/teken-onze-petitie-voor-een-btw-tarief-van-6-op-producten-voor-intieme-hygiene>

Test-Aankoop. (2017). Onze missie. In Test-Aankoop, *Test-Aankoop* [Website]. Geraadpleegd via <https://www.test-aankoop.be/action/over%20ons/onze%20missie>

Thornton, L.J. (2013). “Time of the Month” on Twitter: Taboo, Stereotype and Bonding in a No-Holds-Barred Public Arena. *Sex Roles*, 68(1-2), pp. 41-54. doi:10.1007/s11199-011-0041-2

Van Overtveldt, J. (2017, 1 januari). Antwoord parlementaire vragen over het btw-tarief voor producten voor vrouwelijke hygiëne. Kamer, Commissie voor de Financiën en de Begroting, CRIV 54 COM 582, p. 17. Geraadpleegd via <https://www.dekamer.be/doc/CCRI/pdf/54/ic582.pdf>

Verhaert, W. (2016, 8 maart). Elke Sleurs: “Tampontaks moet omlaag. *Het Nieuwsblad*. Geraadpleegd via http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20160308_02171212

Weiss-Wolf, J. (z.d.) No Tax on Tampons: Stop Taxing our Periods! Period., In J. Weiss-Wolf, *Change.org* [Website]. Geraadpleegd via <https://www.change.org/p/u-s-state-legislators-stop-taxing-our-periods-period>

White, L.R. (2012). The Function of Ethnicity, Income Level, and Menstrual Taboos in Postmenarcheal Adolescents’ Understanding of Menarche and Menstruation. *Sex Roles*, 68(1-2), pp. 65-76. doi:10.1007/s11199-012-0166-y

Winckel, F. et al. (2016, 2 mei). Wetsvoorstel tot instelling van een verlaagd btw-tarief voor alle producten voor hygiënische bescherming van de vrouw, DOC 54 1808/001. Geraadpleegd via <http://www.lachambre.be/FLWB/PDF/54/1808/54K1808001.pdf>

Wodak, R., & Meyer, M. (2010). *Methods for Critical Discourse Studies* (2de druk). Londen: Sage.

Wouden, T. van der. (1998). *Dat had niet zo hoeven: Modaliteit en negatie in de nieuwe ANS*. Geraadpleegd via <https://pdfs.semanticscholar.org/61f1/f9aa9fbac0ae91118af7dc09447dc8677a0b.pdf>

Yagnik, A. S., (2013). Reframing Menstruation in India: Metamorphosis of the Menstrual Taboo With the Changing Media Coverage. *Health Care for Women International*, 35(1), pp. 617-633.
doi:10.1080/07399332.2013.838246

Zij-kant. (2005, 19 december). BTW-verlaging op tampons, inlegkruisjes en maandverbanden. In zij-kant, *zij-kant, de progressieve vrouwenbeweging* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.zij-kant.be/btw-verlaging-op-tampons-inlegkruisjes-en-maandverbanden/>

Zij-kant. (2015, 13 augustus). Vrouwen rappen tegen vrouwonvriendelijke tampons. In zij-kant, *zij-kant, de progressieve vrouwenbeweging* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.zij-kant.be/regels-zijn-geen-luxe/>

Zij-kant. (2016, 1 juli). Tampons zijn en blijven luxe, volgens deze regering. In zij-kant, *zij-kant, de progressieve vrouwenbeweging* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.zij-kant.be/tampons-zijn-en-blijven-luxe-volgens-deze-regering/>

Zij-kant. (z.d.). Wat doen we. In zij-kant, *zij-kant, de progressieve vrouwenbeweging* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.zij-kant.be/wat-doen-we/>

Bijlagen

Bijlage 1: Analyse in tabelvorm

Document geüpload op Minerva onder de titel 'Analyse in tabelvorm'

Bijlage 2: Analyse uitgeschreven

Document geüpload op Minerva onder de titel 'Analyse uitgeschreven'

Bijlage 3: Geanalyseerde artikels

ARTIKEL 1

Feministische Françaises kwaad om 'tampons'

De Morgen,
Za. 17 Okt. 2015, Pagina 14

'Rood van woede zijn we!', schrijft het feministisch collectief Georgette Sand. De Françaises hebben net vernomen dat de afschaffing van de 'tampons' het niet heeft gehaald.

Franse feministen strijden al jaren voor een verlaging van het btw-tarief op tampons van 20 naar 5,5 procent, door de producten voortaan onder 'basisbehoeften' te scharen. Maar daar ging het Franse parlement, dat voor 75 procent uit mannen bestaat, niet mee akkoord. Het voorstel voor de verlaging van het btw-tarief was ingediend door socialistische parlementsleden, als amendement op het Franse budget

voor 2016. Tampons, maandverband en menstruatiecups zijn volgens deze politici basisbehoeften, en horen dus onder het lagere tarief van 5,5 procent te vallen. Net als de meeste boodschappen, maar bijvoorbeeld ook condooms. "In Frankrijk moet je boeten als je ongesteld bent. Fysiek, sociaal én financieel." Het amendement haalde het niet, vooral om financiële redenen. Volgens het Franse parlement zou de btw-verlaging 55 miljoen euro minder in de staatskas betekenen.

VK ■

Woensdag 17 mei 2017 - 10u15:10 HET LAATSTE NIEUWS
Lezersservice | Digikrant | Abonnement Vind ik leuk 843K Volgen

HLN NIEUWS REGIO SPORT SHOWBIZZ NINA MEER HLN 🔍

BIZAR

Ludiek of wansmakelijk? Deze vrouwen gaan ver in hun protest tegen tampontaks

Aanbevelen 398 Delen Tweet G+1 0

GERELATEERD NIEUWS

Sven Van Malderen
9/11/15 - 17u36 Bron: The Independent

BEWAAR ARTIKEL

© Facebook/Charlie Edge.

Opvallende protestactie aan het Britse parlement vorige vrijdag: samen met twee vriendinnen ging Charlie Edge er tijdens haar maandstonden postvatten zonder enige bescherming. De jongedames lieten het zaakje de vrije loop als verzet tegen de zogenaamde 'tampontaks'.

Tampons en maandverband worden in het Verenigd Koninkrijk als een luxe goed beschouwd. Britse vrouwen pleiten er al jaren voor om de belasting op zulke sanitaire producten op te heffen. Volgens onderzoekers zouden de dames op die manier 18.450 pond kunnen uitsparen. Een serieus bedrag.

De opmerkelijke actie lokt gemengde reacties uit. "Naast enkele vuile blikken kregen we ook de nodige steun. Eén hypothese keerde telkens terug: 'Stel u voor dat niemand nog tampons zou dragen, hoe snel zouden ze dan niet gratis worden?'"

Edge verduidelijkt dat het niet de bedoeling was om voorbijgangers te shockeren. "Zie dit niet als drie meisjes die met bloedvlekken aan het parlement staan. We zijn drie boze burgers en op deze manier hopen we dat de miljoenen mensen die er zich ook aan ergeren er zullen over praten."

Is de manier om het thema op de kaart te zetten toch niet een tikje wansmakelijk? "Dat is net het punt, maandstonden zijn vunzig. Ze kunnen je zo veel pijn berokkenen dat je in foetushouding op de grond moet gaan zitten. Je krijgt er hoofd- en buikpijn van, soms moet je zelfs kotsen. Een hele week ben je er niet goed van. En als het tegenzit, kunnen ze je op het slechtst mogelijke moment overvallen. Op restaurant bijvoorbeeld, of in de klas of de supermarkt. En dan zie je er net als mij nu uit."

 Label met zwarte pin-up op flesje chocomelk is "grótesk, racistisch en seksistisch"

 Dorpje in Wales verhuist om belastingen te omzeilen

 Let op Charles, met Camilla sol je niet!

Meer over Bizar, Verenigd Koninkrijk, Londen

MEER VAN HLN

 Zo kies je de zonnebril die het best bij jouw gezichtsvorm past

 Slechts 4% van de vrouwen herkent al deze auto-onderdelen. Kan jij het?

 Weight Watchers schenkt korting voor Moederdag en Siska Schoeters is not amused: "Schaam u diep!"

 Claudia's leuke tip tegen de namiddagdip

aanbevolen door **outbrain**

HLNBE NIEUW

Naaktfoto's van Thaise koning online delen? Dan riskeer je tot 15 jaar cel (63260x gelezen) **3**

"Jessica heeft van mijn leven een hel gemaakt": student heeft na dronken nacht seks met leraar (60762x gelezen) **4**

MNM-presentator deelt 'anmail': "Blijf met uw vuile poten van onze kinderen" (51090x gelezen) **5**

HLNBE SOCIAL

Vind ik leuk Lore Van Bruaene en 843K anderen vinden dit leuk.

© charlesgettingbetter.tumblr.com.

"De meeste mensen hebben een hekel aan dat bloed, dus waarom moeten tampons en maandverband als luxe beschouwd worden? Die 'tampontaks' was een beslissing die bijna uitsluitend door mannen genomen werd. Ventes hebben geen baarmoeders. Ze hebben geen maandstonden. Ze zouden geen wetten mogen stemmen waar ze niets van afweten. Als je niet weet waarover je spreekt, moet je me ook geen regels opleggen. Wat iemand anders beslist om al dan niet in haar vagina te steken, daar hebben jullie geen bal over te zeggen."

En wat dan met de hygiëne? "We hadden andere kleren mee en voor we weer naar huis gingen, hebben we ons schoongemaakt. Als we allemaal zouden beslissen om geen tampon meer te gebruiken, dan zou het waarschijnlijk een boeltje worden. Maar dan zouden we er ook geen cent extra meer voor moeten betalen. Dit is allemaal het gevolg van een seksistisch, corrupt en kapitalistisch systeem", besluit Charlie.

Parlement vermindert 'tamponsaks'

De Standaard
Za. 12 Dec. 2015, Pagina 31

Het Franse parlement heeft de btw op vrouwelijke hygiëneproducten vermindert van 20 naar 5,5 procent. De regering had eerder gepoogd de maatregel tegen te houden omdat de belastinginkomsten volgend jaar met maar liefst 55 miljoen euro zouden dalen. Maar nu zei premier Manuel Valls dat de regering het geld had gevonden om de belastingverlaging mogelijk te maken. En minister van Financiën Michel Sapin prees de beslissing die 'in het belang van de helft van de mensheid' is.

In oktober had staatssecretaris voor Begroting Christian Eckert nog opgemerkt dat op scheerschuim voor mannen toch ook 20 procent btw werd geheven.

Ook onder meer in Australië, het Verenigd

Koninkrijk en Nederland hebben vrouwen de strijd aangeboden tegen de 'tamponsaks'.

'Mensen die hun maandstonden hebben, kopen geen maandverband voor hun plezier, dus waarom zouden zij elke drie of vier weken 10 procent meer moeten betalen?', aldus de Australische initiatiefnemers. Zij haalden echter bakzeil. De Britse regering zei de zaak te zullen aankaarten bij de EU-Commissie. In het Verenigd Koninkrijk bedraagt de btw 5 procent, het laagst toegestane tarief. Ierland heft geen btw op hygiëneproducten, maar die maatregel was van kracht voor de EU een minimum oplegde. (esn)

Woensdag 17 mei 2017 - 10u20:45
 Aanmelden 0 bewaard

HET LAATSTE NIEUWS
 Lezersservice Dijkkrant Abonnement

Vind ik leuk 843K Volgen

NIUWS REGIO SPORT SHOWBIZZ NINA
 TERUG NAAR HLN

Tampons zwaarder belast dan chocolade en kaviaar

Aanbevelen 1,1K Delen Tweet G+ 1

Door: Nina Dillen
 8/03/16 - 09u00 Bron: De Morgen

BEWAAR ARTIKEL

© thinkstock.

Wij vrouwen hebben ze maandelijks nodig, maar toch behoren tampons en maandverband tot de categorie "luxegoederen". Op beide producten betaal je 21% btw, terwijl je voor chocolade, kaviaar en condooms maar 6% btw betaalt. Een tendens die ook in andere landen te zien is, waar al langer stemmen opgaan om die fiscale discriminatie aan te pakken, zo schrijft De Morgen.

We zouden het zelf niet meteen een luxe durven noemen, het maandelijks gebruik van maandverband en tampons. Toch vallen deze hygiënische producten in de hoogste btw-schijf van 21%. Opvallend is dat ze hiermee meer belast worden dan producten waarop je 6% btw betaalt zoals kaviaar, chocolade en condooms. Niet alleen bij ons, maar ook in Zweden, Duitsland en verschillende staten in de VS worden tampons en maandverbanden zwaar belast.

Wereldwijd protest

Het protest tegen deze hoge belasting laait al langer op. In Ierland en Canada werd de belasting al afgeschaft, in Frankrijk werd ze stevig verlaagd en in Groot-Brittannië willen ze de belasting van 5% terugbrengen naar 0%. In New York stappen 5 vrouwen naar de rechtbank om een verlaging te vragen, en ook in Italië wordt geijverd voor een lagere belasting. In België werd in februari een petitie opgesteld door de feministische beweging Belges et Culottées, maar voorlopig werd de btw-regeling nog niet aangepast.

"Historisch gegroeid"

"Het gaat om tarieven en uitzonderingen die historisch zo gegroeid zijn via beslissingen van vorige regeringen en ministers," vertelt het kabinet van federaal minister van Financiën Johan Van Overtveldt (N-VA) aan De Morgen. Michel Maus verklaart in diezelfde krant dat het volgens hem veel te maken heeft met lobby, zoals wel vaker gebeurt. In Europa is er een richtlijn om 6% BTW aan te rekenen voor tampons en maandverband, maar daar maakt België geen gebruik van. Ons buurland Nederland daarentegen hanteert wel de Europese richtlijn.

Lees ook

- [Nieuwe fiscale zegels op tabaksproducten vanaf april](#)
- [Brood en bier duurder door hogere energiefactuur](#)
- [Sp.a presenteert eerlijke factuur als alternatief voor Turteltaks](#)

GERELATEERD NIEUWS

Nieuwe fiscale zegels op tabaksproducten vanaf april

Brood en bier duurder door hogere energiefactuur

Sp.a presenteert eerlijke factuur als alternatief voor Turteltaks

Meer over Hygiëne, Belastingen, Lichaamsverzorging, Consument, Schoonheid

MEER VAN HLN

Pomoster die er ezezaak van maakt sportlui in hun blootje te zetten, nu zelf te kijk gezet

Na verloren kamp liet bokser zich graag troosten door stel stripsters. En dat was een gigantische stommitet

Akelige beelden: renner compleet van de wereld na zware val in afdaling

Ravissante blonde gooit haar borsten in de strijd om favoriet team te helpen winnen

aanbevelen door Outbrain

HLNBE NIEUW

10u00 Rijenradar laat je zien hoe ...

09u06 Dit dieet volgt Pippa ...

07u30 NINA tipt: een perfect kapsel ...

20u30 Zou jij de 'Bro Romper' of het ...

19u30 Een leuk accessoire of een ...

"Vanaf 2019 tachograaf met gps"

Met deze BBQ hoeft je vlees niet te kruiden

Rotterdamse helden gehuldigd

FOTOSPECIAL

Kara is de kersverse Miss USA

Elke Sleurs: "Tampontaks moet omlaag"

08/03/2016 om 15:54 door wverhaert | Bron: VRT - [Print](#) - [Corrigeer](#)

Staatssecretaris voor Gelijke Kansen Elke Sleurs (N-VA) heeft vanmorgen de bel geluid om de beurs Euronext in Brussel te openen. VRT-reporter Lieselot Terryn was erbij en stelde haar de vraag wat ze over het hoge btw-tarief op tampons denkt.

"Ik heb vernomen dat die onevenredig hoog zou zijn", aldus Elke Sleurs. "We moeten misschien bekijken wat precies luxeproducten zijn, en ons hele fiscaal stelsel onder de loep nemen."

De tampon, een luxegoed

De Morgen,
Di. 08 Mar. 2016, Pagina 5

Vrouwen zijn in België het slachtoffer van fiscale discriminatie. Typisch vrouwelijke producten als maandverbanden en tampons vallen in de hoogste btw-schijf (21 procent), terwijl condooms, chocolade en kaviaar van een gunstig btw-tarief van 6 procent genieten. 'Pak die discriminatie aan', eisen tegenstanders.

Behoort menstrueren tot het elementair functioneren van een vrouw? De vraag stellen is ze beantwoorden, al ligt het in België - en veel andere landen - niet zo simpel. In ons land worden maandverbanden en tampons belast alsof ze luxeproducten zijn. Hetzelfde gebeurt met een spiraaltje, terwijl een condoom dan weer tegen 6 procent belast wordt.

De logica is zoek, tenzij de logica zou zijn dat typische vrouwelijke producten zwaarder belast worden dan mannelijke producten. En toch: een unicum is de Belgische situatie zeker niet. Ook in Zweden, verschillende staten in de VS en Duitsland worden maandverbanden en tampons belast als luxeproduct.

Alleen is de vraag: hoe lang nog? Wereldwijd neemt het protest tegen de belasting van typische vrouwenproducten stevig toe. Verschillende landen, waaronder Ierland en Canada, beslisten de belasting af te schaffen, terwijl Frankrijk eind vorig jaar besliste om het btw-tarief op tampons en maandverbanden terug te brengen van 20 procent naar 5,5 procent. In Italië ijvert politicus Giuseppe Civati voor een belastingverlaging.

Ook in de VS woedt de discussie. In New York trekken vijf vrouwen naar de rechtbank om de staat te verplichten af te stappen van de 4 procent 'luxetaks' die geheven wordt op maandverbanden en tampons. President Barack Obama had het, toen hij over het onderwerp werd geïnterpelleerd, over "het voorbeeld van een belasting die door mannen werd bedacht. Een andere verklaring heb ik niet."

In Groot-Brittannië bedraagt het tarief 5 procent, maar daar willen ze de belasting helemaal weg. Ze bedachten er zelfs een naam voor: Vagina Added Tax - in plaats van Value Added Tax.

Ook in ons land laait de discussie op. De feministische beweging Belges et Culottées startte in februari een petitie voor de verlaging van de btw op tampons. Onder het motto 'onze menstruatie is geen luxe' ondertekenden zo'n 2.500 mensen de petitie. Ook fiscaal expert Michel Maus hekelt in een opiniestuk in deze krant de discriminatie.

Hamvraag is: hoe komt het dat de btw-regeling in ons land zo vreemd in elkaar zit? "Het gaat om tarieven en uitzonderingen die historisch zo gegroeid zijn via beslissingen van vorige regeringen en ministers. Wij hebben er met andere woorden helaas ook niet meteen een idee van", luidt de uitleg bij het kabinet van federaal minister van Financiën Johan Van Overtveldt (N-VA). Michel Maus: "Volgens mij heeft het te maken met lobby, zoals veel in onze fiscaliteit."

Nederland geeft goede voorbeeld

Nochtans bestaat er een Europese richtlijn die lidstaten toelaat 6 procent aan te rekenen voor

De tamponsaks: onfaire vrouwenbelasting

De Morgen,
Di. 08 Mar. 2016, Pagina 30

Michel Maus is docent fiscaal recht, verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel en lid van de werkgroep Fiscaal Correct.

Kent u de Vagina Added Tax? Neen, wel dat is de benaming die de vrouwenbeweging in het Verenigd Koninkrijk heeft gegeven aan de VAT, bij ons bekend als btw. Deze wat ludieke naamswijziging is een van de gevolgen van de vrij hevige protesten van de Britse vrouwenbeweging tegen het feit dat de aankoop van hygiënische vrouwenproducten met 5 procent btw wordt belast.

Het Britse protest is geen unicum. Ook in heel wat andere landen zijn er succesvolle 'tamponsaks'-manifestaties aan de gang. Nadat

met 21 procent te belasten, zegt de overheid in feite dat producten die verband houden met het natuurlijk functioneren van het vrouwelijk lichaam niet worden beschouwd als basisproducten, en eigenlijk op gelijke voet moeten worden gesteld met luxeproducten. Er zijn echter weinig vrouwen - en let's face it, ook mannen - die de menstruatie als luxueus aanvoelen...

Een en ander stemt natuurlijk tot nadenken, zeker in de wetenschap dat in België de aankoop van pakweg muilezels, tamme duiven, heesters en struiken, tafelazijn, mest, kleurboeken, standbeelden, wandtapijten, postzegelverzamelingen, gedroogd bloed enz. door de overheid wel als 'basisproducten' worden beschouwd en aan een verlaagd btw-tarief van 6 procent worden onderworpen.

De discriminerende btw-behandeling van vrouwen blijft trouwens niet beperkt tot tampons en maandverbanden. Wat te denken bijvoorbeeld van de seksuele fiscale gendergelijkheid nu condooms - en volgens de administratie ook condooms die speciaal ontworpen zijn voor homoseksuele relaties - bij ons met 6 procent btw worden belast, maar een koperspiraaltje aan 21 procent btw wordt onderworpen.

eerder Ierland en Kenia hebben beslist om de aankoop van hygiënische vrouwenproducten niet langer te belasten, heeft het Canadese parlement in 2015 de sales tax afgeschaft. En ook in Frankrijk werd eind 2015 beslist om het btw-tarief op tampons en maandverbanden van 20 naar 5,5 procent te brengen.

Ondertussen werd ook president Obama in het debat betrokken. In een interview begin dit jaar moest Obama toegeven dat het belasten van hygiënische vrouwenproducten eigenlijk niet door de beugel kan. Onmiddellijk hierna werden in Californië, Utah, Virginia en New York wetsvoorstellen ingediend om de sales tax op tampons en maandverbanden volledig af te schaffen, naar het voorbeeld van andere Amerikaanse staten zoals Massachusetts, Maine, Minnesota, New Jersey en Pennsylvania.

En hoe zit bij ons? Wel in België worden hygiënische producten voor vrouwen belast tegen het hoogste btw-tarief van 21 procent. Nochtans kent ons land twee verlaagde btw-tarieven van 6 en 12 procent. Die tarieven zijn principieel enkel van toepassing voor basisproducten. Door tampons en maandverbanden toch

Woensdag 17 mei 2017 - 10u19:10
 Aanmelden | [bewaard](#) | [HET LAATSTE NIEUWS](#) | [Lezersservice](#) | [Ditkrant](#) | [Abonnement](#) | [Vind ik leuk 843K](#) | [Volgen](#)

HLN NIEUWS REGIO SPORT SHOWBIZZ NINA MEER HLN

GELD CONSUMENT BELASTINGEN

Voortaan geen btw op tampons meer?

[Aanbevelen 81](#) [Delen](#) [Tweet](#) [G+](#) [0](#)

Door: redactie
 18/03/16 - 02u36 Bron: Belga [BEWAAR ARTIKEL](#)

© thinkstock.

De Europese Commissie wil de lidstaten de toestemming geven om de btw op tampons en andere hygiënische producten te schrappen. Dat blijkt uit conclusies die de Europese staatshoofden en regeringsleiders gisteren in Brussel hebben goedgekeurd.

De vluchtelingenkwestie domineert eens te meer de beraadslagingen van de Europese leiders, maar aan het begin van de top wisselden ze ook van gedachten over economische kwesties. Naast pleidooien voor steun aan de staal- en landbouwsector blikken de leiders ook vooruit naar het actieplan over btw dat de Europese Commissie volgende week zal publiceren.

De leiders begroeten alvast het voornemen van de Europese Commissie om voorstellen op tafel te leggen die de lidstaten meer flexibiliteit biedt met betrekking tot verlaagde btw-tarieven. Zo zouden lidstaten "de optie" krijgen om het btw-tarief voor hygiënische producten tot nul te herleiden. Het minimumtarief staat momenteel op vijf procent.

Het nieuws werd met name door de Britse regering op gejuich onthaald. Net als in andere landen woedt op het eiland een debat over de afschaffing van de zogenaamde 'tampontaks'. Premier David Cameron vrijdelde met de expliciete Europese toezegging zelfs een dreigende rebellie van een deel van zijn conservatieve en eurosceptische backbenchers in het kader van de begrotingsbesprekingen.

Minister van Financiën George Osborne legde meteen de link met het aanstaande referendum waarin de Britse kiezers zich mogen uitspreken over het lidmaatschap van de Europese Unie. Volgens hem toont het btw-gevecht nogmaals hoe Groot-Brittannië "als krachtige stem in een hervormde Europese Unie een lans kan breken voor een hervorming waarvan miljoenen profiteren". Andere Britse mediawaarnemers opperen dan weer dat de Commissie dit sowieso van plan was.

Lees ook

- [Tampons zwaarder belast dan chocolade en kaviaar](#)

GERELATEERD NIEUWS

- Tampons zwaarder belast dan chocolade en kaviaar
- Wat gebeurt er met uw 100 euro belastinggeld?
- Vlaamse fiscale regularisatie van start

Meer over [Belastingen](#) , [Europese Unie](#) ; [Consument](#) , [Economie](#)

MEER VAN HLN

- Pomoster die er eenzaak van maakt sportlui in hun blootje te zetten, nu zelf te kijk gezet
- Na verloren kamp liet bokser zich graag troosten door stel stripsters. En dat was een gigantische stommit
- Moslimgeestelijke stuurt FIFA aan om kruistekken na doelpunt van christelijke voetballer te verbieden
- Golfers maken wel vaker iets mee, maar dit had niemand verwacht: "Is dat net gebeurd?"

aanbevolen door [outbrain](#)

HLNBE NIEUW

- 10u12 Emotionele oproep: "Wie vond ...
- 10u11 Ronduit hallucinant, hoe de ...
- 10u00 Rijenradar laat je zien hoe ...
- 09u52 "Knip van de Leien wordt de hel"
- 09u48 Timmers, Croenen en Buys ...
- "Vanaf 2019 tachograaf met gps"
- Met deze BBQ hoeft je vlees niet te kruiden
- Rotterdamse helden gehuldigd

FOTOSPECIAL

Sp.a wil tampontaks schrappen

Het Laatste Nieuws*,
Za. 19 Mar. 2016, Pagina 10

De Europese Commissie wil de lidstaten de toestemming geven om de btw op tampons en andere hygiënische producten te schrappen. De Commissie komt volgende week immers met een actieplan over btw. Sp.a speelt daarop in om bij ons op een verlaging aan te dringen. "Tampons zijn geen luxeproduct, wel een basisproduct voor elke vrouw. Er is geen enkele reden denkbaar waarom tampons niet op dezelfde manier belast zouden worden als brood of melk", zegt Kamerlid Maya Detiège. "Wanneer de btw wordt teruggebracht van 21 naar 6 procent, komt dat overeen met 20 miljoen euro."

Test-Aankoop eist afschaffing “tampons”

26/05/2016 om 13:23 | Bron: BELGA - [Print](#) - [Corrigeer](#)

(FOTO: FOTOLIA)

Test-Aankoop eist de afschaffing van de zogenaamde “tampons”. Intieme verzorgingsproducten, zoals tampons en maandverbanden, worden vandaag nog aan 21 procent btw belast in België. De consumentenorganisatie meldde donderdag in een persbericht dat ze samen met de actiegroep “Belgisch en Regelvrij” aan minister van Financiën Johan Van Overtveldt zal vragen om het btw-tarief op dergelijke hygiëneproducten te verlagen naar zes procent.

“Producten voor intieme hygiëne zoals tampons, maandverbanden en menstratiekuipjes zijn ontegensprekelijk basisproducten. Ze worden door miljoenen vrouwen overal ter wereld gedurende 40 jaar van hun leven gebruikt”, zei Test-Aankoop in het persbericht. Hoewel de btw op basisproducten vastligt op 6 procent, worden deze hygiëneproducten toch getaxeerd aan 21 procent. “Het is tijd om hier een einde aan te stellen”, aldus de consumentenorganisatie.

In 2006 werd al een wetsvoorstel ingediend om de btw op producten voor de intieme hygiëne te verlagen van 21 naar 6 procent, maar dat werd niet goedgekeurd. In Frankrijk werd de “tampons” onder druk van protest en manifestaties al verlaagd van 20 naar 5,5 procent. In het Verenigd Koninkrijk vallen producten voor de intieme hygiëne eveneens onder het verlaagde btw-tarief van 5 procent.

Test-Aankoop steunt het initiatief “Belgisch en Regelvrij” en vraagt aan minister Van Overtveldt om het btw-tarief op dergelijke hygiëneproducten te verlagen van 21 naar 6 procent. Ook lanceerde de consumentenorganisatie een petitie, die kan getekend worden op www.testaankoop.be/minderbtw.

Tampons en maandverbanden worden voortaan aan 6% belast in plaats van aan 21%. Vrouwelijke hygiëneproducten worden dus niet meer als 'luxeproduct' beschouwd, maar aan hetzelfde tarief belast als bijvoorbeeld condooms.

02/12/2016 om 16:30 door elvh - [Print](#) - [Corrigeer](#)

(FOTO: SHUTTERSTOCK)

Tampons en maandverbanden worden voortaan aan 6% belast in plaats van aan 21%. Vrouwelijke hygiëneproducten worden dus niet meer als 'luxeproduct' beschouwd, maar aan hetzelfde tarief belast als bijvoorbeeld condooms.

Ondanks het feit dat tampons en maandverbanden basisproducten zijn die door miljoenen vrouwen tijdens 'die periode van de maand' gedurende 40 jaar van hun leven gebruikt worden, werden ze als luxeproducten belast aan 21%.

Daar komt nu een einde aan. Op aangeven van financiënminister Johan Van Overtveldt heeft de regering Michel beslist om de btw op maandverband te verlagen naar 6%.

In 2006 werd al eens een wetsvoorstel ingediend om de btw op producten voor de intieme hygiëne te verlagen van 21 naar 6 procent, maar dat werd toen niet goedgekeurd.

Consumentenorganisatie Test-Aankoop organiseerde eerder ook al een petitie voor de afschaffing van de zogenaamde 'tamponsaks'. Na deze petitie en heel wat protest heeft regering Michel nu beslist om de tamponsaks toch af te schaffen.

Een verlaging van de taks zou een besparing van ongeveer 5 euro per jaar betekenen in het leven van een vrouw. Symbolisch is de verlaging wel een grote stap.

NIEUWS

REGIO

SPORT

SHOWBIZZ

NINA

MEER HLN

GELD CONSUMENT

'Tampontaks' binnenkort verleden tijd

[Aanbevelen](#) 17

[Delen](#)

[Tweet](#)

[G+](#) 0

Door: redactie
 3/12/16 - 07u23

BEWAAR ARTIKEL

© Thinkstock.

Goed nieuws voor vrouwen in België: de zogeheten 'tampontaks', die stelde dat maandverband en tampons als een luxeproduct belast werden, wordt afgeschaft. Vanaf nu zal de btw 6 procent zijn, in plaats van 21 procent.

Er zijn weinig vrouwen die maandverband en tampons als een luxeproduct beschouwen, maar toch werden ze zo belast, met een btw van 21 procent. In 2006 werd al eens een wetsvoorstel ingediend om dit te verlagen, maar dat was toen tevergeefs.

Financiënminister Johan Van Overtveldt bracht de kwestie nu opnieuw onder de aandacht van de regering, die nu wél besliste dat die belasting naar de gewone 6 procent mocht. Veel zal je er echter niet op besparen - het gaat om zo'n vijf euro per jaar - maar velen zagen dit als een principekwestie.

HLN.be-nieuws in je facebook nieuwsfeed?

[Vind ik leuk](#) Ans Ke en 843K anderen vinden dit leuk.

[REAGEER](#) [BEWAAR ARTIKEL](#) [0](#) [Tweet](#)
[MAIL](#) [PRINT](#) [Aanbevelen](#) [0](#)
[G+](#)

GERELATEERD NIEUWS

Ecocheques worden niet afgeschaft

Online én offline: Zalando wil ook fysieke winkels openen in grote steden

Economische inspecteurs mogen zich als klant voordoen om overtredingen vast te stellen

Meer over [Consument](#), [Economie](#)

MEER VAN HLN

Weight Watchers schenkt korting voor Moederdag en Siska Schoeters is not amused: "Schaam u diep!"

De organische crèmes van Gwyneth Paltrow zijn dan toch niet zo organisch

Waarom je een oude Ikea-stoel best nog niet aan de deur zet

Claudia's leuke tip tegen de namiddagdip

aanbevolen door [outbrain](#)

HLNBE NIEUW

10u12 Emotionele oproep: "Wie vond ...

10u11 Ronduit hallucinant, hoe de ...

10u06 Rijdenradar laat je zien hoe ...

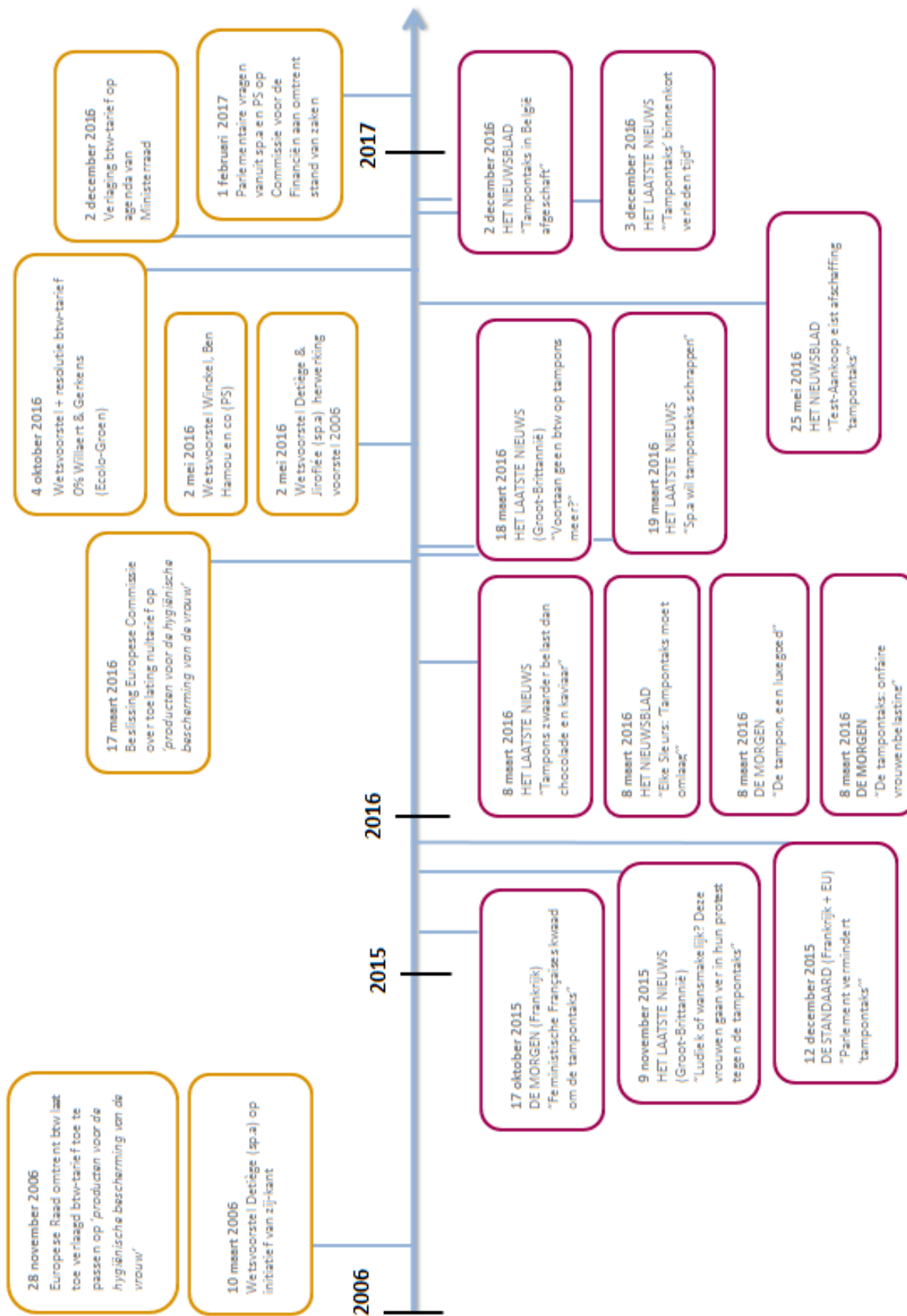
09u52 "Knip van de Leien wordt de hel"

09u48 Timmers, Croenen en Buys ...

"Vanaf 2019 tachograaf met gps"

Bijlage 4: Chronologisch overzicht berichtgeving en gebeurtenissen

Nota: gezien de beperkte plaats kloppende tussen de data niet volledig. Dit schema geeft wel een overzicht van hoe de berichtgeving omtrent de tamponsaks zich chronologisch tot de feiten verhoudt.